

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו — תער"ב

סח. וידבר וגו' המטות

סט. ציון במשפט תפדה

ע. ואתחנן

עא. והי' עקב תשמעון

— תרד"ע —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו בקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זצוקלה"ה נכג"מ זי"ע מליובאוויטש

— הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות —

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

שנת הקהל

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תשסד	מטו"מ	הביטול דתיקון – (רעה־רעה)	סח. וידבר וגו' המטות כו'
תשעד	דברים	ב' ענינים בהתכללות – (רעט־רפב) התחברות האור והכלי.	סט. ציון במשפט כו' ע. ואתחנן כו'
תשפד	ואתחנן	שם התואר ושם הפעולה – (רפג־רפו)	
תשצה	עקב	פנימי' וחיצוני' הכלים – (רפז־רצא)	עא. והי' עקב כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 68-71

Copyright © 2015

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6099-2

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת י"ט של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: וידבר וגו' המטות דש"פ מטו"מ; ציון במשפט תפדה דש"פ דברים; ואתחנן דש"פ ואתחנן; והי' עקב תשמעון דש"פ עקב – תרד"ע.

יום הבהיר ה' טבת, תשע"ו
שנת הקהל
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ מטו"מ, תרד"ט

וידבר משה אל ראשי המטות לבנ"י לאמר זה הדבר אשר צוה ה' כו'.⁴ וצ"ל⁵ מפני מה לא נא' ציווי ה' אל משה, דככל הפרשיות נא' ציווי ה' אל משה, וכאן לא נא' רק הציווי דמשה אל ראשי המטות כו', ואח"כ אומר זה הדבר אשר צוה ה', ולכאן הול"ל תחלה וידבר ה' כו', ואם א"א לגלות הציווי דה' אל משה, איך אומר אח"כ זה הדבר אשר צוה ה' כו'. גם צ"ל מפני מה נאמרה פ' נדרים לראשי המטות דוקא, והגם דכל התורה אמרה משה תחלה להנשיאים ואח"כ לכל ישראל, מ"מ, מאחר שבכאן נא' מפורש כן, צ"ל שזה שייך לראשי המטות דוקא. גם מהו ההקדמה דזה הדבר כו', הול"ל איש כי ידור נדר כו'.⁵ גם צ"ל כללות ענין הנדרים מהו, וכי לא דיך מה שאסרה תורה,⁶ שבא עוד לאסור דבר המותר כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק מה שנת"ל, דש' מ"ה החדש דתיקון בא בדרך בקיעה, שזה ע"י תגבורת דוקא, והוא שהעצם בוקע, רק שבא בבחי' התעלמות כו', ועי"ז יש ש' מ"ה בכל הנבראים, רק שאינו בהם בהתגלות, כ"א בבחי' מעביר, והיינו דעם היות שזהו בבחי' ביטול פנימי, מ"מ אינו בבחי' הרגש פנימי ממש כו'.

תקנה

ערה) וביאור⁸ ענין בחי' הארת ש' מ"ה, שהוא בבחי' ביטול פנימי, ומ"מ הוא בבחי' הרגש המציאות לבד, ואינו בבחי' הרגש פנימי ממש כו', הנה יש לכאר זה כמו בראי' והשגה, דהגם דראי' הוא למעלה הרבה מהשגה, דאינו דומה כלל שמיעה לראי' כו'.⁹ כמשנת"ל פרס"ז¹⁰, מ"מ, יש יתרון בשמיעה והשגה על הראי', דבראית עין השכל אין הענין מאיר אצלו בגילוי ובבחי' פנימי ממש, היינו בבחי' קליטה ובבחי' הנחה והתיישבות פנימי, שיאיר בתוך תוכו בכל חלקי נפשו כו', הגם שזה בבחי' ידיעה פנימיות, ומאיר בנפשו, שנרגש הענין בכל חלקיו, עד שנמשך כולו לזה (ער וועט דאך אין גאנצען צו גיציגען), כמשנת"ל פרס"ט¹¹, ואינו מקבל העלמות והסתרים כו', מ"מ, אין זה שהענין מאיר בפנימי ממש בנפשו בבחי' קירוב ובהתיישבות כמו השגה, דכאשר משיג ענין אלקי, הרי הדבר מתקרב אליו, ונקלט במוחו ולבו, ומאיר הענין בגילוי בבחי' התיישבות פנימי, עד שנעשה לו אור וחיות ממש כו'. וכמו שנראה בחוש לכל מי שטועם טוב טעם ודעת השגה אלקי במוחו ולבו, שהוא חי בזה ממש בחיות פנימי וחיות מורגש בהענין האלקי, שמתקרב אליו ומאיר נפשו מאד. וכמו במלאכים, שהמזון שלהם הוא השגה שלהם כו'.¹² ומה שמשיגים באלקות נעשה להם בבחי' מזון פנימי כו', והיינו מפני

(4) ראה לקו"ת ר"פ מטות.

(5) מטות שם, ג.

(6) ירושלמי נדרים רפ"ט.

(7) פרע"א ואילך (ע' תשנג ואילך).

(8) בהבא לקמן ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1.

(9) ראה מכילתא יתרו יט, ט.

(10) ע' תשמב.

(11) ע' תשמז.

(12) ראה תו"א ויקהל קיג, ג. לקו"ת ר"פ צו. ובכ"מ.

(1) המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה והנה יש להבין כו' דמלכא משיחא במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' חצר ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

חלק מסיום המאמר, מיוסד, כנראה, על ד"ה להבין כו' שרש ענין הנדרים במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' רצו ואילך. ועם הגהות וכו' – אוה"ת מטות ע' אדש ואילך.

(2) מטות ל, ב.

(3) ראה ד"ה וידבר גו' המטות תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' כפג).

שהוא בבחי' אור וחיות המתיישב ונתפס בנפש כו'. וכמו התורה, דכתי' בה ותורתך בתוך מעי¹³, בקרבך קדוש כו'¹⁴, שהיא בבחי' מזון לנשמות כו'. וכמו"כ הוא בהשגה אלקית כנשמות, שהוא בבחי' מזון ממש אל הנפש, עד שגם לכו וכשרו ירננו כו'¹⁵ (וגם כחיצוניות האברים בתנועות והזזות גדולות, שזהו מצד התנועה החיונית דנפשו שפועלת גם באברי הגוף, דכל חי מתנועע כו'¹⁶. וכמו"כ בלמוד התורה, אם היא ערוכה ברמ"ח אברים¹⁷, ה"ז הוראה שיש לו חיות בהענין, מפני ההשגה שמשגי הענין בטוב טעם, והוא חי בזה, וע"כ כל אבריו מתנועע' כו'. וכן הוא בהשגה והתבוננו' אלקי, כאשר הענין מאיר אצלו בגילוי ממש כו') (רק שמפני שבא במורגש, יכול להיות בזה טעותים בבחי' הרגש חיי בשרי וחומרי כו', וכמ"ש מזה בקונט' התפעלות כו'¹⁸). משא"כ בראי, הגם שמאיר בזה אור נעלה הרבה יותר, מ"מ, אין זה בקירוב אליו, ולא בבחי' אור וחיות פנימי ממש אליו, כ"א מה שרואה את הדבר מרחוק כו'. וזהו מצד מעלת האור, להיות שהאור הוא בעצם למעלה מגדר כלי כו', דבהשגה ה"ה משיג אור כזה שהוא בערך הכלים, והיינו רק הארה לבד, ע"כ הוא נתפס בכלים כו', אבל בראי ה"ה רואה את העצם, שזה למעלה מגדר כלים, ע"כ אינו נתפס בפנימיות ממש להיות בבחי' התיישבות בכלים כו'. וזהו הטעם שע"י הראי' באלקות בא לידי חולת אהבה, משא"כ בהשגה כו'¹⁹, והוא, דבהשגה, עם היות שע"י ההשגה שמשגי הענין היטב ונרגש בנפשו ה"ה תאב ומשתוקק מאד אל האור כו', מ"מ, ה"ה מרווה צמאונו בהשגה זו, מפני שהאור נתפס בכלי מוחו בפנימיות כו', משא"כ בראי, שאין האור נתפס בפנימיות, ע"כ נעשה מזה חולת אהבה כו'. והגם שע"י הראי' מתקרב הדבר, וכידוע²⁰ במשל הראי', שהדבר הרחוק רואה אותה כאלו כבר באה כו', זהו בענין ההרגש, שנרגש אצלו הדבר ומתפעל בזה כאלו כבר בא הדבר כו', וכן הוא ברוחניות, בהתאמתות הענין, ה"ז בתוקף גדול, ונרגש מאד בנפשו, ונדבק בזה בכל עצמותו כו', ומ"מ, הוא כדבר המובדל ממנו, מפני שאינו בבחי' התגלות ממש ובבחי' התיישבות כמו אור וכלי כו', ומשו"ז אינו בבחי' חיות פנימי ממש כו' (ועמשנת"ל פרכ"ז²¹). וזהו בכללות בחי' הראי', גם בבחי' אמיתית ראיית עין השכל, שאינו בבחי' תפיסא פנימיות כמו השגה כו'.

תקננו אמנם, בענין בחי' מ"ה, הגם שבד"כ זהו הביטול שבא מבחי' החכ' שלמעלה מהשגה כו', מ"מ, אין זה בבחי' ראי' ממש, כ"א מה שהרגש האור עצמי פועל הביטול, גם שאינו בבחי' ראיית המהות דעין השכל כו'. וכמו תושב"כ, שעושה בחי' הביטול יותר מתושב"ע"פ, מפני שנרגש בזה האלקות כו', והוא להיותה מבחי' החכ', הנק' אמת ה'²²,

19) ראה לקמן ח"ב ע' ואקצו. סה"מ תרפ"ב ע' שיח ואילך. ע' שנה.

20) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' רפח. כתובים ח"ב ע' ער. תקס"ט ע' קטו. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קסז, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז ס"ע קמז. ע' רלח. סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקסו. תרע"ח ע' פא. פר"ת ע' סט. וראה לעיל פרס"ח (ע' תשדמ ואילך).

21) ע' תרל. 22) תהלים קיז, ב. ראה גם סה"מ תרל"ט ח"ב ע' שעג.

13) תהלים מ, ט.

14) הושע יא, ט. וראה לקו"ת בלק עד, סע"א.

15) ע"פ תהלים פד, ג.

16) ראה מורה נבוכים ח"א פמ"ט. ח"ב הקדמה הי"ז.

מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' פה ואילך. מארז"ל ע' צח. ובכ"מ.

17) עירובין נד, רע"א.

18) נדפס בספר מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' סג

ואילך.

שבאה בלי העלמות והסתרים כו' (והיינו שכל הלבושים וההעלמות אינם מעלימים על העצם כו', שהרי תושב"כ מדברת ג"כ בענינים גשמיים, וכמו בעה"ד²³ שנאמרו ענינים פשוטים²⁴, ומ"מ מאיר בזה האור האלקי כו'), ונרגש בזה האלקות, ופועל ביטול עצמי שלמע' מהביטול שע"י השגה כו', והרי אין זה ראיית המהות, דמה שנרגש בו האלקות, הגם שזהו אור עצמי, הרי אצלו הוא בחי' הרגש המציאות לבד כו', שהרי אינו רואה מהות האור, כ"א הרגש המציאות לבד כו'. וכמ"ש במ"א²⁵ המשל ע"ז, כמו השומע דבר מלכות שיצא מפיו, ה"ז פועל עליו ביטול גדול כאלו שומע מפי המלך בעצמו (שהביטול בזה הוא מעצם המלך כו'), לפי שהן הדברים שיצאו מפי המלך כו', ומ"מ, הרי אינו רואה את המלך ואינו שומע מפי המלך, א"כ אין זה ראיית המהות ממש, רק הרגש המציאות לבד כו'. וכמו"כ הוא בתורה, שזהו דבר ה' ממש שיצא מפי הקב"ה, ה"ז עושה ביטול עצמי כו', מ"מ, ה"ז מבחי' הרגש מציאות העצמות לבד כו' (דזהו בתושב"כ בפרט כנ"ל, וכן בתורה בכלל, שהיא בחי' הביטול דמ"ה, וכידוע בענין תורה ותפלה שהן בחי' מ"ה ובין כו', וכמשי"ת²⁶, הרי בכא"א הביטול דתורה (לאחר העבודה דתפלה) ה"ז בחי' ביטול דמ"ה כו', וה"ז רק הרגש המציאות דהאור העצמי שבתורה כו'. לבד באותן שתורתן אומנתן²⁷, שבהם הוא בבחי' ראיית המהות כו', וכמ"ש במ"א²⁸ בענין אעברה נא ואראה כו'²⁹ (ובד"כ בחי' הראי' דעכשיו היא בבחי' המציאות לבד, והיינו ראיית מהות הזיו, לא מהות העצם) דגם הגילוי שבאצי' הוא רק בחי' זיו לבד כו', וכמ"ש במ"א³⁰, והו"ע הארת ש' מ"ה כו', ולעתיד יהי' ראיית המהות ממש כו'. ולעיל פרכ"ז³¹ נת' די"ל דלעתיד תהי' הראי' בבחי' אין אמיתי, והשגה בבחי' יש אמיתי כו'). ולכן יש בזה כמה חילוקי מדרי', וכמו בחי' מ"ה דאצי' ומ"ה דברי' כו', וכמשי"ת בעה"י³², והיינו לפי שהיא הארה לבד, ובאה בבחי' הרגש המציאות לבד כו', וע"כ אין בהם הביטול כמו מצד עצם בחי' מ"ה ממש כו'). וכמו"כ הוא בהארת ש' מ"ה, דבכל או"א לפי ערכו המצומצם נמשך אליו הארה מצומצמת מבחי' האין האלקי בחי' מ"ה כו', וזהו מפני שבשרשו נמשך רק בבחי' מעבר, והוא כדילוג גדול דמצחא דא"ק כו', ע"כ גם בהנברא אינו בא כגילוי ממש, ואינו מתבטל בתכלית הביטול על בוריו ובבחי' ביטול דמ"ה ממש כו'. ומ"מ, סיבת ההמשכה והבקיעה היא מן התגבורת דוקא, דהיינו מבחי' ש' ע"ב שהוא עצמות א"ק כו', וע"כ, אעפ"י שבא רק בדרך מעבר ודילוג לבד, ה"ה פועל הביטול בכל ההשתל', עד גם בנבראים בבחי' ישות שלהם (וכמו החכמה תעוז לחכם כו'³³), והביטול הוא מ"מ באופן הביטול דמ"ה, למעלה מבחי' הביטול דהשגה כו'.

(23) = בעשרת הדברות.

(24) ראה לקו"ת במדבר יב, ג. וראה גם לעיל פקע"ו (ע' תצ).

(25) ראה סה"מ תרנ"ה ע' צב. עת"ר ע' תנט.

(26) לקמן פרק דש (ע' ותרתי ואילך).

(27) ראה שבת יא, א.

(28) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרסח

ואילך. שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי קג, ב ואילך. וראה לקמן פרפ"ו (ס"ע תשצג ואילך).

(29) ואתחנן ג, כה.

(30) ראה תו"א בראשית ג, א. תו"ח תצוה שכה, ד. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תשכח. סה"מ תרנ"א ס"ע קצא. המשך תרס"ו ע' קע. סה"מ אעת"ר ס"ע רכט. ד"ה ויהי ביום השמיני תער"ב. ד"ה מגילה נקראת העת"ר (סה"מ תער"ב ע' קפא. העת"ר ע' שיב). סה"מ תרע"ח ס"ע ה ואילך. וראה גם לעיל פל"ח (ע' פד).

(31) ע' תרל.

(32) ראה לקמן ח"ג ע' ואערב. וראה גם לעיל פרק ערב (ע' תקנג).

(33) קהלת ז, יט. וראה גם לעיל פקכ"ט (ע' שלט).

קיצור. ויש לבאר זה כמו ראי' והשגה, דראי', הגם שזהו ידיעה והרגש פנימי בכל עצמותו שנמשך בזה, ומ"מ אינו בבחי' התיישבות פנימי ממש, כמו השגה אלקית, שהיא בתפיסא והתיישבות ממש, והוא חי בזה, שהוא מזון לנפשו. ולכן, בראי' הוא חולת אהבה, ובהשגה מרווה צמאונו. וזהו מעלת האור עצמי שלמע' מכלים. וביותר יובן כן בש' מ"ה, שאינו ראיית המהות, כ"א הרגש מציאות העצמות, ומזה הוא הביטול, וכמו הרגש האלקות בתושב"כ, שזהו הרגש מציאות העצמות, והוא ביטול דמ"ה. והביטול הוא בכאו"א, מפני שזהו העצמות שבא בבחי' בקיעה.

תקם

רעו) **והנה** נת"ל פרנ"ט ואח"ז³⁴, די'ש ב' מיני התכללות, הא', מצד החלישות, והוא שכל ספי' נותנת מקום להספי' ההפכי' כו', והתכללות זאת הוא מצד הביטול בהאור, שלא יהי' בתוקף (כמו אורות דתהו כו'), כ"א יהי' בבחי' מיעוט וחלישות כו', והבי' הוא ההתכללות שיקבלו זמ"ז, שזהו אמיתת ההתכללות, שכולם הן דבר א', מבלי אשר ימצא ראש וסוף כו'³⁵, וזהו בעיקר מצד הכלים כו'. וי"ל דהתכללות זאת היא מבחי' עצמות א"ס דוקא³⁶. דהנה, שלימות העצמות הוא שנושא הכל כבי', והכל הוא בבחי' אחדות פשוטה ממש כו', וכמ"ש במ"א³⁷ דאמיתית שם הא"ס שייך רק בעצמות, דפי' א"ס הוא שלילת כל הגדרה, איזה הגדרה שיהי', והיינו גם גדר הבלי גבול כו', והוא שלילת החיוב ושלילת השלילה, שלילת הגבול ושלילת הבל"ג כו', דזה שייך בבחי' עצמות דוקא³⁸, דהנה, האור והגילוי מן העצמות הוא בבחי' בל"ג, והיינו שהוא מושלל מענין ההגבלה כו' (ובזה פי' א"ס הוא בלי גבול כו'), דלהיות שענין הגבלה באור ה"ז בחי' הגבלה והגדרה ממש (עם היות שאין זה כמו ההגבלה בבחי' מציאות דבר, וכמו הכלים כו', מ"מ ה"ז בבחי' הגדרה, וכמו גדר החכמה וגדר החסד כו', וגם במדרי' היותר גבוהות שהחכ' אינה חכ' כלל וכן החסד אינו חסד כלל, מ"מ, אין החכ' חסד ולא החסד חכ', וכן אין החסד גבו' כו'). והבלי גבול הוא שמושלל מהגדרה, ועי"כ הוא בבחי' פשיטות לגמרי, שאין בו בחי' הגבול כלל כו', אבל אין זה שלימות, שהרי חסר הוא מענין ההגבלה כו'. אמנם שלימות העצמות הוא שנושא את הכל, והכל אינו בבחי' מציאות כלל ח"ו, וכמו כללות מציאות העצמות, דהאמונה הראשונה היא מציאות הבורא ית', וכמ"ש הרמב"ם³⁹, יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם אלו' מצוי כו' (וכ' ע"ז לידע⁴⁰, מפני שבאמת הידיעה והשכל מכריח את מציאות הבורא, דמהבריאה בהכרח שיש בורא שמציאותו מעצמותו דוקא, וכמ"ש במ"א⁴¹, וזהו שא' יסוד היסודות היא האמונה, ועמוד החכמות היא הידיעה כו'⁴²), הרי זהו שנמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא כו'⁴³, כמו"כ כל

34) ע' תשיט ואילך.

35) ע"פ קהלת ג, יא.

36) ראה גם סה"מ עזרת' ע' צט ואילך. ד"ה וידבר גו'

המטות תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' קפה).

37) ראה המשך תרס"ו ע' רכג. ד"ה ויהיו חיי שרה תער"ב

(סה"מ תער"ב ס"ע עב' ואילך). לקמן ח"ב ע' ואקצא. ספר

השיחות תורת שלום ע' 191.

38) ראה מקומות שצויינו בהערה הקודמת. סה"מ תרס"ח

ס"ע רי ואילך. לקמן ח"ב ע' ותתקמ. סה"מ עטר"ת ע' קצ.

39) הל' יסוה"ת רפ"א: יסוד היסודות ועמוד החכמות

לידע שיש שם מצוי ראשון. ובמנין המצות בריש ספר היד (וכן

בכותרת להל' יסוה"ת): לידע שיש שם אלקה.

40) ראה גם סה"מ צ להצ"צ מד, ב ואילך. סה"מ תרצ"ב ע'

שפו. וש"נ.

41) ראה סה"מ צ להצ"צ שם. אוה"ת יתרו ע' תתלו. סה"מ

תרנ"ו ס"ע שפג ואילך. תרנ"ז ע' ק. המשך תרס"ו ע' תקסו.

סה"מ תרס"ח ע' קצ.

42) ראה ד"ה הוי' לי בעוזרי תשי"ז סי"ד (סה"מ מלוקט

ח"ב ע' סב. בהוצאה החדשה – ח"ד ע' כ).

43) ראה לעיל ספמ"ט ע' קטו). וש"נ.

מה שנושא בעצמו ה"ז בבחי' בלתי מציאות נמצא כו'. וזהו אמיתית השלימות, שנמצא הכל, ואין שם בחי' הריבוי כלל ח"ו וח"ו, כ"א הכל בבחי' אחדות פשוטה בתכלית הפשיטות לגמרי כו'. וכן הוא ההתכללות שמצד הכלים, שנמצאים מדרי' פרטיות, וכולם מקבלים זמ"ז, דהיינו שאין שלימות למדרי' האחת בלי האחרת, וע"י המדרי' האחרת היא נשלמת, וא"כ, הרי כולם ביחד דוקא, כשהן מקבלים זמ"ז, אז דוקא כל אחת היא בבחי' שלימות בעצמה, וכולם יחד הן דבר אחד שלם, והאחדות היא מבלי אשר ימצא בהם ראש וסוף כלל כו', וה"ז כמו שלימות העצמות, שנושא הכל והוא בבחי' אחדות פשוטה ממש כו' (וי"ל, דכשם דבענין ההתהוות הרי אמיתית ההתהוות הוא מהעצמות דוקא, וכמ"ש באגה"ק סי' ק' דא"ס שמציאותו מעצמותו כו' הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות כו', כמ"כ בענין ההתכללות, אמיתית ענין ההתכללות שלהם היא מהעצמות דוקא כו', וכמ"כ יהי' לעתיד הביטול במציאות היש בבחי' אין עוד⁴⁶ דוקא כו', וכמ"ש במ"א⁴⁷).

קיצור. והנה נת' דהתכללות בהאור הוא בבחי' נתינת מקום, מצד הביטול, וההתכללות בכלים הוא שמקבלים זמ"ז. וי"ל שזהו מבחי' העצמות שנושא הכל, כי האור הוא רק בל"ג, להיות כי הגבלה באור הוא הגדרה, וה"ה מושלל מזה. אמנם בעצמות, הכל בבחי' מציאות נמצא כמו העצמות, וע"כ נושא את הכל, וזהו שלימות העצמות. ומזה הוא ההתכללות בכלים, שיש פרטים, וכ"א מקבל מהאחרת, וכולם ביחד דוקא הן ד"א⁴⁸, וזהו שלימות. וי"ל דכמו שהתהוות היש הוא מעצמות, כמ"כ ההתכללות שבכלים הוא מעצמות.

תקסא

רעז) והנה בש' מ"ה יש ב' מדרי', עצמות ש' מ"ה, והארת ש' מ"ה, כמשנת"ל פ' עד"ר⁴⁹, דש' מ"ה כמו שבא בבחי' בקיעה דמצחא דא"ק, הוא בחי' הארת ש' מ"ה, ונק' הארה, מפני שבא בבחי' דילוג ובבחי' התעלמות, ע"כ, עם היותו עצמי, נק' בשם הארה, מפני שאינו העצם כמו שהוא. והענין הוא, כנ"ל פ' ער"ה⁵⁰, שהוא הרגש מציאות העצמות, וכמו בתושב"כ שנוגש בזה מציאות העצמות דאלקות כו', ומציאות הוא הארה, כנודע. אך בחי' ש' מ"ה קודם הבקיעה, הוא בחי' עצמות ש' מ"ה, שהרי זהו העצם כמו שהוא, והוא מבחי' ש' ע"ב דא"ק, וכנ"ל פרס"ג⁵¹. וי"ל דהתכללות זאת שמצד הכלים הוא מבחי' עצמות ש' מ"ה.

והענין הוא, דעצמות מ"ה הוא כמו בחי' העצמות דא"ס כו', דהנה ידוע⁵² דתי' מה סובל ב' ענינים הפכים, א', מה ל' מהות, וכמו מהו, והב', ל' העדר המהות, וכמו מה שפשט כו'⁵³, והיינו, דענין הביטול דמ"ה אינו בבחי' העדר המהות לגמרי, היינו שלא

(44) ראה סה"מ תרנ"ט ע' כ. תרס"ח ע' קפט. מקומות

(45) ע' תשל"א.

(46) ראה תורת חיים בראשית א, ג. לך פ, ב. תרומה שיב, ב. אוה"ת נ"ך ח"א ע' תרע"א. תרל"א ח"א ע' רז. תרל"ב ח"ב ע' תקנת. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלו. ע' תנו. תרצ"א ע' ריד. וש"נ.

(47) ראה זח"א א, ב.

(48) ראה סה"מ תרנ"ט ע' כ. תרס"ח ע' קפט. מקומות

(49) ריש ע"ב.

(50) קל, ריש ע"ב.

(51) ואתחנן ד, לט.

(52) ראה המשך תרס"ו ס"ע תקעו ואילך. לקמן ח"ג ע'

(53) או"תמב. סה"מ פר"ת ע' לד.

(48) = דבר אחד.

(49) ע' תשסא ואילך.

יש כלל מציאות דבר כו', כ"א שיש מהות ומציאות דבר, והוא בבחי' ביטול בתכלית, בלי שום מהות ומציאות בעצמו כלל וכלל כו' (שכן הוא אמיתית ענין הביטול דתיקון, וכמשי"ת). וכמו מרע"ה, שהי' בבחי' מציאות (שהרי דרכו והילוכו בקדש הי' בבחי' טעם וידיעה כו', וכמ"ש במ"א⁵⁴ בענין טענתו אד' למה הרעות כו'⁵⁵), והי' בבחי' ביטול בתכלית, בלי שום מציאות בעצמו כלל וכלל, וכמו והאיש משה עניו מאד⁵⁶, וכמו ונחנו מ"ה כו'⁵⁷ (ולכן הי' בבחי' כלי לאו"ס, שקבל מבחי' עצמות או"ס, וכמו משה קבל תורה כו'⁵⁸, ועמד על עמדו כו'⁵⁹, הן בנשמתו והן בגופו כו', וכמ"ש⁶⁰ פה אל פה אדבר בו כו', שזהו רק מפני התכללות ב' הפכים הנ"ל). וזהו ההפרש בין עניו ושפל⁶¹, דשפל הוא שאינו בבחי' מציאות כלל, כ"א בבחי' ביטול, בבחי' העדר המציאות לגמרי, ועניו הוא שהוא בבחי' מציאות, והוא בבחי' ביטול מציאותו לגמרי כו'. והי' ב' הפכים שמצד שלימות העצמות, שיהי' מדרי' פרטיים, ובבחי' אחדות ממש כו', וזהו בבחי' עצמיות ש' מ"ה שבו בחי' עצמות א"ס כו'. ויש לבאר הענין ע"פ מ"ש במ"א⁶² בענין איתן האזרחי⁶³, שזהו ש' ע"ב, ונק' אזרחי מל' אזרח הארץ⁶⁴, דהיינו שמאז ומקדם, ואינו מחודש כו', דהנה, ש' מ"ה נק' ש' מ"ה החדש⁶⁵, והיינו שנתחדש ע"י הבקיעה דמצחא דא"ק (וכמו הקו שנק' אור מחודש מפני שקדמו ההעדר, דהיינו הצמצום, ובא ע"י בקיעת הצמצום כו', וכמו"כ בחי' ש' מ"ה שבא ע"י בקיעת המצח, הי' בבחי' התחדשות כו', והיינו הארת ש' מ"ה כו', כנ"ל), אבל ש' ע"ב אינו מחודש, כ"א הוא מאז ומקדם, וכמו מקדם עד שלא נעשה כו'⁶⁶. וי"ל דזהו כמו בחי' עתיק, העתקת העצמות כו'⁶⁷ (וכמ"ש במ"א⁶⁸ דחיצוניות א"ק הוא בחי' אריך דכללות העולמות, ופנימיות א"ק הוא בחי' עתיק כו', וש' ע"ב זהו בחי' עצמות א"ק, כמ"ש בע"ח⁶⁹). וזהו בחי' עצמות ש' מ"ה, קודם שבוקע כו'.

ומשם הוא שרש ההתכללות שמבחי' הכלים כו', דההתכללות שבאורות מצ"ע הוא מבחי' הארת ש' מ"ה שבא ע"י בקיעה כו', וע"כ ההתכללות היא מבחי' החלישות לבד, שאין זה התכללות אמיתי, דבעצם הן מדרי' מובדלות זמ"ז כו', רק ע"י הכלים דוקא נעשה ההתכללות אמיתי בהאורות, להיות מקבלים זמ"ז כו', שזהו אמיתית השלימות, שיש מדרי' פרטים, והכל הוא בבחי' אחדות ממש, ובלי בחי' ראש וסוף כו', וזהו מבחי' עצמיות ש' מ"ה דוקא כו' (והרי ההתכללות בהכלים הוא ג"כ ע"י האור, שהאור הוא

תקס"ב

63 תהלים פט, א. וראה לקו"ת ר"פ ראה. סה"מ עטר"ת ע' תריב. תרפ"ב ע' תי ואילך. תש"ג ע' 73. אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שלה.
64 בא יב, יט. שם, מח.
65 עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ב. ובכ"מ.
66 ע"פ ישע"י מו, י.
67 ראה לעיל פקצ"ה (ע' תקמ"ד). וש"נ.
68 ראה משנת חסידים מסכת כללות העולמות פ"ב. לקו"ת מסעי צה, ב. ביאורי הזוהר להצ"צ ח"א ע' רנז. ע' רסב ואילך. לעיל פקס"ז (ע' תנח).
69 ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"א. שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ו. שער י (שער התיקון) פ"ב. וראה לעיל פרס"ג (ע' תשלא).

54 ראה אוה"ת וארא ע' קלג. סה"מ תרל"ד ע' קת. תר"ן ס"ע שסו. לקו"ש ח"ג ס"ע 857 ואילך.
55 שמות ה, כב.
56 בהעלותך יב, ג.
57 בשלח טז, דח. וראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תסא. ע' תסט. ע' תפכ. תרמ"ז ע' קכא.
58 אבות רפ"א.
59 ראה זח"א קעא, א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו.
60 בהעלותך שם, ח.
61 ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי קכב, א. ולהצ"צ ח"א ע' שט. סה"מ תרמ"ז שם. תרס"ד ע' צב.
62 ראה אוה"ת פ' ראה ע' תרלו. ח"ה ע' בילט. סה"מ תרכ"ו ע' רח ואילך.

המחי' את הכלי ופועל בה הביטול וההתכללות כו', אך ע"י התלבשות האורות בהכלים דוקא מתחדש בהם אופן ההתכללות הנ"ל כמו מצד בחי' עצמות א"ס כו', וההתכללות הוא בהאורות ובהכלים, וכזה דוקא נשלם אמיתית הכוונה העליונה כו').

וזהו ג"כ עיקר הכוונה בבחי' הביטול דתיקון (דביטול והתכללות הוא ענין א' כנודע), להיות מדרי' המציאות, ויהי' בבחי' ביטול המציאות לגמרי (לא בבחי' העדר לגמרי, כ"א בבחי' ביטול כל מציאותם לגמרי כו'), וכנ"ל בהביטול דמשה כו'. והוא עיקר ההפרש בין הביטול דתיקון להביטול דתהו כו', שהרי הספי' דתהו הי' בהם ג"כ ביטול⁷⁰, הגם שנת"ל דספי' דתהו היו בבחי' יש כו', הנה הי' בהם בחי' הביטול ג"כ, ואדרבא, הביטול דתהו הי' בבחי' התגלות יותר מהביטול דתיקון כו', וכמ"ש במ"א⁷¹ בענין בהמה, בה מ"ה⁷², ואדם בגימ' מ"ה⁷³, הרי בתהו הי' בחי' מ"ה וביטול שלהם בהתגלות, ובתיקון בחי' מ"ה הוא בגימ', שהוא בחי' העלם כו'⁷⁴, רק שבתהו הביטול גופא הי' בבחי' יש, ולא הי' כפי הכוונה העליונה כו', דלהיותם בעצם בבחי' ישות, משו"ז בבחי' המציאות שלהם הי' בבחי' תוקף המציאות, ובהביטול שלהם היו בתוקף הביטול בבחי' העדר המציאות לגמרי כו', ושניהם הוא שלא כפי הכוונה העליונה כו'. ובתיקון הביטול הוא בבחי' ביטול ממש, בבחי' הנחת עצמותו וביטול כל מציאותו כו', והיא דוקא כפי אמיתית הכוונה העליונה כו', וכמשי"ת בעזרה"י.

קיצור. והנה שם מ"ה הבוקע הוא הארת ש' מ"ה, מפני שנרגש רק מציאות העצמית, וקודם⁷⁵ בחי' עצמות ש' מ"ה. וי"ל שזהו כמו עצמות הא"ס, דמה ל' מהות, וכלי מהות, והיינו שהמהות הוא בלי מהות, וכמו מרע"ה, שהי' חכ', והי' בטל במציאות בנשמתו ובגופו. שפל, בלי מהות לגמרי, ועניו, מהות בבלי מהות. והארת ש' מ"ה, מאחר שבא ע"י בקיעה, ה"ז מחודש, ועצמות ש' מ"ה אינו מחודש, כמו ש' ע"ב, וכמו עתיק, העתקת העצמות. ולפי"ז י"ל, דהתכללות שבאורות מהארת ש' מ"ה, והתכללות שבכלים מעצמות ש' מ"ה. וזהו ג"כ בחי' ביטול דתיקון, דתהו ג"כ ביטול, רק בבחי' ביטול המהות לגמרי, וביטול דתיקון הוא שהמציאות הוא בבחי' הנחת עצמותו.

רעח) ועפ"י הנ"ל יובן מ"ש וידבר משה אל ראשי המטות כו'. דהנה⁷⁶, כללות ענין הנדרים הוא שאוסר על עצמו דבר המותר, להיות דכל הדברים המותרים שאין בהם שום איסור, לא מד"ת ולא מד"ס, ה"ה מנוגה, ודברים האסורים מגקה"ט⁷⁷,

74) ראה גם תניא שעהיה"א פ"א.

75) וקודם: אוצ"ל: וקודם שבוקע הוא בחי'.

76) בהבא לקמן – ראה ד"ה להבין כו' שרש ענין הנדרים שבהערה 1. וראה גם ד"ה וידבר משה אל ראשי המטות תר"ל. תרל"ט. עטר"ת (סה"מ תר"ל ע' רטו ואילך. תרל"ט ח"ב ע' תסז ואילך. ע' תקלח ואילך). סדי"ה הנ"ל תער"ב (לעיל ע' פח ואילך).

77) ראה עץ חיים שער מט (שער קליפת נוגה) פ"ו. תניא ספ"ו.

70) סיום הפסקא: רק שבתהו הביטול גופא הי' בבחי' יש כו' (והיתבות, הגם שנת"ל .. העלם כו' הן מאמר המוסגר).

71) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים ע' תתצה ואילך.

72) סה"מ תרל"א ח"ב ע' תקנד ואילך. תרמ"ג ס"ע נג ואילך. פר"ת ע' צו (ושם: ועמ"ש מזה בדרוש בשעה שהקדימו, תער"ב). ד"ה שובה ישראל תשל"ב. לקו"ש חט"ו ע' 19.

72) ראה קהלת יעקב ערך בהמה.

73) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם.

עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער לאה ורחל) פ"ב. ועוד.

תקסג

וכמו המאכל המותר הוא מנוגה, המעורב טו"ר, ולכן גם בהמאכל יש בו תערובות טו"ר. וענין התערובות הזאת ניכרת בהפעולה שפועל המאכל בגופו ובנשמתו, שהרי אנו רואין כשיאכל האדם וישבע מהמאכל שאכל, הנה יתגשם גופו ונחשב כמו בהמה, ומכ"ש נשמתו, שתרד בירידת הגשמה הזאת באותה שעה. ולכן נק' אכילה מרובה בשם אכילה גסה⁷⁸, כי נעשה בגסות ועביות החומריות בגופו ובנשמתו כו', וכמו גסות הרוח, שזה בא ג"כ מהגשמת הגוף ע"י אכילה מרובה, וזהו וישמן ישורון כו'⁷⁹, מלי כריסא זינא בישא כו'⁸⁰, כי ע"י אכילה גסה הוא עלול לכל מיני רע ר"ל, והיינו מפני שבזה מתהפכת נוגה לגקה"ט, וכידוע⁸¹ דנוגה היא ממוצע בין הקדושה לגקה"ט⁸², וכאשר אוכל המאכל לתיאבון, למלאות תאות נפשו, עם היות שאוכל דבר המותר, ה"ז מתהפך לרע דגקה"ט, ע"כ הוא עלול לכא גם לדברים האסורים כו'. והנה, זה בא באדם מצד חלק הרע שבמאכל, שנוטה לג"ק, אבל מצד הטוב שבמאכל, אדרבא, יגרום תוס' אור וכח בעבודת ה' לגופו, וגם לנשמתו בהשגת אלקות, וכמא' ר"נ⁸³ עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי, וכמו חמרא וריחא פקחין כו'⁸⁴, כי שרש המאכל הוא משבה"כ דתהו, ותהו הי' בבחי' ביטול ובבחי' יש כו' (ובד"כ הוא מדרי' דקדושה, ומ"מ היו בבחי' יש כו'), וכשנפלו נעשה בחי' נוגה, שמעורב טו"ר, וע"כ כל הדברים שמבחי' נוגה המה מעורבים טו"ר כו'. וזהו שארז"ל⁸⁵ קדש עצמך במותר לך, שגם בדברים המותרים צריך לקדש עצמו, היינו רק מה שמוכרח לו, ויהי' נזהר מן המותרות, רק מה שמוכרח לקיום גופו, וגם זה יהי' בכוונה לשם שמים כו', ואז נכלל הטוב בקדושה, ומתוסף לו עי"ז אור וחיות בעבודה כו'.

והנה אמרז"ל⁸⁶ נדרים סיג לפרישות, דכאשר מדיר א"ע בדבר המותר באכילה ושאר הנאת היתר, ופורש א"ע מהם, ה"ז סיג לפרישות מתאות היתר, כי העדר עשיית הדבר בפועל, ה"ז גורם חלישות התאוה, כמ"ש בשע"ת לר"י ז"ל⁸⁷, ובפרט כשהוא בדרך נדר, שיש בזה ענין ואור של קדושה כו'. וביותר הוא כאשר רואה שאין ביכולתו לברר הדבר, והיינו שאין ביכולתו שיהי' הדבר אצלו לש"ש, וירא לנפשו שתרד⁸⁸ אותו, ה"ה מודר הנאה ממנו, שע"ז פורש מזה כו'. אך זהו בדרך דחי', שהרי אינו מעלה את המאכל, רק שנדחה כו' (ואפשר דהטוב מ"מ מתעלה, וכמו ישב ולא עבר עבירה כאלו עשה מצוה כו'⁸⁹, וכ"ש בדבר המותר י"ל שהטוב מתעלה. וי"ל, דשם גבי ישב ולא עבר כו', הוא שנעשה הבירור בנפשו, דמובטח הוא שלא יחטא כו'⁹⁰, וכאן נעשה הבירור גם בהדבר

78 ראה גם סידור עם ד"ח רכו, ד.

79 האזינו לב, טו.

80 ברכות לב, א.

81 תניא פ"ז.

82 = לג' הקליפות.

83 = רב נחמן (ראה ב"ק עב, א ובתוס' שם).

84 יומא עו, ב – עפ"י הגירסא שהובאה בתניא פ"ז

ובכמה מקומות בד"ח (סה"מ מלוקט ח"א ע' כ. בהוצאה

החדשה – ח"ב ע' רעז).

85 יבמות כ, א. ספרי ופרש"י פ' ראה יד, כא.

86 אבות פ"ג מ"ג. וראה לקו"ת מטות פב, ב. פג, ב.

אוה"ת מטות ע' ארעג ואילך. ע' אשכו. סה"מ תרל"ג ח"ב ע'

שצו ואילך. לעיל פ"מ. פקט"א (ע' פט. ע' תלט). לקו"ש חל"ג

ע' 191 ואילך.

87 = בשערי תשובה לרבינו יונה ז"ל (שער ראשון עיקר

ט (סעיף ל)) – הובא בסה"מ עת"ר ע' פד. ריש ע' צה. לקמן

ח"ב ע' ואינו. קונטרס העבודה פ"ד (ע' 24). ועוד.

88 = שתוריד.

89 קידושין לט, ב: ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר

כעושה מצוה.

90 בקידושין שם: כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול

הימנה. וראה יומא לח, ב: כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם

ראשונה ושני' ואינו חוטא שוב אינו חוטא.

ההוא, כמו בהמאכל וכה"ג, והדחי' היא רק להתערבות רע כו'. אך יש עוד אופן, והוא שיתהפך גם הרע שבהמאכל לטוב, והוא כמו באכילה דשבת, שמצוה לענגו באכו"ש⁹¹, שגם הענג הגשמי עולה ונכלל בהתענוג אלקי כו'⁹² (והוא⁹³ הקדמת תפלה דשבת⁹⁴). והענין הוא, כי יש ב' מדרי', שמאל דוחה וימין מקרבת⁹⁵, שמאל דוחה בא מבחי' גבורות דאימא, וזהו ג"כ ענין הנדרים שזהו מבחי' בינה⁹⁶, וכמא'⁹⁷ כל הנודר כאלו נודר בחיי המלך, וידוע⁹⁸ דמלך הוא בחי' מלכא עילאה, בחי' ז"א, וחיי המלך בחי' בינה כו', ומשם הוא בחי' שמאל דוחה, ע"י הנדר כו'. וימין המקרבת הוא מבחי' חסדים דאבא, דבאור פני מלך חיים⁹⁹, יוכל לקרב גם היש, להמשיכו אל הביטול כו'. וזהו ג"כ ענין חכם המתיר את הנדר¹⁰⁰, שממשיך בחי' החכ', שע"ז נעשה תיקון הדבר, שיהי' כמו אכילה דשבת, וע"ז הותר הנדר, שלא ירד¹⁰¹ אותו, אדרכא, הוא במדרי' הקדושה כו'. ובענין ש' מ"ה המתקן, י"ל דזהו מבחי' עצמות ש' מ"ה כו', שהרי בעניני הביוררים הוא שלא יהי' הנאה גשמיות בהמאכל, כ"א ע"צ¹⁰² ההכרח כו', ובשבת שמצוה לענגו, שהוא עונג גשמי, והענג הזה נכלל בעונג העליון, י"ל שזהו מעצמות ש' מ"ה דוקא, וכמו שנת"ל פרע"ז¹⁰³ דביטול הכלים הוא מעצמות ש' מ"ה, כמו"כ בכדי שהעונג הגשמי יתעלה זהו מעצמות ש' מ"ה כו'. וזהו וידבר משה אל ראשי המטות, ולא נא' דיבר ה' אל משה (עי' בפ"ה הרמב"ן¹⁰⁴), וי"ל דהדיבור הזה הוא התגלות עצמות ש' מ"ה, וזה אפשר להתגלות רק למשה, להיותו בכחי' ההתכללות שני הפכים, שגופו הי' ביטול במציאות ממש עד שהי' כלי לאלקות, שזהו מעצמות ש' מ"ה, ומבחי' שלימות העצמות כו', כנ"ל פרע"ז¹⁰⁵, ולכן אליו הי' אפשר להיות התגלות הדיבור כו', והוא המשיך הגילוי אל ראשי המטות כו'. דהנה, ראשי המטות הן בחי' מוחין שבמדות, כנודע, וידוע¹⁰⁵ דמוחין דז"א הן מבחי' נה"י דאימא, שז"ע חיי המלך, דמשם הו"ע הנדרים כו', ומשה המשיך להם מבחי' החכ', והוא מבחי' עצמות ש' מ"ה, להיות ביכולתם להתיר הנדר כו', ונא' דוקא אל ראשי המטות, דהמשכה זו הוא בבחי' המוחין כו', אך זהו ע"י משה דוקא, שאליו הי' הגילוי, והוא המשיך גם לראשי המטות כו'. וזהו זה הדבר אשר צוה ה' כו', זה הדבר הו"ע משה נתנבא בזה¹⁰⁶, בחי' גילוי המהות כו', ואו' אשר צוה ה', בחי' ש' מ"ה שנמשך להם ע"י משה כו', ואפשר שזהו בחי' ש' מ"ה כמו שבא בהתלבשות, וכמו תושב"כ, כנ"ל פ' ער"ה¹⁰⁷. וזהו וידבר משה אל ראשי

תקסד

97) זהר ח"ב צא, ב (ברע"מ). קטו, ב. ח"ג רנה, סע"א. ספרי מטות ל, ג.

98) ראה טעמי המצוות להרחי"ו פ' מטות. שער רוח הקודש תיקון ו. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1078 ואילך. אוה"ת פינתס ע' א"עב. סה"מ תרל"ג ח"ב ס"ע תלה ואילך. תרמ"א ע' פג. וש"נ.

99) משלי טז, טו.

100) ראה נדרים עז, ב ואילך.

101) = יוריד.

102) = על צד.

103) ע' ותקסא ואילך.

104) עה"פ.

105) ראה לקו"ת קרח נג, א. סה"מ תרנ"ט ע' ככה. ובכ"מ.

106) ספרי ופרש"י מטות ל, ב.

107) ע' ותקנט.

91) רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"א ואילך. טוש"ע ודאדה"ז אר"ח סימן רמב.

92) ראה גם תו"א חיי שרה טו, ג ואילך. סהמ"צ להצ"צ צ, א. צב, סע"א ואילך. לעיל פרמ"ה (ע' תרעט). סה"מ תרע"ח ע' שז. ע' חמט. עטר"ת ע' תלו.

93) והוא: אוצ"ל: והוא ע"י.

94) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן סה"מ תקס"ה ח"א ע' קסו. סהמ"צ להצ"צ צג, ב. אוה"ת וירא תתשפב, ב ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' סד. ח"ב ע' לח ואילך. לקמן ח"ב ס"ע וא"פג ואילך. ע' ואצ"ו. ח"ג ע' ואשכד. ד"ה והוא עומד תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' לג ואילך).

95) ראה סוטה מז, א.

96) ראה גם לקו"ת מטות פג, סע"ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ מב, סע"ב ואילך. אוה"ת שם ע' אשכו. מקומות שצויינו בהערה 98.

המטות, דכללות ענין הנדרים הו"ע שמאל דוחה, והתרת נדרים הו"ע ימין מקרבת, שגם היש הגשמי יהי' נכלל בקדושה, והוא מבחי' חכ' דוקא, ומבחי' עצמות ש' מ"ה כו'. ולכן לא נא' דבור ה' אל משה, משום שהתגלות זאת הוא רק למשה לבד כו', ומשה המשיך הגילוי אל ראשי¹⁰⁸, שהן בחי' המוחין, להיות בהם ג"כ הגילוי דש' מ"ה, וזהו זה הדבר אשר צוה ה' כו'.

קיצור. ועפ"ז יובן מ"ש וידבר משה אל ראשי המטות, דהנה, המאכל הגשמי הוא מנוגה, שמעורב טו"ר, וניכר בפעולתו, והוא להיות דבתהו הי' יש וביטול, ע"כ בשבה"כ הוא תערובות טו"ר. וכשאינו יכול לברר, ה"ה נודר ופורש עצמו מזה, שע"ז ג"כ נעשה בירור. אך חכם מתיר את הנדר, שהיש יהי' בבחי' ביטול, והוא הביטול שבבחי' התיקון. וזהו וידבר משה, ש' מ"ה דתיקון.

בס"ד. ש"פ דברים, תרד"ני

ציון² במשפט תפדה ושבי' בצדקה³. וצ"ל⁴ מה"ע ציון, דהרי אין הכוונה על עיר ציון בפרט⁵, כ"א על כללות ישראל, וא"כ מה"ע אומרו ציון כו'. גם מה"ע במשפט תפדה, מהו הפדי' במשפט. גם מ"ש ושבי' בצדקה, מי המה שבי', ומה"ע שהפדי' היא בצדקה כו', ומפני מה ציון תפדה במשפט, ושבי' בצדקה כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק מה שנת"ל⁶, דבתהו הי' ג"כ בחי' הביטול, ואדרבא, הביטול דתהו הי' בבחי' תוקף ובהתגלות ביותר, שז"ע בהמה, בה מ"ה⁷, ואדם בגימ' מ"ה כו'⁸, רק שהביטול דתהו הי' בבחי' העדר המציאות לגמרי, להיות שהי' בבחי' יש ביותר, ע"כ גם הביטול שלהם הי' לא בבחי' הנחת עצמותם, כ"א בבחי' העדר המציאות לגמרי כו', ובתיקון הוא בבחי' ביטול במציאות, לא בבחי' העדר המציאות כו', והיינו שיש מציאות דבר, ומ"מ הוא בתכלית הביטול, שאינו בבחי' מציאות בעצמו כלל כו', ובכללות הוא בבחי' הנחת עצמותו כו', שזהו כפי אופן העצמות וכפי אמיתת הכוונה העליונה כו'.

תקסה (רעט) **וביאור** הענין⁹, ילה"ק תחלה ענין האור והכלי, שהן ב' הפכים בתכלית, להיות ידוע בעיקר בחי' אור וכלי, שזהו בחי' אין ויש, דהאור הוא בבחי' אין דוקא, וכל ענינו הוא להיות בבחי' אין כו', והכלי הוא בבחי' יש דוקא, שהן ב' הפכים כו'. דהרי ידוע דכל עיקר בחי' אור הוא בבחי' גילוי מן העצם, והיינו בחי' אור המאיר מן העצם הדבוק בהעצם, דמשו"ז הוא בבחי' אור כו', וכמו אור וזיו השמש, שהוא אור המאיר, להיותו דבוק בהעצם, ה"ה כמו העצם בבחי' אור המאיר כו', ולכן כשיש עננים המסתירים אין האור מאיר, כ"א כאשר דבוק בהעצם אז הוא בבחי' אור המאיר כו', וכמו

1. התחלת וסיום המאמר – ראה ד"ה ציון במשפט תפדה תשמ"א (סה"מ מלוקט ח"ב ע' שזי ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ד ע' קמו ואילך).
2. ישע"א, א, כו.

3. ראה ד"ה ציון במשפט תפדה באוה"ת ויצא ריג, ב ואילך. דברים ע' לו. רד"ה הנ"ל תער"ב (לעיל ע' צא).

4. ראה ד"ה הנ"ל תשמ"א הערה 4, שאין הכוונה לשלול הפירוש דקאי על העיר עצמה, כ"א לשלול הפירוש דקאי על ישראל היושבים בציון. ועפ"ז מדוייק הלשון, אין הכוונה על עיר ציון בפרט כ"א על כללות ישראל. ובשוה"ג שם מציין לרד"ה זה דשנת תער"ב (המשך הנ"ל ע' ע' [בהוצאה זו – ע' צא]): «הכוונה היא על כללות ישראל, לא יושבי ציון דוקא».

5. פרע"ז (ע' תשע).
6. ראה קהלת יעקב ערך בהמה.

7. ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער לאה ורחל) פ"ב. ועוד.

8. בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

1. תשעה באב נדחה. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב אמר מאמר זה בזמן הרגיל (בליל שבת). נכנסו אליו ל"חזור" המאמר אחר סעודה המפסקת, ונמשכה החזרה בלילה (ספר המנהגים – מנהגי חב"ד ע' 64. וראה גם ספר השיחות תר"ץ ע' 431).

2. ע"ד מאמר זה כותב כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ביומנו מקייץ שנה זו (תרד"ע (ספר השיחות תורת שלום ע' 202)): ביום א' תשעה באב (נדחה) בשעה 4 נכנסתי לכ"ק אדמו"ר הרה"ק שליט"א מצאתיו כותב דא"ה, וכפי שראיתי התעסק אז בתיקון הדרושים שהגיד, והיינו לא שכתב כדרכו בהתעסקות בהענין שעומד בו, כ"א בקונטרס ההגהות, ואפשר דהוי דבר האבוד, ולענין חוה"מ שמעתי ממנו מפורש שדא"ח כותב גם בענינים חדשים (לא בהגה"ה כנ"ל בלבד), ואמר לי שהעדר ההתעסקות בדא"ח הוי דבר האבוד ודאי.

3. חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה והנה יש להבין כו' דמלכא משיחא במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שסט – כנסמן לקמן בהערות.

4. ד"ה קץ שם לחושך תשכ"ד וד"ה כימי צאתך מארץ מצרים תשכ"ח (סה"מ מלוקט ח"ה ע' שכט ואילך. בהוצאה החדשה – ע' קנב ואילך. סה"מ תשכ"ח ע' קסז ואילך). מיוסדים, כנראה, על מאמר זה.

אור וחיות הנפש שהוא בבחי' חיות כו', וכמשנת"ל באורך פנ"ה¹⁰. וכמו"כ הוא בענין האור למעלה, שהוא בבחי' אור, מפני שמציאות האור מן העצמות הוא בבחי' דביקות בהעצם כו' (וכמ"ש במ"א¹¹, שהרי הנבראים הן ג"כ הארה ממקורם, כמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג¹², ולכן באמת כל הנבראים אינם בבחי' מציאות לעצמן, להיותן בבחי' אור וזיו המתפשט כו', רק מפני שאופן התהוותם הוא לא בבחי' דביקות במקורם, וע"כ נתהוו בבחי' מהות ומציאות אחר מכמו מקורם כו', משא"כ האור, דאופן התהוותו הוא בבחי' דביקות דוקא, ע"כ הוא כמו העצם שהוא בבחי' אור כו'), ומשו"ז האור הוא ג"כ בבחי' אין, בחי' העדר המציאות כו', דכשם שהעצם הוא שלא בבחי' מציאות כלל, כמו"כ האור המאיר מן העצם הוא כמו העצם, שהוא ג"כ לא בבחי' מציאות כלל, כ"א בבחי' אין כו', דכשם שהוא כמו העצם בזה שהוא בבחי' אור, כמו"כ הוא כמו העצם בזה שהוא בבחי' אין כו'.

וגם, להיותו דבוק במקורו, הרי נרגש בו מקורו, משו"ז ה"ה בבחי' אין וביטול לגבי מקורו כו'. וכמ"ש במ"א¹³ בענין אין זולתך¹⁴ (דבד"כ הוא בבחי' אור הקו כמו שנמשך לאחר הצמצום הראשון כו'¹⁵), דבהאור נרגש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו, וזהו הביטול שבהאור כו'. וזהו אין זולתך מלכינו לחיי עוה"ב, דבג"ע הוא גילוי האור, וכידוע¹⁵ דג"ע הוא גילוי האצ"י כו' (ובכללותו הוא גילוי הקו, וכמ"ש¹⁶ את קשתי נתתי בענן, דבר המוקש ל¹⁷, הוא גילוי הקו כו', שזהו הגילוי דג"ע כו', וכמ"ש במ"א¹⁸), ושם הוא ההרגש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו'. וקודם לזה אומר אין ערוך לך בעוה"ז, דבעוה"ז במציאות היש נרגש איך שאין ערוך לך כו', ובג"ע הוא גילוי האור, ששם ההרגש איך שאין זולתך כו' (ואפס בלתיך הוא בהאור כמו שהוא כלול בהעצם לפני הצמצום, שהוא בבחי' אפס ממש, וכמו לאו אינון נהורין כו'¹⁹, וכמ"ש בסש"ב שם¹² בהמשל דאור וזיו השמש כמו שהוא במקורו, שבטל ממש במציאות לגבי מקורו כו').

וזהו ג"כ הסיבה מה שהאור הוא בבחי' טבע העלי' לגבי מקורו, מפני שהוא בבחי' דביקות במקורו, ע"כ הוא בבחי' עלי' כו', כי טבע כל דבר הוא להמשך לגבי מקורו, אך זהו דוקא כשנרגש בו מקורו כו', דכשאינו מרגיש את מקורו, אינו שייך לומר שטבעו להימשך לגבי מקורו, מאחר שאינו מרגיש כלל את מקורו, רק להיותו מרגיש את מקורו, משו"ז יש בו טבע זו להיות נמשך לגבי מקורו כו'. ולכן, הכלל הזה הוא בעו"ע דוקא, דטבע העלול להדבק בעילתו כו'²⁰, משא"כ ביש מאין, אדרבא, טבע היש לירד למטה, וכמשי"ת, והיינו לפי שיש מאין הרי היש נתרחק ממקורו האין, ואינו מרגיש את מקורו

ח"ג תקכט, ב ואילך.

(16) נח ט, יג.

(17) ב"ר פל"ה, ג.

(18) ראה סה"מ תרנ"ד ע' נא. המשך תרס"ו ע' יב. וראה גם

לעיל ע' תשכת.

(19) ראה זח"א סה, א.

(20) ראה תורת חיים בשלח קמא, סע"ד ואילך. מקומות

שצויינו בהערה הבאה.

(10) ע' קלב ואילך.

(11) ראה המשך תרס"ו ע' רכג ואילך. סה"מ תרס"ה ס"ע

רכה ואילך. עזרת ע' קמג. עזרת ע' רמו.

(12) עת, א ואילך.

(13) ראה סה"מ תרנ"ב ע' יב. תרנ"ד ע' מב. המשך תרס"ו

ע' ת.

(14) „הכל יודוך" בתפלת שחרית דשבת.

(15) ראה גם ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי קמח, א

ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' שנג ואילך. אוה"ת בראשית

כו', אבל בעו"ע, להיות שהעלול הוא בקירוב אל העילה ומרגיש את העילה, לכן טבעו לעלות ולהדבק בהעילה כו'. ובעו"ע גופא, טבע זו היא דוקא במדרי' העליונה שבהעלול, דהיינו כג"ר²¹ שבו כו', כמ"ש במ"א²², וזהו מפני שהג"ר הן בכחי' קירוב, לכן בהם דוקא טבע העלי' כו'. וכמו"כ האור, להיותו דבוק במקורו, אין לו התיישבות בפ"ע, רק עולה תמיד להכלל במקורו כו', וכמו אור הנר שעולה תמיד למעלה, ולולא הפתילה האוחזת אותו הי' מסתלק ונכלל במקורו כו' (וזה דוקא לפי שהוא יסוד דק, שהוא בקירוב יותר אל מקורו כו', וכמ"ש במ"א²³), וכמו"כ הוא בהאור, וכמא' הס"י²⁴ ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, שיש בזה ב' ענינים²⁵, הא', שקשורה ודבוקה בהגחלת, היינו במקורה, שהוא האש שבגחלת כו', והב', שהיא בכחי' עלי' והתכללות במקורה כו'.

ונמצא שיש ג' מיני ביטול בהאור²⁶, הא', מה שהוא מעין העצם, ה"ה בכחי' אין, בכחי' העדר המציאות כמו העצם כו', הב', מפני שנרגש בו מקורו, ה"ה בכחי' ביטול דאין זולתו, שהו"ע דכולא קמי' כלא כו'²⁷, הג', שהוא בכחי' עלי' והתכללות במקורו, שלא להיות דבר בפ"ע, כ"א להיות בכחי' אין במקורו כו'.

וי"ל, דבחי' אין, להיותו מעין העצם, זהו בכללות האור, גם כמו שמתלבש בהכלים כו', וכמשנת"ל פי"ד²⁸ דגם האורות המתלבשי' בהכלים ה"ה בכחי' פשיטות לגבי הכלים, דמציאות הספי' ממש, חכ' וחסד כו', הוא בהכלים, אבל האורות הן בכחי' פשיטות, להיותן בכחי' אור שהוא מעין העצם כו'. והביטול בהאור מפני שנרגש בו מקורו, י"ל שזהו בהאור כמו שהוא למעלה מהתלבשות כו', דהרי בס"ב פל"ה בהג"ה מבו' שהביטול זהו לבדו הוא ה"ז בכחי' החכ' כו', וכמ"ש בס"י בד"ה מזמור לתודה²⁹, דהביטול דד"ע איך שכולא קמי' כל"ח³⁰ זהו בחכ' דוקא, ובבינה הוא בכחי' הודאה לבד כו', וכמשנת"ל פמ"ב³¹, ובחי' החכ' זהו בחי' האור שלמעלה מהכלים, וכמ"ש במ"א³² בענין שהכלים יש בהם ג' בחי' רת"ס³³, ובהאור יש ד' בחי' אותיות הוי' כו', והמדרי' הד' היא בחי' חכ', שזהו אצי' שבאצי', והיינו בחי' האור שלמעלה מהכלים כו', דהתחלת הכלים הוא בכינה³⁴, וכמו מחשבת שכל שבא באותיות ה"ז בכינה, דלכן היא בחי' השגה כו', אבל חכ' היא עדיין

(21) = בג' ראשונות.

(22) ראה אוה"ת בראשית ח"ו תתרנד, א. סה"מ תרכ"ח ע' ה. תרכ"ט ס"ע ט ואילך. המשך תרס"ו ע' קנ. לעיל פרל"ז (ע' תרנט).

(23) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ס"ע קא. תקסט' ריש ע' רמג. מים רבים תרל"ו פרק קה. סה"מ תרס"א ע' קעו. תרס"ה ע' רכו. ס"ע רצב ואילך. לעיל פצ"א (ע' רלז). סה"מ עזרת"ס ע"ע קמג ואילך. לקו"ש ח"ו ע' 112.

(24) = הספר יצירה (פ"א מ"ז).

(25) ראה ד"ה פקודי ה' תרנ"ה (סה"מ ליקוט ח"ב ע' נו).

(26) ראה ד"ה קץ שם לחושך שבהערה 2 (פ"ג ובהערה 15), שבדרוש זה שאמר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בשבת תשעה באב נדחה, מדובר בענין האור – אף שלכאורה הענינים שבמאמר זה אינם שייכים כ"כ להענינים דהמאמרים שלפניו ושלאחרי – כי, תשעה באב שחל בשבת ונדחה הוא מסוגל לפעול שיהי נדחה לגמרי, ודחייתו וביטול הגלות הוא ע"י

אור. ושם ס"ח, שגם פרטי הענינים דאור המבוארים במאמר שייכים לדחיית וביטול הגלות, עיי"ש בארוכה.

(27) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

(28) ע' ל ואילך.

(29) סידור עם דא"ח מד, ג ואילך.

(30) = כלא חשיבי.

(31) ע' צד.

(32) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארוז"ל ע' קצב. ביאורי הוזהר להצ"צ ח"א ע' סד. אוה"ת ענינים ע' צו (הובא לקמן בפנים). לעיל פק"כ (ע' שטו). לקמן ח"ג ע' ואשצב. ד"ה דודי לי ואני לו תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' קצב).

(33) = ראש תוך סוף.

(34) ראה לקו"ת דרושים ליוה"כ ע, ג. סה"מ תרע"ח ע' שטו. פרי"ת ע' רפח. מקומות שצויינו בהערה 37. לעיל פרי"ס (ע' תשכד).

אור שלמעלה מהכלים כו', וכמ"ש בדרוש ג' מיני אדם בסופו כו'³⁵. וא"כ מובן, דביטול זה דכולא קמי' כל"ח, זהו בהאור כמו שהוא בעצם כו' (והאור המתלבש בהכלים זהו כמו בחי' הבינה כו', וכידוע דהש' דבינה הוא הוי' בניקוד אלקי'³⁶, חיבור האור והכלים כו', כמ"ש במ"א³⁷, וכמ"ש בדרוש הנ"ל³⁵ דהאור המלוּבש בבחי' בריאה שבכלים נק' ברי' שבאצי' כו'). ובחי' הביטול והאין של האור שהוא בבחי' עלי' והתכללות, י"ל שזהו בעצם ופנימיות האור שלמעלה מגדר התלבשות בכלים כו' (דבחי'³⁸ חכ' שהוא בחי' אור שלמעלה מכלים כנ"ל, זהו רק שהוא למעלה מהתלבשות בכלים, ומ"מ הוא בערך הכלים (שהרי נקודת החכ' בא בהשגה דבינה כו'), אבל עצם האור הוא שלמעלה מערך הכלים כו'.

קיצור. ובה"ע יקדים ענין או"כ, דהנה, אור הוא גילוי מן העצם הדבוק בעצם (לא כמו הנבראים, שהן ג"כ הארה, אבל לא בבחי' דביקות), ולכן הוא בבחי' אין, מעין העצם, וגם מפני שנרגש בו העצם ה"ה בבחי' אין וביטול, וז"ע אין זולתך (והוא הגילוי דג"ע), ולכן הוא בטבע העלי'. וכמו עו"ע, דטבע העלול לידבק בעילתו, והוא במדרי' העליונה שבו, מפני הרגש העילה, כן הוא ביותר בהאור. נמצא ג' מיני ביטול, הא', שהוא מעין העצם, וזה גם בהאור המתלבש בכלים, הב', הביטול דאין זולתך משום הרגש מקורו, וזה בהאור שלמעלה מהכלי, ולכן עיקרו בחכ', אצי' שבאצי', והג' העלי' וההתכללות, וזהו בהאור שלמעלה מערך הכלים.

רפ) וי"ל שז"ע כ"ע אע"ג כו' אוכם הוא קדם עה"ע³⁹, ופי' אוכם הוא ל' שחרות, שאינו בבחי' אור וגילוי, מפני הביטול כו', ומבו' במ"א⁴⁰ שזהו מפני כי חפצו להיות כלול בעצמותו הוא יש האמיתי, היפך התגלותו להוות כו', ונדוע מהבעש"ט⁴¹ בפי' שרפים עומדים ממעל לו⁴², שזהו מפני שרצונם ליכלל באוא"ס, מעלה עליהם הכתוב כאלו עומדים ממעל לו כו' (ובאמת בכ"מ ששם הוא רצונו, ה"ה כולו שם⁴³, כי הרצון מושך כל הכחות איליו כו', וכמ"ש במ"א⁴⁴), וכמו"כ הוא בבחי' אוכם דכתר, שמפני שחפצו ליכלל ביש אמיתי המאור, מעלה עליו כאלו נכלל, ולכן אוכם הוא, כמו זיו השמש בכדור השמש עצמו עד"מ כו' (כ"כ בד"ה ואולם, רל"ד⁴⁵). וא"כ זהו כמו ביטול דאפס, שלמעלה מהביטול דאין כו'⁴⁶, דהביטול דאין הוא כמו שהאור הוא בבחי' התגלות, שנרגש בו איך שאין זולתו, ומ"מ הוא בבחי' אור כו', ואפס זולתו הוא בבחי' התכללות

35 אוה"ת ענינים שם.

36 ראה פרדס שער כ (שער השמות) רפ"א ורפ"ד.

37 ראה אוה"ת ואתחנן ע' קכג. סה"מ תרנ"ו ס"ע שפא ואילך. המשך תרס"ו ע' סה. סה"מ עת"ר ע' סה. לעיל פל"ד.

פר"ס (ע' עד. ע' תשכד).

38 סיום המוסגר אוצ"ל בסיום הפרק.

39 - כתרא עילאה .. עילת העילות (תקו"ז תיקון ע (קלה, ריש ע"ב)).

40 ראה ד"ה ואולם תרל"ד דלקמן בפנים. וראה ד"ה וידעת תשכ"ג (סה"מ תשכ"ג ע' קנט).

41 אוה"ת בראשית ח"ו תתרכ"ו, ריש ע"ב. כתר שם טוב

קה"ת, תשס"ד) הוספות סימן מח. וש"נ.

42 ישע"י ו, ב.

43 ראה גם אוה"ת נשא ע' 86 (בהוצאת תשנ"ה). פלח הרמון אמור ס"ע שיא.

44 ראה סה"מ תרמ"ג ע' סה. תרנ"ה ס"ע ריב ואילך. תרנ"ו ע' של.

45 סה"מ תרל"ד ע' רג.

46 אוה"ת סידור ע' חסד. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תצג.

תרנ"ב ע' י. תרנ"ד ע' מ. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' עז. סה"מ תרנ"ט ע' סג. תרס"ה ע' רנו. תרס"ח ע' צו. עטר"ת ע' רכח. תרפ"ב ע' קג.

במקורו, שאינו בבחי' אור כלל, דלאו אינון נהורין כו'.⁴⁹ ולפ"ז, הביטול דהוא לבדו הוא והביטול דעלי' והתכללות, הן ב' הענינים דאין ואפס כו'.

אמנם יש לדקדק במה שאו' כ"ע אע"ג דאיהו אור קדמון כו' אוכם הוא כו', הרי דכ"ע הוא ג"כ בבחי' אור כו' (ועמ"ש בפרד"ס שער הצחצחות פ"ג, דג' אורות קדמון צח ומצוחצח, הן בחי' כח"ב שבכתר כו'), וא"כ איך נא' שהכתר הוא בבחי' אפס ממש, כענין ל'או אינון נהורין, שהרי נק' בשם אור כו'.

וי"ל עפמ"ש בדרוש וככה, רל"ז ס"פ ק"ג⁴⁷, ההפרש בין אוכם ללא ידע, דאוכם הוא בחי' ביטול לבד, שמתבטל לפני עה"ע, אבל לא ידע הוא שאינו בבחי' הרגש כלל גם בעצמו כו'. והענין הוא, דהנה אי' בת"ז⁴⁸ אוא"ס מלגאו כתר' עילאה מלבר, דבחי' כתר הוא בחי' חיצוני' הכתר, דבזה הוא הביטול דאוכם, שמתבטל קדם עה"ע כו', ואוא"ס מלגאו הוא בחי' פנימיות הכתר, בחי' עתיק, הנק' רדל"א⁴⁹ כו', שהוא בחי' לא ידע, היינו שאינו מהות ידוע ומורגש בעצמו כלל כו'.

וביאור הענין הוא⁵⁰, דהנה, הביטול דאוכם הוא⁵¹ רק העדר תפיסת מקום כו', וע"ד שרגא בטיהרא מאי אהני⁵², דבתוקף זריחת אור השמש אין אור הנר מועיל כלל, אדרבא, נחשך אורה כו'. ומ"מ, זהו רק שאינו בבחי' אור המאיר, אבל ה"ה במציאות אור עכ"פ, והיינו שלא נתבטל בזה כל מציאות האור לגמרי, שהרי ישנו להאור במציאות, רק שאינו מאיר כלל מפני אור השמש כו', דהביטול הזה הוא רק בהתפשטות לבד, לא בהעצם כו', ולכן, בהסתלק אור השמש, כשהשמש שוקע, מאיר אז אור הנר, והיינו מפני שעצם מציאותו לא נתבטל גם בהיות השמש זורחת, כ"א שנתבטל התפשטותה לבד כו'. וה"ז עד"מ כמו הקטן שמתבטל לפני הגדול, שאינו תופס מקום בעצמו כלל, וכמו חכם אינו מדבר לפני מי שגדול ממנו⁵³, מפני הביטול, שאינו בבחי' התפשטות כלל כו', ומ"מ אינו מתבטל בעצם מהותו לגמרי, וזהו חכם אינו מדבר לפני כו', דדבור הוא התפשטות כו', והיינו הביטול בהתפשטות לבד, לא בעצם המהות כו', שהרי הוא מ"מ חכם, וא"א לומר עליו שאינו חכם כלל, רק שחכמתו אינו תופס מקום לגבי החכם גדול כו'. ובאמת הביטול דהעדר תפיסת מקום הוא ג"כ ביטול בעצם המהות כו', דהרי מתבטל כ"כ עד שאינו תופס מקום בעצמו כלל, ואינו נחשב בעצמו לחכם כלל (בל"א ער פארלירט זיך לגמרי), ומ"מ, אין זה ביטול בעצם המהות ממש, שהרי הוא מ"מ חכם כו', ולגבי הקטן ממנו ה"ה תופס מקום, שהוא חכם לגבי, וגם ה"ה משפיע לו כו'. ועד"ז יובן בענין כ"ע אע"ג דאיהו אור צח כו', שהוא בבחי' אור עכ"פ, רק שלגבי עה"ע הוא בבחי' אוכם ושחרות כו', זהו ג"כ בחי' הביטול דכל"ח⁵⁴, שהוא רק כלא, ולא בבחי' ביטול במציאות ממש כו', והביטול

תקסח

(47) סיום הענין הוא לאחר קטע הראשון בפרפ"א: וכ"ז הוא הביטול דאוכם .. אמנם בחי' לא ידע הוא כו'.

(48) חולין ס, ב.

(49) אבות פ"ה מ"ז. וראה גם ד"ה בעשור לחודש וד"ה ביום עשתי עשר – תשל"ב.

(50) = דכלא חשיבי.

(47) סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלד.

(48) תיקון כב (סח, ב).

(49) = רישא דלא ידע ולא אתידע (ראה זח"ג (אד"ז) רפח,

ריש ע"ב. שער מאמרי רשב"י לזח"ב (ספרא דצניעותא) קעו, ב (ריש פ"א)).

(50) בהבא לקמן – ראה הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח

ע' עה ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' ריו. וש"נ. עת"ר ע' סב. וש"נ.

הוא מצד הדביקות במקורו, לא בבחי' ההתכללות ממש כו', וכמ"ש בלקו"ת בהביאור דמי מנה⁵⁵.

ומ"מ, ה"ז בחי' ביטול גדול יותר מהביטול דחכ' כו'. וי"ל, דהנה מבו' במ"א⁵⁶ דהביטול דשרגא בטיהרא ה"ז ביטול גדול יותר מהביטול דהתכללות הנר באבוקה, דשרגא בטיהרא ה"ז ביטול לגבי דבר שאינו במהותו כלל, דאור השמש הוא אור נעלה שאינו כלל במהות אור הנר ואינו מערכו כלל כו', אבל התכללות הנר באבוקה ה"ז בדבר שממהותו, דשניהם אש, רק שהאבוקה הוא אור גדול ביותר כו'. וידוע דכל ביטול לגבי דבר שאינו ממהותו כלל, הוא ביטול יותר גדול כו'. וע"כ, הגם דשרגא בטיהרא הוא רק ביטול ההתפשטות לבד, ונר באבוקה הוא בבחי' ההתכללות, מ"מ ה"ה במהות אש, ורק שנתבטל ממציאיותו הראשון כו', כמ"ש בס"ש⁵⁷ פי"ט⁵⁷, אבל שרגא בטיהרא ה"ז הביטול לגבי דבר שאינו ממהותו כלל, ה"ז ביטול יותר שנחשך אורה לגמרי כו'. והדוגמא מזה י"ל בבחי' כתר וחכ', דהרי כתר הוא ספי' הראשונה שנאצלה מאוא"ס עצמות המאציל כו' (ולדעת הפרד"ס⁵⁸ ה"ה עלול הראשון כו', ולדעת האריז"ל⁵⁹ ה"ז ע"י הצמצום כו'⁶⁰, ועמשנת"ל פקס"ד⁶¹), ה"ז בבחי' קירוב יותר לגבי עצמות, והביטול דכתר הוא לגבי עצמות המאציל, שמובדל בערך לגמרי מבחי' הכתר כו', משא"כ הביטול דחכ', הרי כ' בס"ש שם שזהו כמו ביטול הנר בשרשו ומקורו, שזהו במהות האש כו'. וי"ל ההפרש בזה, דביטול הכתר הוא לגבי העצמות, שאינו בגדר מקור, וביטול דחכ' הוא לגבי מקורו, והיינו שנרגש בו העצם, שהוא מקור האור, ועי"ז הוא הביטול, שז"ע אין זולתך כו'. וגם מבו' שם שאין זה שהיא בבחי' ההתכללות ממש, כ"א מה שחפצה להכלל כו'.

קיצור. וי"ל שז"ע כ"ע אוכם הוא קדם עה"ע, הרצון להיכלל, כזיו השמש בשמש. והו"ע אפס בלתך. וצ"ל והלא הוא אור קמ"ץ⁶², הנה אוכם הוא הביטול דהעדר תפיסת מקום, וכמו קטן לגבי גדול, ועם היות שיש בזה ג"כ ביטול בעצם המהות, מ"מ, הביטול ממש הוא רק בהתפשטות. והוא בחיצוניות הכתר. וה"ז למעלה מהביטול דחכ', כי אוכם הוא כמו שרגא בטיהרא, שזהו הביטול במהות הנבדל ממהותו, כמו"כ הביטול דכתר הוא לגבי עצמות, וביטול דחכ' הוא כנר בפני האבוקה, שבטל לגבי מקורו.

רפא) והנה בלקו"ת בהבי' דמי מנה⁶³ בשם הה"מ ז"ל⁶⁴, דמפני שהכתר הוא למעלה מכל הע"ס, לכן הוא משיג יותר איך שאין ערוך אל המאציל א"ס ב"ה. וי"ל,

(55) בלק סט, א.

(56) ראה הגהות לד"ה פתח אליהו שם.

(57) כד, ב. וראה אוה"ת בחוקותי ח"ד ע' א'קפז. סה"מ תרמ"ז ע' קנג. תרס"ט ע' צח. לעיל פקס"ג (ע' תמו).

(58) ראה פרדס שער ב (שער טעם האצילות) פ"ז. שער ג (שער אם הא"ס הוא הכתר) פ"ג. שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ו. רפ"ז. רפ"ח. שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ג.

(59) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(60) ראה אוה"ת ענינים ע' קיט ואילך. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' נה ואילך. סה"מ תרס"ה ע' רנד. ועוד. וראה

ספר הערכים-חב"ד ח"ג ערך או"ס (א) ע' קיז ואילך. וש"נ.

(61) ע' תמח.

(62) = קדמון מצוחצח צח – ראה פרדס שער יא (שער הצחצחות) פ"ז. מאורי אור אות ק סעיף יח. מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' קג. אוה"ת בחוקותי ח"ג ע' תתקלו. נשא הוספות ע' 97 (בהוצאת תשנ"ה). בהעלותך הוספות ס"ע 43 (בהוצאת תשנ"ז).

(63) בלק סט, א.

(64) ראה אור תורה להרב המגיד סימן לח. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תקמט. אוה"ת וארא ע' קכא. ואתחנן ע' קיח. פלח הרמון שמות ע' מת.

דעם היות דהביטול בחכ' הוא מפני שבחכ' מושג ומורגש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו, והיינו שמושג ומורגש שם הידיעה האמיתית כמו שהיא בעצמות אוא"ס ב"ה, ובכתר הביטול הוא איך שאין ערוך להנאצלים לגבי עצמות כו', וכמש"ש⁶³ שז"ע יראה בשת כו', שזהו הביטול דהעדר תפיסת מקום כו', ובחכ' הוא הביטול דאין זולתו כו'. וזהו מעלת האו"פ על האו"מ, דלהיות שהחכ' היא בחי' פנימי, ע"כ בחכ' היא הידיעה דהידיעה שבעצמות איך שהוא לבדו הוא כו', ומה שנרגש בהאו"מ הוא איך שאין ערוך כו'. ויש יתרון בבחי' האו"מ, והוא, להיות שבכתר הוא האין ערוך לגבי עצמות א"ס ב"ה, ה"ז ביטול גדול יותר מהביטול דחכ' כו'.

וכ"ז הוא הביטול דאוכם, שהוא בחי' העדר תפיסת מקום לכד, ואין זה בבחי' התכללות עדיין כו'. אמנם בחי' לא ידע הוא שגם בעצמותו הוא לא בבחי' מהות ידוע וניכר כלל, כי הוא בחי' אין המוחלט בבחי' עצמות המאציל כו', כמ"ש בסי'⁶⁵ פני' ברוך שאמר, והיינו שזהו הביטול בעצם המהות ממש כו'. והענין הוא, דהנה, עתיק הוא בחי' העתקת העצמות כו'⁶⁶, והיינו בחי' תחתונה שבמאציל כו', ומבו' בלקו"ת בהבי' דשחורה אני⁶⁷, שזהו בחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו', והוא מה שביכולתו ית' להאיר אור וזיו כו', והוא בחי' שמו הכלול בעצמותו כו' (ואין זה בחי' שמו העצמי דשמו קדמון כו' המבו' במ"א⁶⁸), והיינו האור הכלול בעצמותו, זהו בחי' תחתונה שבמאציל, ובחי' זו הוא שנעשה בבחי' עתיק כו', והיינו בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום, שנעשה בבחי' עתיק כו'. וא"כ, הרי גם כמו שהוא בבחי' עתיק ה"ה בבחי' התכללות בעצמות, דהביטול בזה הוא כמו עד"מ אור וזיו כשהוא בגוף כדור השמש כו', וכמ"ש בלקו"ת שם. וא"כ זהו ב' הבחי' אין ואפס, דהביטול דאוכם הוא בחי' אין (רק שזהו למעלה מהביטול דחכ' כנ"ל), והביטול דלא ידע הוא בבחי' אפס ממש כו'.

והנה במשנת"ל פ' ר"פ⁶⁹ באופן הא' פני' אוכם הוא שחפצו ליכלל בא"ס ב"ה, י"ל ג"כ בזה ב' מדרי' ביטול, והוא, שיש הפרש בסיבת העלי' וההתכללות, אם זהו מפני שאין להאור התיישבות בפ"ע, והיינו שאין לו מקום ומציאות להיות בפ"ע, כ"א בבחי' התכללות במקורו כו', או שהביטול וההתכללות במקורו הוא עצמי, לא רק משום שאין לו מקום כו'. והענין הוא, כמ"ש במ"א⁷⁰ בענין אין זולתך ואפס בלתך, דאין זולתך הוא, שזולתך אין שום מציאות כלל, אבל אתך יש מציאות (מיט דיר איז פאַראַן אַ זאַך), והיינו בהאור כמו שהוא בהתגלות, שמבלעדי העצמות אין לו שום מציאות כלל, והוא, שבהאור נרגש איך שכל מציאותו הוא רק מצד העצמות, וממילא אינו נרגש לשום מציאות בפ"ע כו', אבל עם העצמות ה"ה במציאות אור כו', והדוגמא לזה הוא משנת"ל פרל"ה⁷¹ בענין ד"ע, שהמציאות היא רק מה שאוא"ס נותן מקום ומציאות כו'. ואפס בלתך הוא, שגם עם

תקס"ט

ואילך.

(69) ע' תשעז.

(70) ראה סה"מ תרס"ח ס"ע צו ואילך.

(71) ע' תרנב.

(65) סידור עם דא"ח לט, ג ואילך.

(66) ראה לעיל פקצ"ה (ע' תקמ"ד). וש"נ.

(67) שה"ש ח, א.

(68) ראה סה"מ תרנ"ו ע' שפא ואילך. תרנ"ז ע' צח ואילך.

המשך תרס"ו ס"ע רמז ואילך. ע' תעז. לעיל פר"ה (ע' תקעב

העצמות אין שום מציאות כלל, וזהו בהאור הכלול בעצמותו שאינו בבחי' מציאות אור כלל כו'. ועד"ז הוא בענין הנ"ל בב' מדרי' שבכתר, דבחיצוניות הכתר, סיבת העלי' וההתכללות הוא מפני שאין לו מקום כלל בפ"ע, וכנ"ל שאין לו התיישבות בפ"ע כו', אבל עם העצמות, והיינו בבחי' העלי' וההתכללות בעצמותו (וכ"ז בבחי' חפץ ורצון, לא בבחי' התכללות ממש כו'), ה"ה בחי' מציאות אור עכ"פ כו', היינו שבזה מוצא מקום לעצמו כו', דסיבת העלי' היא מצד שאין לו מקום בעצמו להיות בפ"ע (והוא מצד הדביקות והרגש מקורו כו'), ובהעלי' והתכללות ה"ה מוצא מקום לעצמו כו'. ויובן זה ע"ד דוגמא מהשרפים⁷², שחפצם ורצונם להכלל באו"ס, ובהם הם מרוויים צמאונם כו', דהרי זהו כל המבוקש שלהם מה שרוצים להיכלל, וע"כ בההתכללות ה"ה מרוויים צמאונם כו', וכמו"כ בהאור, בהעלי' וההתכללות יש לו מקום ומציאות כו'. אבל בחי' פנימיות הכתר הוא בבחי' התכללות ממש במקורו כנ"ל, והוא בבחי' ביטול ממש, בחי' ביטול עצמי כו', והיינו שהעלי' אינו מצד שאין לו מקום, כ"א הוא ענין עצמי כו', וביטול זה הוא בבחי' התכללות ממש כו', והו"ע אפס בלתך, שלא יש שום מציאות כלל, רק העצמות כו'. ונמצא דב' עניני התכללות הנ"ל הן ב' המדרי' דאין ואפס כו'.

קיצור. ובלק"ת דביטול דכתר הוא מפני שמושג איך שאין ערוך, והביטול דחכ' ה"ה שמושג איך שהוא לבדו הוא, וזהו מעלת או"פ, והיתרון בכתר שהאין ערוך הוא לגבי עצמות. אמנם לא ידע הוא שאינו מהות ידוע בעצמו כלל, כי עתיק זהו האו"ס שלפני הצמצום הכלול בעצמותו, שזהו בחי' אפס. וגם לפי משנ"ת דאוכם הוא שרוצה להיכלל, יש בזה ב' מדרי', הא', שאין לו מקום בפ"ע, ועם העצמות, היינו בהרצון לעלות ולהיכלל, יש לו מציאות, וזהו אין זולתך, והב', שגם עם העצמות אין לו מציאות בעצמו, וזהו אפס, והוא בפנימיות הכתר.

(רפב) **ולפי הנ"ל י"ל**, דג' מיני ביטול הנ"ל הן בהג' מדרי' שבהאור, כמשנ"ל פכ"ט⁷³ שיש בהאור ג' מדרי', הא', כמו שכלול במקורו, שהוא בחי' חד ולא בחושבן כו'⁷⁴, והב', כמו שמתגלה ממקורו, קודם שמתלבש עדיין בכלים כו', והג' בהתלבשות האור בהכלים כו', דלפי הנ"ל, הג' מדרי' אלו הוא ג' מיני ביטול הנ"ל. וכל הג' מדרי' הן שהאור הוא בבחי' אין, רק שהמדרי' הג' היא המדרי' היותר גבוה בבחי' הביטול, שזהו בבחי' אפס ממש כו'.

והנה, בהאור המתלבש בהכלים, הביטול הוא שהוא בבחי' אין להיותו גילוי מן העצם ה"ה כמו העצם, שלא בבחי' מציאות כו'. והביטול הב', דהיינו בחי' אין מצד שנרגש בהאור איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו, זהו בהאור כמו שהוא למעלה מהתלבשות בכלים (והיינו בבחי' החכ'), לא בהאור המתלבש כו', וכנ"ל פמ"ב⁷⁵ דבבינה הוא רק בחי' ההודאה בבחי' ד"ע, אבל בעצם הוא בחי' ד"ת כו'. והענין הוא, כמ"ש במ"א⁷⁶ בענין הדעת, שיש

(75) ע' צד.

(72) ראה לקו"ת נשא כח, ד. שלח מז, א. האזינו עד, סע"ג

(76) ראה תו"א תולדות יט, א ואילך. סה"מ תר"ס ע' נא

ואילך. ברכה צז, א. שה"ש ה, ב. ועוד.

ואילך. תרס"ח ע' קכב ואילך. לעיל פקנ"ז (ע' תכ).

(73) ע' סג.

(74) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

בזה ב' מדרי'⁷⁷, הא' בחי' הדעת העומד תחת חו"ב כו', וענין הדעת הזה הוא הרגש המקור וסדר השתל' (דלהיות שהחכ' מאין תמצא בבחי' יש כו', והדעת הוא שיהי' נרגש האין כו', וכמ"ש במ"א⁷⁸), שזהו בחי' ד"ת כו'. וכמו מאצי' לכי"ע, בחי' ד"ת הוא שנרגש בנבראים בחי' האין האלקי המהווה כו', כנודע, כמו"כ מן המאציל אל האצי', בחי' ההרגש דמקור ההשתל' ה"ז בחי' ד"ת לבד כו'. והמדרי' הב' בדעת הוא שעומד תחת הכתר, היינו פנימיות הכתר כו',⁷⁹ והוא הרגש בחי' העצמות שלמעלה מבחי' מקור להשתל', דשם הוא הדיעה האמיתית דלמעלה יש ולמטה אין, דכולא קמי' כל"ח כו'. וע"כ, עיקר בחי' ד"ע הוא בבחי' החכ', דמוחין דאבא הן למע' מהשתל' כו', אבל בחי' בינה שהיא מקור ההשתל'⁸⁰, ה"ז בחי' ד"ת כו'. וכמו שהוא בחכ', כמו"כ הוא בבחי' חיצוניות הכתר כו', רק ששם הוא בבחי' עלי' והתכללות כו', וכנ"ל פ' רפ"א⁸¹ בענין או"מ ואו"פ כו'. ואמיתית הביטול דבחי' עלי' והתכללות, דהיינו בחי' אין ממש, העיקר הוא בבחי' האור שאינו בגדר התלבשות בכלים כו', כנ"ל.

אמנם, בחי' אין וביטול זה דבחי' עלי' והתכללות, ישנו בכללות האור, גם בהאור המתלבש בכלים, דלהיות שסיבת העלי' הוא מפני שדבוק במקורו, ע"כ הוא בבחי' עלי' למעלה ליכלל במקורו, ולא להיות למטה בבחי' דבר לעצמו כו', הרי כללות האור הוא בבחי' דביקות במקורו, וע"כ, בכללות האור, גם בהאור המתלבש, יש בו טבע העלי' וההתכללות במקורו (והוא ענין העלי' כמו שנת"ל פר"פ⁶⁹ באופן הא' בפ"י אוכם הוא כו'), שזהו בבחי' אין יותר מכמו שהוא בהאור מצ"ע להיותו מעין העצם כו'. רק שבהאור כמו שהוא בעצם (היינו כמו שהוא למע' מגדר הכלים כו'), ה"ז בבחי' אין ממש, ובהאור המתלבש בכלים, אין זה בבחי' אין ממש, דמשו"ז הוא בבחי' התלבשות כו' (לפי הנ"ל י"ל⁸², דמ"ש בסש"ב פי"ט⁸³ בענין החכ' שהוא חפץ ליכלל, ומ"ש בפל"ה בהג"ה⁸⁴, הן ב' מדרי' ביטול בחכ' זה למעלה מזה כו', וחיצוני' החכ' הוא בחי' ראשית ההשתל' כו'). היוצא מהנ"ל, דהאור בעצם הוא בחי' אין, לפי שהוא מעין העצם כו', ויש בו טבע העלי', דהיינו להיות בבחי' אין ממש כו'.

תקעא **וע"פ** הנ"ל יובן מ"ש ציון במשפט תפדה⁸⁵. דהנה אי' בירושלמי⁸⁶, א"ר יוחנן⁸⁷ חזרנו על כל המקרא, ולא מצאנו שישראל נק' ציון, אלא במקום הזה, שנא'⁸⁸ ולאמר לציון עמי אתה כו', והוא, מפני שבפסוק זה מבו' ענין תומ"צ, דואשים דברי בפיך⁸⁸, זו תורה, ובצל ידי כסיתך⁸⁸, זו גמ"ח, ולנטוע שמים כו'⁸⁸, זו עמוד עבודה כו'⁸⁹, וישראל ע"י שעוסקים בתו' ותפלה וגמ"ח נק' בשם ציון, דהיינו שהן מצויינים בתומ"צ. גם מצות

(84) מד, ב ואילך. הנ"ל פרע"ט (ע' תשעו).
 (85) בהבא לקמן – ראה ד"ה ציון במשפט תפדה שבהערה 4. אוה"ת נ"ך ח"א ע' זה ואילך.
 (86) תענית פ"ד סוף ה"ב. מגילה פ"ג סוף ה"ו. וראה זח"ג לה, א.
 (87) א"ר יוחנן: בירושלמי שם: א"ר חנינא בר' פפא.
 (88) ישע"י נא, טז.
 (89) ירושלמי שם.

(77) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
 (78) ראה המשך תרס"ו ע' רצו. סה"מ תר"ס ותרט"ח שם.
 עזרת' ע' מב. תרע"ח ע' דש.
 (79) ראה סה"מ תר"ס ותרט"ח שם. ועוד.
 (80) ראה לקו"ת צו יא, ד ואילך. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשלא ואילך. לעיל פמ"ח (ע' קיב). וש"נ.
 (81) ע' תשפ.
 (82) ראה ד"ה קץ שם לחושך שבהערה 2.
 (83) הנ"ל פר"פ (ע' תשעט).

נק' ציון, שהוא ל' אות וסימן⁹⁰, שרומזים על עצמות כו', כמ"ש במ"א⁹¹, ועש"ז נק' ישראל מקיימי המצות בשם ציון כו'. ועז"א ציון במשפט תפדה, משפט הוא תורה⁹², והיינו דהפדי' שלהם הוא במשפט התורה כו', כי התורה הוא בחי' אור, וכמ"ש⁹³ ותורה אור, ובבחי' האור אינו שייך גלות ושבי' כו', דענין גלות ושבי' שייך בהכלים, שהן בבחי' מציאות דבר, ובריבוי השתל' נשתלשל מזה ריבוי העלמות והסתירים, שמזה נעשה ענין הגלות כו', ושרש כל ההעלמות הן מבחי' צמצום הראשון כו', אבל בהאור אינו שייך ענין ההעלמות כו', וזהו אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה כו'⁹⁴. וזהו במשפט תפדה, שע"פ התורה צ"ל הפדי' שלהם כו'. גם ענין במשפט תפדה, שהפדי' היא במשפט, לא בצדקה, דצדקה הוא האור שבהבדלה⁹⁵, שבא רק בבחי' צדקה, ומשפט הוא האור שבגדר הכלים כו'. ושבי' בצדקה, פי' ושבי' הן בע"ת⁹⁶, דבע"ת משכין ל' בחילא יתיר⁹⁷, עז"א ושבי' בצדקה, שממשיכים את האור כמו שהוא בבחי' עלי' והתכללות כו', וכידוע דסליחת עוונות הוא דוקא מבחי' פנימיות הכתר, וכמ"ש⁹⁸ ממעמקים קראתיך, מעומק לעומק כו'⁹⁹, וזהו ע"י תשובה, דהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה¹⁰⁰, ועי"ז נמשך האור שבבחי' הבדלת הערך כו'. וזהו ג"כ מ"ש¹⁰¹ ויספו ענוים בה' שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו, ואביוני אדם הם בע"ת¹⁰², ודוקא בקדוש ישראל יגילו, ממשיכים את האור שקדוש ומובדל כו'. וזה ציון במשפט תפדה, דצדיקים העוסקים בתורה ומקיימי מצות, הפדי' שלהם במשפט דתורה, ולא בצדקה כו'. ושבי' הן בע"ת, בצדקה, שהפדי' שלהם הוא בהאור שלמע' מגדר הכלים שממשיכים ע"י התשובה כו', והו"ע ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו כו'.

קיצור. ונמצא הג' בחי' ביטול הן בג' מדרי' שבאור, הא', הכלול ממש, והוא בחי' אפס, הב', שהוא בבחי' עלי' והתכללות, מפני המושג דאין ערוך, והמושג דהוא לבדו הוא, וזהו בכתר ובחכ', ששם עיקר בחי' ד"ע, והג', מפני שהוא מעין העצם, והוא באור המתלבש. ויש בו ג"כ העלי' וההתכללות מפני הדביקות, שזה ביטול יותר מזה שהוא מעין העצם. ובזה יובן מ"ש ציון במשפט תפדה, בחי' האור שבכלים, ושבי' בע"ת בצדקה, בחי' האור שלמעלה מהכלים, ובחי' פנימיות הכתר.

- 90 ראה לקו"ת דברים א, סע"ב ואילך.
 91 ראה סה"מ תרס"ב ע' שסז. תרס"ח ע' י. תרס"ט ע' קעז.
 ד"ה ציון במשפט תפדה תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' קצ).
 92 ראה תרגום אונקלוס וישב מ, יג. הובא בלקו"ת שם.
 93 משלי ו, כג.
 94 אבות פ"ו, ב.
 95 בד"ה ציון במשפט תפדה תשמ"א שבהערה 2 (פ"ז ובהערה 48), שמעלת הבע"ת המבואר כאן היא הצמאון והחילא יתיר שבא ע"י החושך (ראה תניא פ"ז – יד, א), וזה מגיע (רק) באור הבל"ג – האור שבהבדלה, שהוא בל"ג, אבל אעפ"כ הוא מוגדר בגדר אור; אבל ע"י הפיכת החושך לאור שבעבודת הבע"ת (שזדונות נהפכים לזכויות), מתגלה בחי' העצמות (שלמעלה מהגדרים דאור וחושך).
- 96 תרגום יונתן ופרש"י עה"פ.
 97 זח"א כטב, ב. וראה תניא אגה"ת ספ"ח. ת"א מקץ לט, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תצד. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרפה.
 98 תהלים קל, א.
 99 ראה לעיל פר"ח (ע' תקפ).
 100 קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.
 101 ישעי' כט, יט.
 102 ראה לקו"ת נצבים מת, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' נה ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' נא ואילך. אוה"ת מקץ ח"ה תקקט, א. סה"מ תרמ"ב ע' קט ואילך. ע' שכ ואילך.

בס"ד. ש"פ ואתחנן, תרד"ע

תקעב

ואתחנני אל הוי' בעת ההיא לאמר אד' אלקי' אתה החלות להראות כו',² וצ"ל אומר ואתחנן, והול"ל ואתפלל כו'. גם צ"ל דבתחלה אומר ואתחנן אל הוי', ואח"כ אומר אד' אלקי' כו'. גם צ"ל מש"א אלקים באותיות הוי', והיינו הוי' בניקוד אלקים כו'.³ גם צ"ל מהו האריכות באומר ואתחנן, ועפ"י פשוט כמארז"ל⁴ לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ⁵ ואח"כ יתפלל, ומ"מ צ"ל מהו הענין בזה. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁶ שהאור הוא בבחי' אין, להיות דהאור הוא בחי' גילוי העצם שמעין העצם, וכשם שהעצם הוא אין, שאינו במציאות דבר, כמו"כ האור הוא בחי' אין כו', וגם, להיות שהאור הוא בבחי' דביקות במקורו, הרי נרגש בו איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו'. ונת"ל דמה שהאור הוא מעין העצם, זהו בכללות האור, גם בהאור המתלבש בכלים כו'. והביטול דאין זולתו הוא בהאור שלמעלה מהתלבשות בכלים כו'. ועוד יש בהאור טבע העלי' וההתכללות במקורו להיות בבחי' אין ביותר כו'. וגם זה הוא בכללות האור כו'. דהנה, טבע זו בהאור הוא מצד הדביקות במקורו, והרי כללות האור, גם האור המתלבש בכלים, הוא בבחי' דביקות במקורו, וע"כ יש בו טבע העלי' באופן כזה עכ"פ שאין לו התיישבות להיות למטה בפ"ע כו', דנת' בענין ההתכללות יש בזה ב' ענינים, הא', מפני שאין לו התיישבות כו', והב', שהוא ענין עצמי בהאור כו', והאופן הא' הנ"ל הוא בכללות האור כו'.

(רפג) **והנה** לאחר כ"ז, אנו רואין שהאור בא מ"מ בבחי' ירידה והמשכה, ונעשה בבחי' מציאות אור המאיר כו'. וזהו ע"י הכלים, שבהם נאחז האור, ונעשה בבחי' מציאות, ובא בבחי' ירידה והמשכה כו'. דהנה⁸, זהו כלל בכל אור אלקי, שהוא בחי' הארה אלקית המתפשטת ממקורה העצמי, מאחר שנמשך מן העצמות תמיד, ה"ה עולה ונכלל בבחי' האין האלקי במקור חוצבו בביטול תמידי בלי הפסק כו'. וכמו נר ה' נשמת אדם⁹, דהנשמה היא תמיד בבחי' עלי' למעלה, דרוח האדם היא העולה למעלה כו', דכן הוא גם בהנשמה כמו שהיא למטה, ה"ה בטבע העלי' וההתכללות למעלה, וכמ"ש בסש"ב פי"ט¹⁰ דחפצה וחשקה בטבעה ליפרד ולצאת מן הגוף ולידבק בשרשה ומקורה בה' חיי החיים ב"ה, הגם שתהי' שם אין ואפס כו'. ומ"מ הרי ירדה למטה להאיר את הנה"ב כו', והוא

(3) ראה אוה"ת ואתחנן ע' ככג.

(4) ברכות לב, סע"א.

(5) = של מקום.

(6) פרע"ט. פרפ"ב (ע' תשעז. ע' תשפא).

(7) פרפ"א (ע' תשפ ואילך).

(8) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

1. וראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' כח. תורת

חיים בראשית כה, ד.

(9) משלי כ, כז.

(10) כד, ב. וראה לעיל פר"פ. פרפ"ב (ע' תשעט. ע' תשפב).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה והנה יש להבין כו' דמלכא משיחא במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שסט. ד"ה בעצם היום הזה בתורת חיים בא קיב, א ואילך* – כנסמן לקמן בהערות.
(2) ואתחנן ג, כג-כד.

(* עוד מאמרים שמיוסדים, כנראה על ד"ה בעצם היום הזה: טה"מ תרנ"ב ע' קה ואילך; תרס"ג ח"א ע' עז ואילך; תרס"ד ע' עז ואילך.

ע"י האחיזה של הנה"ב כו', דהרי תכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה הוא רק בכדי להאיר את הנה"ב ולהחיותה. והנה"ב צ"ל כלי מוכן לקבל את האור דנה"א ולחיות ממנו כו', ואם אינו כלי לקבל האור דנה"א, אין האור מאיר בו להאירו ולהחיותו כו' (ולמטה בנה"א ונה"ב, כשאין הנה"ב בבחי' כלי לנה"א, ה"ה בהנה"ב בבחי' גלות ובבחי' התעלמות כו'. ומ"מ, הרי המדרי' העליונות דנה"א הן באמת בבחי' הסתלקות כו', כנודע. והמדרי' שהן מ"מ בבחי' התלבשות והתעלמות כו', הרי ידוע דכללות ענין ההתלבשות דנה"א בנה"ב הוא מפני שכללות הנה"ב הוא בבחי' כלי מוכן לקבל צורת הנפש האלקית כו', וכמו בגוף ונפש, שהגוף מוכן לקבל צורת הנפש כו', כמשנת"ל פנ"ה¹¹. ובלקו"ת ד"ה אם בחקתי דרוה"ב¹² כ' שזהו ע"י הנפש השכלית, שהוא מוכן לקבל צורת הנפש האלקית כו'. ואחכ"ז הגילוי דאור הנה"א הוא דוקא כשיש הכנה בנה"ב לקבל אור הנה"א כו', וכמשי"ת בסמוך). וזהו משארז"ל¹³ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש כו', דהנה, ענין התפלה הוא מה שהנה"א מאיר את הנה"ב ופועל בו הביטול כו', דז"ע שהתפלה היא במקום הקרבנות, דתפלה כנגד תמידין תקנו¹⁴, והוא ההקרבה דנה"ב, וכמ"ש¹⁵ אדם כי יקריב מכם קרבן, שההקרבה היא מכם, היינו הנה"ב¹⁶, שיהי' בבחי' קירוב ובבחי' ביטול לאלקות כו'. ומי הוא המקריב, הוא הנה"א (שז"ע אדם כי יקריב כו'), שהוא הפועל את הביטול בהנה"ב, ע"י ההתבוננות שמתבונן בענין אלקי, וההתבוננות הוא באופן כזה שמושג גם בהנה"ב הענין האלקי כו', ומתעורר באהוי"ר, שכזה תתעורר גם הנה"ב בבחי' אהבה ורצון לאלקות, ולא ירצה בענינים הגשמיים החומריים כו', וזהו ואהבת כו' בכל לבבך¹⁷, בשני יצריך¹⁸, שגם היצה"ר בא לידי רצון לאלקות כו'. ועז"א¹³ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, שהוא ההכנעה והשפלות¹⁹ דנה"ב שצ"ל קודם התפלה, שהו"ע השבירה כללית בשבירת החומריות כו' (והוא בחי' תשו"ת שצ"ל קודם התפלה, והו"ע תיקון חצות, בבחי' מרירות ושפלות עצמו, שזהו התחלת העבודה כו'). ועי"ז הוא כלי מוכן לקבל האור דנה"א בתפלה ולחיות ממנו כו', ובלעדי זאת אינו כלי לקבל האור דנה"א, ואינו חי מהנה"א, כ"א הוא חי כחיי הכהמה, שהרי הוא נפש הבהמית כו', רק ע"י הקדמת הכובד ראש קודם, ה"ה מקבל אורו וחיותו מהנה"א לחיות ממנו כו'. וזהו שע"י הכנת הכלי דנה"ב, בא הנה"א בבחי' ירידה והמשכה כו'. והנה"א בא עי"ז בבחי' מציאות, היינו שבא בהגשמה לפי אופן מהות עצמו כו', והיינו, שהעבודה דנה"א בהתלבשותו בנה"ב להאיר את הנה"ב ה"ה בבחי' יש, הן ההשגה האלקית והן ההרגשות האלקית, הכל הוא בבחי' יש, ואינו בערך כלל לגבי ההשגה וההרגש האלקי דהנשמה כמו שהיא למעלה קודם התלבשותה בגוף כו', דהרי גם עבודת הנשמה שמצ"ע, שזהו שכר עבודתה כו', אינו בערך כמו שהוא בהנשמה קודם התלבשותה בגוף כו', וכ"ש דעבודת הנשמה שבבחי' שייכות אל הנה"ב, שאינו בערך כלל לגבי עבודת הנשמה כמו שהיא למעלה כו'.

תקעג

11. תשכג. סה"מ תרכ"ט ע' קכו. תרח"ץ ע' רלב. השי"ת ע' 113.

אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שנד.

17. ואתחנן ו, ה.

18. משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.

19. ראה פרש"י לברכות שבעה עה"פ. 13. וראה לקו"ש חל"ד

11. ע' קלב ואילך.

12. - דרוש הב' (מז, ג ואילך).

13. ברכות רפ"ה (ל, ב).

14. שם כו, א"ב.

15. ויקרא א, ב.

16. ראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. אוה"ת ויקרא ח"ג ע' 69 הערה 18.

וכן הוא ג"כ בהכחות פרטים דנפש, וכמו כח השכל, דעם היותו בבחי' כח לבד, ה"ה רוחני כרוחניות הנפש כו', ויש בו טבע העלי' בכח המשכיל, בבחי' אין ממש, לא להיות בבחי' התחכמות במציאות כו', רק ע"י כלי המוח, כשהן מוכשרין ומוכנים לקבל צורת אור השכל, אע"פ שמצד אור השכל הרי מושלל לגמרי מהיות בחי' יש ומציאות התחכמות דבר מה, מפני שהוא בחי' אין בעצם, ולהיותו בטבעו עולה ונכלל במקורו בבחי' כח המשכיל ההיולי שבעצם הנפש, מאחר שמאיר משם כו', רק סיבת המשכתו וירידתו להתאחז ולשרות במוח הוא בא מצד בחי' חומר כלי המוח, כאשר הוכן בטוב לקבל, ימשיך ויגביל לאור השכל בתוכו, ועושה אותו בבחי' יש ומציאות דבר התחכמות כו', ונעשה כמו נבדל מן העצם שלו, שהוא רק בחי' אין והתכללות במקורו בכח המשכיל כו'.

וכמו"כ הוא בבחי' האור למעלה, שבעצם הוא בבחי' עלי' והתכללות במקורו, וה"ה בבחי' אין כו', רק שנאחז ע"י הכלי, וה"ה בחי' יש ומציאות כו'. וזהו שאור החכ' בהיותו בכלי דוקא נק' חכמה בה"א²⁰, בבחי' יש ודבר, והוא בענין של חכ' שמתחכם בכלי מוח החכ', אבל קודם ששורה בכלי, אינו נק' בשם חכמה בה"א (דגם שם התואר דחכם שייך רק כשמתלבש בכלי החכ' כו', כמשי"ת²¹). וכן בינה בה"א, הוא אור הבינה בכלי מוח הבינה כו', וכן גדולה וגבורה כו', חו"ג שבכלי הלב דוקא, וכה"ג בכל הע"ס כשהן אורות בכלים כו'. וז"ש חכמה מוחא כו'²².

תקעד

קיצור. ומ"מ, הרי האור הוא בבחי' המשכה ובבחי' מציאות, והוא ע"י הכלי. וכמו הנשמה שטבעה לעלות למעלה, וירדה להאיר את הנה"ב, והוא ע"י הכנת הנה"ב. וז"ע כובד ראש קודם התפלה, שזהו השבירה כללית דנה"ב, והו"ע תשו"ת, ועי"ז מאיר בו הנה"א בתפלה, להחיותו ולקרבו בבחי' אהבה לאלקות. והנה"א הוא בבחי' ירידה בזה ממדרי' עבודתו בעצמו למעלה. וכן בהכחות, כח השכל בעצם הוא אין, ובטבע העלי'. וכשכלי מוחו מוכנים, ה"ה יורד ומתלבש במוחו, והוא נעשה בבחי' מציאות, ונבדל מן העצם שלו, שהוא בחי' אין.

רפד) והנה ממשנת"ל מובן שהאורות והכלים הן ב' הפכים בתכלית⁸. שהאור הוא בבחי' אין בעצם (שהוא מעין מקורו כו'), והוא בבחי' אין ועלי' במקורו (שזהו ג"כ בכללות האור כו', כנ"ל פ' רפ"ב²³), וזהו בבחי' אין ביותר כו'. והכלי היא בבחי' יש בעצם מהותה, והיא בבחי' ירידה כו', שהרי כל ענין אצי' הכלי הוא להיות בחי' המציאות כו', ומשו"ז נאצלה מאוא"ס ב"ה שלא בבחי' דביקות במקורו, בכדי להיות בחי' מציאות דבר, והוא בחי' החכ' והבינה וחסד כו', שזהו בבחי' הכלי דוקא בבחי' מציאות דבר כו'. ומזה נתהווה בחי' חו"ב דבי"ע כו', וכנודע דכל ענין הע"ס דאצי' הוא לאנהגא בהון עלמין כו'²⁴, שהרי מאוא"ס עצומ"ה אינו בערך כלל שיהי' התהוות העולמות, כ"א ע"י אמצעות הע"ס דאצי', שנתהוו מאוא"ס ע"י צמצום הראשון שהי' באוא"ס ב"ה כו',

(23) ע' תשפא ואילך.

(24) תקו"ז שם. וראה אוה"ת וירא ח"ד תשמא, א. לעיל

פקכ"ט (ע' שלז).

(20) ראה תורת חיים בראשית שם.

(21) ראה פרפ"ה (ע' תשפט ואילך).

(22) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

והעיקר הוא מבחי' הכלים, שהן בבחי' מציאות דבר בבחי' חו"ב, ומזה נמצא בחי' חו"ב בבחי' ע"כ. ועם היות דחו"ב דבי"ע אין ערוך לגבי חו"ב דאצי' (גם בבחי' הכלים כו'), מ"מ, מאחר שזהו בחי' חו"ב במציאות עכ"פ, ה"ז מקור להיות חו"ב בבחי' ע"כ, וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי' 25 ע"ד המזל המכה ואומר גדל כו' 26 (ועמשנת"ל פקל"ב 27). ומשו"ז נתהוו הכלים בבחי' מציאות, שזהו בכללות בחי' הכלים כו', וגם שהם בבחי' ירידה והמשכה כו'.

וא"כ לא יובן כלל, איך יתחבר האור עם הכלי, מאחר שהן הפכים זמ"ז, וכמו רוח האדם העולה למעלה 28, בבחי' אין וביטול כו', ורוח הבהמה היורדת כו' 28 (והן בחי' מ"ה וב"ן כו', וכמשנת"ל פרמ"ט 29). ואנו רואין שיתחברו ויתאחדו ביותר, היינו בבחי' אור וחיות פנימי ממש כו', וכמו בנפש וגוף, שהגוף חי ממש מהנפש, ואינו רק כמו לבוש אל הנפש, דלבוש הוא רק שמלוכש בו דבר חי, משא"כ בגוף ונפש, הרי הנפש מתלבש ממש ומתאחד בו עד שהגוף עצמו חי ממנו כו'. וכמו"כ הוא ביותר למעלה, וכמא' 22 וכמה גופין תקינת לון כו' וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא, דהכלים נק' גופים, וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא, בבחי' אור וחיות פנימי ממש כו'.

אלא צ"ל שיחודם בא ע"י בחי' אמצעי, שכלול מב' הפכים שלהם כו'. וענין הממוצע הזה הוא בהאורות והכלים גופא, והיינו, שיש בכלי מבחי' האור, והוא בחי' הביטול וההתכללות מיש לאין, כטבע האור, ויהי' בהאור מבחי' הכלי דוקא, היינו שיומשך מאין שלו להיות בבחי' יש והתפשטות למטה. והיינו, שהאור והכלי מחליפים טבעם, ועושים כל א' פעולת זולתם ההפכי, דוקא אז יוכלו להתחבר יחד, והיינו שמצד בחי' ההתכללות שכלול כ"א מבחי' מנגדו, יוכלו להתייחד כא' ממש כו'. כמו אש ומים מצ"ע שהן הפכים לגמרי, א"א שיתחברו כלל, אבל אם האש מורכב מחלקי המים, והמים מחלקי האש, יבאו בגוף א', וכמו הוציא אש ממים ומים מאש כו' 30, ואי' במד"ר 31 נטל אש ומים ופתכן זב"ז ומהם נעשה הרקיע כו'. וכמו האור הנאחז בפתילה, הרי אם הפתילה היא בלתי נשרפת באש כלל, אין האור נאחז בה כלל, ומסתלק ממנה מיד, וכמו פתילות ושמונים שאין מדליקין בהם בשבת 32, מפני שהאש קופץ ומסתלק מהם כו', כ"א כאשר כלה ונשרפת מעט מעט ליכלל באור, אז האור והשלהבת נמשך ומתאחד בה להדליק ולהאיר כו'. ונמצא האור עושה דבר הפכי, שהוא לירד ולהתמשך ולהתאחד בפתילה, שזהו מאין ליש, לפי שהפתילה עושה דבר היפוכה, כטבע האור, והוא הכליון וההתכללות באור הדולק כו'. וכדוגמא זו אנו רואין בצמיחה 33, שכאשר החטה בשלימותה בעפר הארץ בלי רקבון כלל, לא יומשך בה כח הצומח כלל, ובביטול ישותה וגסותה ליכלל בכח הצומח, שהוא הרקבון, שנהפכה מיש לאין דכח הצומח, יעשה גם הוא דבר היפוכו, להתמשך בחטה להצמיחה, שזהו מאין ליש כו'. וכן בנפש וגוף, שאין המשכת רוחניות דאור וחיות הנפש בכלי אברי

תקעה

(30) ראה תורת חיים בראשית יג, א. כו, א. סה"מ תרנ"ט ע' רל. וש"נ.
 (31) ראה ב"ר פ"ד, ז. וראה חגיגה יב, סע"א.
 (32) שבת כא, א. וראה לקמן פרצ"ו (ע' ותקצט).
 (33) ראה תניא אגה"ק ס"ח (ק"ג, א). תו"א הוספות ויקהל קיד, ד ואילך. ובכ"מ.

(25) וירא יג, סע"ד ואילך.
 (26) ראה ב"ר פ"י, ו.
 (27) ע' שמו.
 (28) ע"פ קהלת ג, כא.
 (29) ע' תרפו ואילך.

הגוף מאין ליש, כ"א ע"י ביטול היש לאין, מהדם שנעשה מן המאכל, שהדם הוא כלה ונכלל באור וחיות הנפש כו'. וכן הוא באו"כ למעלה, שיש בכ"א מהמגדו, שהאור נמשך מאין ליש, והכלי יש בה בחי' הביטול מיש לאין, ועי"ז דוקא הוא התחברות והתאחדות שלהם כו'. ולפי המשלים הנ"ל, מה שהאור הוא מאין ליש, ה"ז רק מצד הכלי כו'. אך למעלה באו"כ הוא בהם מצ"ע (ר"ל מצד כח עליון כו'), שהאור, עם היותו בחי' אין, יש בו ג"ז להיות מאין ליש, והכלי, עם היותה בחי' יש ומציאות, נמצא בה ג"ז להיות מיש לאין כו', וכמשי"ת.

קיצור. והרי האור והכלי הפכים זמ"ז, האור בחי' אין, והכלי בחי' יש ומציאות, ולכן הן מקורי לבי"ע. והרי מ"מ מתאחדים זע"ז, וכמו גוף ונפש, שהגוף עצמו חי מהנפש. אך זהו ע"י שמחליפים טבעם, שהאור הוא מאין ליש, והכלי מיש לאין, וכמו הפתילה היא יכולה ליכלה³⁴ בהאש, והאש יורד להאיר. וכמו הגרעין שנרקבת בארץ, וכח הצומח מתלבש בה להצמיח. וכמו"כ באו"כ, מצד כח עליון יש בכ"א טבע זולתו ההפכי.

רפה) וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דבכלים יש בחי' פנימיות וחיצוניות, דפנימיות הכלי הוא עצם ומהות הכלי מה שהיא כלי לקבלה, ואין ענינה להשפיע חוץ לעצמה, כ"א לקבל את האור לעצמו כו', דחיצוניות הכלי הוא לפעול ולהשפיע, שזהו חוץ לעצמה, משא"כ פנימיות הכלי הוא רק שהיא כלי לקבלה כו'. וכמו עדי"מ הכוס שנותנים בו יין, הרי הפנימי שלו הוא התוך שבו, שבזה הוא מקבל את היין בתוכו, ובלעדי זאת לא הי' כלי כלל, כ"א ע"י התוך שבו כו', ומה ששותים ע"י, הוא שאוחזים בחיצוניות הכלי ושותים כו', שזהו אינו עצמות הכלי, רק מה שהיא פועלת חוץ לעצמותה כו', ועם היות שכללות כוונת הכלי הוא לשתות על ידה, מ"מ, לולא שהי' בה התוך לקבל הדבר, לא הי' אפשר להיות השתי' ע"י, ובהכלי עצמה, התוך והקבלה זהו העצמות שלה, והשתי' ע"י הוא החיצוניות כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה, דפנימיות הכלי הוא מה שהיא בחי' כלי לקבלה, לקבל בתוכה את האור, ולמעלה עדיין מבחי' השפעה וגילוי חוץ לעצמותה כו'. וכמ"ש³⁵ כוס ישועות אשא, ואי' בזח"א דר"נ סע"א, דהא בהאי כוס אתנגידו ברכאן מאינון ישועות דלעילא, והוא נטיל לון וכניש לון לגבי' ואתנטר תמן כו'³⁶, דמש"א וכניש לון לגבי', זהו בחי' פנימיות הכלי, שהיא לקבל את האור כו'³⁷, ואתנטר תמן הוא בחי' יין המשומר כו'. וההשפעה והגילוי זהו בחי' חיצוניות הכלי כו'.

תקעו

וזהו דשרש המלאכים הוא מחיצוניות הכלים³⁸, והן שלוחי השפע כו', דלהיות שחיצוניות הכלים הוא בחי' ההשפעה שחוץ לעצמותו, ע"כ המלאכים הם רק שלוחי השפע כו'. ומפנימיות הכלים הוא שרש התהוות הנשמות³⁸, שאינם בבחי' שלוחי השפע, רק שהן

(שער פנימיות וחיצוניות) דרוש יו"ד. פרי עץ חיים הקדמה לשער השבת פ"ה. שער השבת פ"י. תו"א יתרו עב, ב. לקו"ת פ' ראה כו, סע"ג ואילך. דרושים ליוה"כ ע, ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי רכז, ג ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקמו ואילך.

(34) - להיות כלה. או: להיכלל.

(35) תהלים קטז, יג.

(36) ואתנטר תמן: בזהר שלפנינו: ותמן אתנטיר.

(37) ראה גם לקו"ת דרושים לסוכות פ, ג.

(38) ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"א. שער מ

כלים לאלקות, וכמ"ש³⁹ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נא' אלא בתוכם, בתוך כאו"א כו'⁴⁰, וכתוב⁴¹ מכוון לשבתך פעלת ה', שהנשמות הן מכוון לשבתו ית'. ובירידתן למטה ענינם הוא להאיר את העולמות כו', וכמ"ש⁹ נר ה' נשמת אדם, שכל ענין הנשמות הוא רק להאיר כו', וזהו מפני שהנשמות הן מפנימיות הכלים שלמעלה מבחי' הגילוי בעולמות, וע"כ הנשמות הן אלקות, כנודע⁴², ומשו"ז ג"כ בירידתן למטה ה"ה מאירין את העולם, דהיינו מבחי' אור העצמי שלמעלה מבחי' האור השייך אל העולמות כו'. דמה שנמשך ע"י חיצוניות הכלי הוא רק חיצוניות האור כו', אבל בפנימיות הכלים הוא בחי' פנימיות ועצמיות האור כו', א"כ, הנשמות שהן מבחי' פנימיות הכלים, ה"ה מקבלים בחי' אור עצמי, ועי"ז הן ממשיכים את האור גם למטה להאיר את העולם כו', וזהו כל ענינם להאיר כו'. וגם השפעות הגשמיות שלהם הוא בכדי להמשיך עי"ז גילוי אלקות בעולם כו', וכמו אאע"ה שהי' מאכיל ומשקה לכל, אפי' לערביים⁴³, ועי"ז הי' מפרסם אלקותו בעולם, שאמר ברכו למי שאכלתם משלו כו'⁴⁴, דזה הי' כל ענינו להמשיך גילוי אלקות בעולם, וכדאי' במד"ר⁴⁵ בא אברהם התחיל להאיר כו'.

והענין הוא, דהנה, פנימי' הכלים וחיצוני' הכלים הוא ג"כ ענין שם התואר ושם הכינוי והפעולה כו'⁴⁶, וכידוע דענין השמות בכלל זהו בחי' הכלים, וכמא'⁴⁷ אשתארו כולהו שמהן כו', ויש בזה הב' מדרי' הנ"ל. וכמו עד"מ איש חכם מופלג נק' בשם חכם גדול, הרי קריאת שם זה חכם הוא שם התואר, כי מה שנק' חכם, אינו ע"ש החכ' והשכל הפרטיות שיש במציאות בכלי מוחו מה שכבר למד וקיבל הרבה חכ' ודעת וגם ילמד אל הזולת כו', כי זה השם⁴⁸ הכינוי לבד, שמכנים לו שם חכם ע"ש שיש בו חכ' ושכל כו', דשם הכינוי הוא על הדבר הנמצא בו, לא על העצם כו'. וכמו כלי מלא זהב, כששואלין מה זה, אומרים זה זהב, הרי אין זה שהכלי היא זהב, רק שבתוכה זהב כו', וזהו שם הכינוי שהוא על מה שבתוכו כו'. וכמו"כ מה שנק' חכם ע"ש ריבוי השכליים שבו, הוא רק שם הכינוי לבד כו'. והוא ג"כ שם הפעולה, והיינו מה שפעל בכלי מוחו להשכיל ולהתחכם כו', ומה שהוא משפיע חכ' ושכל כו'. דכ"ז באמת אינו מתאר עצם כלי חכמתו כו', שהרי מה שנמצא שכל במוחו, הרי אינו מוכרח שזהו מה שהשכיל בעצמו, כ"א מה שקיבל מזולתו כו', וגם אינו מוכרח שמבין היטב את הדברים, וכמו מי שהוא תפסן, שביכולתו לתפוס הדברים ששומע, ואינו מבין את הדברים כלל לעומקן ולאשורן כו', הרי מה שנמצא שכליים במוחו אין זה הוראה כלל על טוב כלי מוחו, ואין זה מתאר את הכלי. וכמו"כ גם מה שהשכיל בעצמו, אין זה הוראה על עצם טוב חכמתו, כי יכול להיות שבא

39 תרומה כה, ח.

40 ראה ראשית חכמה שער האהבה פרק ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה עה"פ. מגלה עמוקות מכתב-יד (בני ברק, תשמ"ב) פ' תרומה דרוש ט אות י. של"ה סט, א, רא, א. שכה, ב. שכו, ב. לקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. וראה לקו"ש חלק כו ע' 173 הערה 45.

41 בשלח טו, יז.

42 ראה ביאורי הזהר שבעה ערה 38.

43 ראה ב"מ פו, ב. פרש"י וירא יח, ד.

44 ראה סוטה י, ב. ב"ר פמ"ט, ד. פרש"י וירא כא, לג.

45 ראה ב"ר פ"ב, ג. שמו"ר פט"ו, כו.

46 בהבא לקמן – ראה תורת חיים שבעה ערה 1. ועם הוספות וכו' – סה"מ שצויינו בשו"ג להערה 1. וראה ד"ה באתי לגני תש"כ (תורת מנחם סה"מ באתי לגני ח"א ע' שנג ואילך).

47 תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

48 בתו"ח כאן: כי זהו נק' שם הכינוי.

לו ע"י יגיעה יתירה שמייגע את כלי מוחו, כי יש כמה בנ"א שאינם חכמים בעצם כלי מוחם, ויכול להשכיל ולהתחכם באיזה דבר ע"י יגיעה, וכמא' 49 יגעת ומצאת תאמין כו', הרי מה שמשכיל ומתחכם, אין זה מתאר את כלי מוחו, שהן בעצם כלים לאור שכל, כי יכול להיות שזה בא ע"י יגיעה בלבד כו' (ובאמת השכלים הבאים ע"י יגיעה לבד, אינם במעלה כ"כ כמו מה שבא מצד טוב כלי השכל בעצם. וכמו שאנו רואין גם במי שהוא חכם להשכיל, יש חילוקי זמנים, דלפעמים הוא משכיל ומתחכם בנקל, ולפעמים מצד איזה כיוון בנפשו שאינו מסוגל כ"כ להתחכם, ומייגע כלי מוחו ביותר עד שישכיל כו', הנה השכליים האלו אינם בערך כלי שכלו בעצם כו', והיינו מפני שכלי מוחו אינם מסוגלים כ"כ להתחכמות, ובא רק ע"י יגיעה, ואין זה כמו השכליים שבאים מצד טוב הכלים כו'. ומה שמבואר במ"א 50 שהיגיעה מגיע דוקא בעצם כח ההיולי העצמי, ג"ז אמת, שיכול להיות בזה איזה יתרון כו' (והיינו כשהוא ביגיעה יתירה, מיט אַ אַוועק גיגעבנקייט ביותר על הענין כו'). והעיקר הוא בכלי שכליים טובים בעצם, שע"י יגיעה מגיע עוד אל העצם כו'). ובד"כ ה"ז רק פעולת כלי מוחו, מה שפועל ועושה להתחכם באיזה דבר 51. וכמו הפעולה לגבי הזולת, היינו ההשפעה, ה"ז חיצוניות הכלי לבד, הגם דההשפעה היא כפי אופן העצם כו', דכפי כח חכמתו בעצמו מראה כחו בהשפעה כו', מ"מ ה"ז באין ערוך לגבי עצמו כו', כמו"כ ההשפעה לעצמו היא רק חיצוניות הכלי, והיא בחי' הפעולה לבד כו'. ויש שיעור והפסק להשכלה שכבר ישנה במוחו, גם אם יתחכם בזה ביותר, יש לזה שיעור והגבלה כו', להיות שהאור הנמשך בזה הוא רק חיצוניות האור, שלכ"ז יש מדה וגבול כו'.

תקעז

אך שם התואר הוא בחי' פנימיות הכלי, היינו מה שכלי מוחו הוא בחי' כלי קיבול לקבל ולהעמיק בכל חכ' ושכל להשכיל בו בכל פעם שילמוד, אע"פ שאין עדיין מציאות חכ' במוחו, זהו הנק' שם התואר, מה שיתואר בעצם הכלי של החכ' בכלל, ולא שנק' חכם ע"ש לימוד החכ' בפרט בלבד, אלא כל חכ' ושכל ישכיל לעומקו יותר מזולתו, מפני שכלי המוח מוכן ביותר לקבל כל דבר חכ' ושכל להשכיל ולהתחכם בו כו'. וה"ז כמו כח ההיולי, שזהו מה שביכולתו להתחכם, שאין בזה עדיין השכלה במציאות, רק הוא כח היולי להשכיל ולהתחכם בכל דבר חכ' כו', כמו"כ פנימיות הכלי הוא מה שהכלי היא בהכנה טובה לקבל כל דבר חכ' ולהתחכם בה כו'. ובכח ההיולי הנ"ל שהוא כח המשכיל, ה"ז שם העצם, שזהו הנק' חכם מצד עצם כח חכמתו, שביכולתו להתחכם בכל דבר חכ' ושכל,

49 מגילה ו, ריש ע"ב.

50 ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תקכב ואילך. סה"מ תר"ן ע' שנט ואילך. המשך תרס"ו ע' קד ואילך.

51 ביומנו מקייץ שנה זו (תרד"ע) כותב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (ספר השיחות תורת שלום ע' 205) בקשר להמבואר כאן: בהחטיות דשבת זו נת', כי החכם יקרא על עצם מהות חכמתו, היינו שביכולתו להתחכם בכל ענין, ואינו נקרא חכם על שם החכמות והשכלים שיודע, שזהו בחי' חכמ"ה בה"א, שמורה על התפשטות החכ' בלבד, אמנם חכם יקרא על עצם מהות יכולת חכמתו להבין ולהשכיל בכל ענין. ונתבאר ראי

לזה, דאנו רואין במוחש שהשכליים שמשכיל מצד עצם חכמתו הוא נעלה יותר מבאין ערוך מכמו השכליים שמשכיל אותם ביגיעה, שביגיעה אין השכל מאיר כ"כ כמו שהוא בעצם במי ששכלו טוב. והוקשה, והלא לפעמים נתבאר כי ע"י היגיעה מגיעים יותר לעומק הענין מכמו שלא ע"י יגיעה. ותיריך כי האמת כן, אבל בכ"ז כו'.

ושאלתי אשר מה שנתבאר במ"א הוא בענין הכלים, כלומר מדייק מילי דחוכמתא, שהדיק הוא להוציא הנעלמות, אמנם כאן הכוונה באור השכל, כלומר בהרגש המושכל, שהוא עדיין למעלה מעלה מהתלבשות בכלי, שהו"ע ההשגה, שהוא כלי אל השכל. והסכים לאמר שכן הענין.

וכל רז לא אניס לי' כו'⁵² (ועמשיית"ל פ'⁵³). ובהכלי, מפני שאין זה חכ' ושכל עצמו, אלא שהוא בחי' כלי לקבל כללות כל אור שכל וחכ', ה"ז נק' שם התואר, שמתאר את כח עצם כלי החכ' כו'. והאור המאיר ומתלבש בזה הוא אור עצמי, שלמעלה הרבה מהאור הבא בבחי' השפעה וגילוי בחיצוניות הכלי, ובפרט הבא ע"י יגיעה כו', כנ"ל. וזהו ג"כ ענין שם התואר, שמתאר את האור העצמי המתלבש ומתאחד בהכלי כו'. והנה, האור העצמי שבפנימיות הכלי, אין זה מורגש (להיותו בעצם הכלי שלמעלה מבחי' גילוי כו') אך קצת הרגשה יכול להיות בזה, דלפעמים כשמשכיל איזה השכלה, ה"ה מרגיש בזה עומק גדול ונעלה מאד שאינו בא גם בבחי' השכלה עדיין, ומכ"ש שאינו בהשגה, והוא בעצמו אינו יודע עדיין מה הוא, כי אין בזה שום תפיסא עדיין, גם לא בהשכלה, והוא כמו אור בלי שום ציור עדיין כו', ובמשך זמן ה"ז בא בהשגה, והיינו מפני שמתעבה ומתגשם הענין, ובא בחיצוניות הכלים (עס ווערט אַראָפּגעטראָגען), ה"ז בא לידי השגה, ואז הוא מרגיש שזהו העומק שהרגיש תחלה בהשכלת הענין כו' (דאָס איז דער ענין און אַזוי האָט זיך באַ עם גיהערט) (ומובן שבהשגת הענין אינו נרגש הדקות שהי' תחלה כו', ויכול להיות שאחר ההשגה ירגיש הדקות שהי' מקודם ויהי' בבחי' תפיסא קצת כו'). ובפנימיות הכלי אין השכליים בבחי' הגבלה⁵⁴, הא', מפני שזהו מה שבכחו ויכולתו להשכיל, שאין בזה הגבלה כ"כ כו', והב', מפני שזהו אור עצמי כו'.

תקעה וכמו שהוא בשכל, כמו"כ הוא במדות, דשם הכינוי והפעולה הוא חיצוניות כלי החסד, והיא ההטבה בפרט שבאה בהתגלות שמתעורר כבר להיטיב חסדו עם זולתו, שבא בענין פרטי גם בעצמו, ומשפיע את החסד לזולתו כו', ונק' איש החסד, על שם החסד שעשה ועושה תמיד כו', שזה אינו מתאר עצם מדת הטוב שלו, כי יכול להיות דהתעוררות הטבה שלו הוא משום איזה סיבה, דמשו"ז נתעורר בחסד וטוב כו'. ושם התואר הוא בעצם כלי החסד, שמוכן להתעורר ולעשות טוב וחסד תמיד, שזהו עצם הכלי ועצם האור שלמעלה מבחי' הגבלה כו', וזהו שם התואר שמתאר עצם הכלי ועצם האור כו'.

קיצור. דהנה בכלים יש פו"ח⁵⁵, הפנימיות הוא העצמיות שהיא כלי לקבל⁵⁶, והחיצוניות הוא להשפיע. ולכן, מלאכים שהן מחיצוניות הכלים, הן שלוחי השפע, ונשמות שהן מפנימיות הכלים, ה"ה כלים לאור, וענינם למטה להאיר העולם, שממשיכים אור עצמי שבפנימיות הכלים. והו"ע שם הפעולה והתואר, וכמו כינוי חכם ע"ש החכ' שבמוחו ושהשכיל, אין זה מתאר עצם הכלי, כי יכול להיות גם שקיבל מאחר, ושהשכיל ביגיעה, והוא רק ענין הפעולה. ושם התואר הוא שכלי מוחו הן כלי קיבול לקבל ולהעמיק בכל דבר חכ' ולהשכיל בו, וזה מתאר גם עצם האור שמתלבש בו. ומזה הוא שמרגיש באיזה ענין שיש בו עומק גדול, וא"י⁵⁷ מה הוא, וכשבא בהשגה, ע"י שמתעבה הוא יודע שזהו מה שהרגיש מקודם. וכן במדות יש שם הפעולה והתואר.

הוא רק חיצוניות האור, כנ"ל ע' תשצ.

(55) = פנימיות וחיצוניות.

(56) לקבל: אוצ"ל: לקבלה, או לקבל.

(57) = ואינו יודע.

(52) ע"פ דניאל ד, ו.

(53) ועמשיית"ל פ': ראה לקמן פשכ"א (ע' תרנו ואילך).

(54) ולא כמו בחי' החיצוניות ש"ש שיעור והפסק

להשכלה שכבר ישנה במוחו .. להיות שהאור הנמשך בזה

רפו) **והדוגמא** מזה הוא למעלה בשמות עליונים, שהן ז' שמות שאינן נמחקים⁵⁸, כמו אל בחסד⁵⁹ אלקים בגבו' כו'⁶⁰, שזהו בבחי' הכלים דז"א דאצי', שיש בזה ב' מדרי' הנ"ל דשם התואר ושם הפעולה כו'. וכמו שם אלקים או ש' אד', שהוא ל' שררה ואדנות⁶¹, שהוא על זולתו דוקא, וכמו נשיא אלקים אתה⁶², או אדון כל הארץ כו'⁶³, וש' אל הוא בחי' שפע אור החסד שנמשך מאצי' לבי"ע עד למטה מטה כו', וכמו חסד אל כל היום כו'⁶⁴, שכ"ז הוא בחי' הפעולה וההשפעה בעולמות, שזהו חוץ לעצם, דמה שנמשך בזה הוא רק הארה לבד הבאה מבחי' חיצונית הכלים דז"א כו'. אבל בחי' שם התואר הוא בפנימיות הכלים דז"א, שאינם בבחי' השפעה ופעולה לפעול פעולת ההתהוות כו', כ"א מה שמתאר את האור כו', שהרי האור בעצם הוא בבחי' פשיטות, שאינו בשום תואר כלל כו' (דעם היות שבהאור יש ג"כ ע"ס, מ"מ, ה"ה בחי' פשיטות כו', וכמשנת"ל בכ"ד⁶⁵), והכלי הוא שמתאר את האור כו' (ולפ"ז י"ל שזהו ב' הענינים שבאמצעות האצי', להיות התהוות העולמות כו', ושיהי' גילוי אלקות בעולם, שהו"ע בגין דישתמודען ב' כו'⁶⁶, דש' הפעולה הוא פעולת ההתהוות כו', ושם התואר הוא מה שע"י האצי' יודעים אלקות כו'). וי"ל שזהו מה שמבו' בשו"ע או"ח סי' ה'⁶⁷ בכוונת ש' אלקים, שהוא תקיף ואמיץ ואשר⁶⁸ לו היכולת בעליונים ובתחתונים, שזהו עצם בחי' הכח והיכולת שביכולתו להוות עולמות ונבראים עד אין שיעור (גם לא באופן שנתהוו כו') ולפעול בהם כרצונו העצמי כו', והיינו ש' התואר, שמתאר עצם האלקות שלמעלה מבחי' הגילוי בעולמות, היינו לפעול פעולת ההתהוות בעולמות כו'. ובזה אין הגבלה כלל, דבחי' חיצונית הכלים ה"ז בבחי' הגבלה, והיינו שנתהוו באופן כזה דוקא, וכמו"כ החיות שלהם הוא בבחי' גבול כו', אבל בבחי' הפנימיות אין בזה הגבלה, שהרי זהו מה שבכחו ויכולתו ית' להוות, הרי זה בבחי' בל"ג (והי' יכול להיות בכמה אופנים שונים כו'), וגם⁶⁹ הוא בחי' אור עצמי שבלתי מוגבל כו'. ובד"כ בחי' ש' הפעולה הוא בבחי' המל' שבכל ספי' כו', וכידוע דבכל ספי', הט"ס שבה הן למעלה מבחי' הגילוי, ורק בחי' המל' שבה היא בחי' הגילוי כו', ומבו' במ"א⁷⁰, דהכלים דז"א הן רק בחי' גווני האור, והיינו בחי' הגיוון המורה רק על העצם, לא לפעול איזה דבר כו', והפעולה היא רק בבחי' כלי המל' שבה, שזהו בחי' ש' הפעולה. אבל הכלים דעצם הספי' הוא בחי' ש' התואר, שבזה מתאחד עצם האור שלמעלה מבחי' השפעה וגילוי כו'.

תקעט

58) שבועות לה, א. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ו ה"ב. וראו לעיל פ"ט (ע' כ).

59) ראה זח"ג סה, א. פרדס שער כ (שער השמות) פ"א. פ"ה. עץ חיים שער מד (שער השמות) פ"ו. תו"א נח י, סע"ב.

60) ראה זח"ב פג, ב. פרדס שם פ"א. פ"ו. עץ חיים שם. תו"א שם.

61) ראה פרש"י בראשית ו, ב. וישלח לה, ז. שמות ד, טז. וארא ז, א.

62) חיי שרה כג, ו.

63) יהושע ג, יא. ועוד.

64) תהלים נב, ג.

65) = בכמה דוכתי (ראה לעיל פ"ב. פ"ד. פצ"ד (ע' כה ואילך. ע' לא ואילך. ע' רמג). ועוד).

66) זח"ב מב, ב.

67) שו"ע אדה"ז מהדו"ק או"ח ס"ה ס"ג. וכ"ה בטור או"ח שם. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 14 הערה 54.

68) ואשר: בטור ושו"ע אדה"ז שם: אשר.

69) כנ"ל בסוף הפרק הקודם, ש"בפנימיות הכלי אין השכליים בבחי' הגבלה, הא, מפני שזהו מה שבכחו ויכולתו להשכיל, שאין בזה הגבלה כ"כ כו', והב, מפני שזהו אור עצמי כו'.

70) ראה סה"מ תרנ"ה ע' רד ואילך. תרס"ד ע' קצח. תרס"ח ע' קצג. לעיל פפ"ה. פרס"ג (ע' ריח. ס"ע תשלב ואילך). סה"מ תרע"ח ע' קפא.

ש"פ ואתחנן, ה'תרד"ע

תשצג

וזהו ג"כ ההפרש בין נשמות למלאכים, דשרש המלאכים הוא מחיצוניות הכלים⁸⁸, שזהו בחי' ש' הפעולה בלבד, ע"כ הן רק שלוחי השפע בעולם כו', אבל הנשמות שרשן מבחי' פנימיות הכלים, שהוא ש' התואר המתאר את האור, ע"כ הנשמות בירידתן למטה עיקר ענינם הוא להמשיך גילוי אלקות בעולם כו'. וי"ל שזהו מה שנש"י נק' ציון, וכמו ולאמר לציון עמי אתה⁷¹, ופי' ציון הוא ל' סימן⁷², והיינו שזהו ציון וסימן לאוא"ס ב"ה (ובמ"א⁷³ מבו' שזהו בחי' רצון פשוט שבנש"י כו'). ומה שנק' ציון הוא ע"י תומ"צ, וכמ"ש בפסוק⁷⁴ קודם ואשים דברי בפוך כו', וכמשנת"ל ס"פ רפ"ב⁷⁴, והיינו דתומ"צ הוא המשכת אור עצמי, ושע"י דוקא הוא הגילוי בעולמות כו'. וההמשכה היא ע"י נש"י דוקא, שז"ע ש' התואר, שמתאר את העצם כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² ואתחנן אל ה'. דהנה, ואתחנן הוא ל' תפלה, דתפלה הוא בבחי' מל'. וכידוע ההפרש בין תפלה לתורה, דתפלה נק' חיי שעה, ותורה חיי עולם כו'⁷⁵, דחיי שעה הוא בחי' מל', מקור הזמן⁷⁶, וכמ"ש⁷⁷ מלכותך מכ"ע וממשלתך בכל דור ודור כו', ולכן תפלה היא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, שגם ההמשכות הן בדרך מלמטלמ"ע כו', דז"ע⁷⁸ דכל ענין התפלה הוא זיכור הכלים, וע"י הוא ההמשכה כו'. משא"כ תורה היא חיי עולם, כמ"א⁷⁹ וחיי עולם נטע בתוכנו כו', שהוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט, ואין זה שבא ע"י זיכור, רק שלא ע"י יגיעה כו', וה"ז כמו ע"ד מי שכלי שכלו טוב בעצם, שא"צ יגיעה כו'. וזהו הפרש בין חוני המעגל להרשב"י ע"ה⁸⁰, דמצינו בחוני שפעל המטר בתפלתו, וכדאי' במשנה דתענית⁸¹ עג עוגה כו', ואח"כ אמר לא כך שאלתי לא כך שאלתי, עד שירדו כתיקונן כו', והיינו לפי שהי' ע"י העלאה מלמטלמ"ע, ה"ז תלוי לפי אופן הכנת המתפלל כו'. משא"כ ברשב"י, דאי' בזהר פ' אחרי⁸², זימנא חדא הוה צריך עלמא למטרא, ואתו לרשב"י, ואמר דרוש בענין יחוד זו"נ, ואתי מיטרא מיד וכתיקונן כו', והיינו לפי שזהו ככח התורה, בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, שבא שלא ע"י יגיעה, שאינו תלוי בהכנת המקבל כו'. וזה"ע ואתחנן אל ה', דהנה אי' במד"ר⁸³ דבעשרה לשונות של תפלה, המדרי' היותר עליונה הוא ל' ואתחנן, שהוא ל' מתנת חנם, והיינו שההמשכה הוא בבחי' מלמעלמ"ט כו', שזהו ההמשכה שלא ע"י העלאה כו', והגם שזהו ע"י תפלה, הנה מ"מ ההמשכה היא מצ"ע, שמשו"ז נק' מתנת חנם כו' (וכמ"ש במ"א⁸⁴ בענין תפלה למשה⁸⁵). והענין הוא, דהנה, כוונת משה הי' להמשיך בחי' אור עצמי בנש"י כו', דז"ע מה שבקש אעברה נא ואראה את הארץ⁸⁶, שרצה לפעול בנש"י שיהי' בכולם בחי' הראי'⁸⁷,

(80) ראה סה"מ תרנ"ד ע' כז. תר"ס ע' תב. סה"מ ע' תסט.
לקמן ח"ב פשע"ג (ע' ותשעו). וראה מקומות שצויינו בהערה
82.
(81) יט, א.
(82) נט, ב. נתבאר באוה"ת ויקרא ע' רנד ואילך. סה"מ
תרכ"ז ע' רצא ואילך. עטר"ת ס"ע קל ואילך.
(83) דב"ר פ"ב, א.
(84) ראה סה"מ תר"ס ע' מט ואילך. ע' נח ואילך. ע' סב.
עת"ר ע' רנא. וראה גם לעיל פקע"ד (ע' תפג).
(85) תהלים ז, א.
(86) ואתחנן כה.
(87) לקו"ת ואתחנן ב, ד ואילך. ג, ד ואילך.

(71) ישע"י נא, טז.
(72) לקו"ת דברים א, סע"ב.
(73) ראה סה"מ תרמ"ו ע' כד. תרס"ח ע' י. לעיל פמ"ד (ע'
צט).
(74) ע' ותקעא.
(75) שבת י, א. וראה סידור עם דא"ח עג, ג ואילך. שערי
תשובה לאדמו"ר האמצעי ק, א ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' עא.
(76) ראה תניא שעהיוה"א פ"ז (פב, א).
(77) תהלים קמה, יג.
(78) ת"ע: אוצ"ל: דזהו.
(79) נוסח הברכה שלאחרי עלי' לתורה. תפילת "ובא לציון
גואל".

שהוא בחי' אור עצמי כו', ואז היו כל הגילויים באופן אחר לגמרי כו', וכדאי' במד"ר⁸⁸ שאם הי' משה מכניסן לא הי' החורבן כו'. וזהו אומרו ל' ואתחנן דוקא, שהוא בחי' מתנת חנם⁸⁸, שיהי' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'⁸⁹. ואו' ואתחנן אל הוי', דהיינו המשכת אור עצמי כו'. ומ"מ אומר אח"כ אד' אלקים, דאלקים הוא בחי' הכלים כו'⁹⁰, מפני שמ"מ צ"ל כלים אל האור כו'. אך הכלים הן ג"כ כלים עצמיים, והיינו בחי' פנימיות הכלים כו', ע"כ אומר אלקי' באותיות הוי' וניקוד אלקי' כו'⁹¹. וזהו ג"כ אומרו אתה החלות², והוא ע"ד דאי' במד"ר⁹² ואני המתחיל כו', וירד הוי' על הר סיני כו'⁹³, וזה הי' טענתו של משה באומרו אתה החלות להראות כו', שהרי הי' ההתחלה מלמעלה שתהי' ההמשכה בדרך מלמעלמ"ט, וזהו תכלית הכוונה כו', וזה הי' ג"כ רצונו של משה לפעול בנש"י שיהי' בהם ההמשכה מלמעלמ"ט כו'. רק לא פעל זאת, כ"א בחי' ראי' מרחוק, ועי"ז פעל ביחידי סגולה, שתורתן אומנתן⁹⁴, להיות בהם ההמשכה מלמעלמ"ט כו'⁹⁵. ובאמת גם עכשיו יש המשכה זו ע"י התו', רק שהיא בהקדמת התפלה, וכמארז"ל⁹⁶ כל האומר אין לו אלא תורה אפי' תורה כו', ומשה רצה שתהי' המשכה זו ע"י תורה לבד, דבדאי אז ההמשכה היא באופן נעלה ביותר כו'. וזהו ואתחנן אל ה', ל' מתנת חנם, מפני שתכלית כוונת משה הי' לפעול בנש"י להיות בהם ההמשכה בדרך מלמעלמ"ט, ולהיות גילוי אור עצמי כו', וזהו ואתחנן אל ה' כו'. ואוי' אד' אלקי', דמ"מ צריכים כלים לזה כו'. והכלים הם בחי' פנימיות הכלים כו', ולכן נא' הוי' בניקוד אלקי' כו'. ואומר אתה החלות, ע"ד ואני המתחיל כו'. וזה הי' כוונת משה להיות ההמשכה באופן כזה בכללות נש"י, ולהיות גילוי אלקות בעולם כו'.

קיצור. והדוגמא למעלה, דהשמות אל אלקים הן שם הפעולה, ושם התואר י"ל מה שכוונת ש' אלקים הוא שלו הכח והיכולת, והיינו מה שביכולתו להוות, שזה להוות גם לא כמו שנתהווה, ולא בהגבלה כמו שנתהווה. ובד"כ ש' הפעולה במל', וש' התואר כלים דז"א, שהן גווני האור. ונשמות שהן מפנימיות הכלים נק' ציון, ל' סימן. ובזה יובן מ"ש ואתחנן אל ה', שרצה להמשיך בחי' אור עצמי, וז"ע מתנת חנם. ואוי' אד' ה' בניקוד אלקים, בחי' פנימיות הכלים. אתה החילות, כמו ואני המתחיל.

92) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.

93) יתרו יט, ב.

94) ראה שבת יא, א.

95) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם (ע' תרסח ואילך). שערי

תשובה לאדמו"ר האמצעי שם (קג, ב ואילך). לעיל פער"ה (ע' תשסו).

96) ראה יבמות קט, ב. לקו"ת ויקרא ה, א. קונטרס עץ

החיים פי"ב (ע' 40).

88) ראה מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בילקוט ראובני

ר"פ ואתחנן). אלשיך, אור החיים ועוד – ר"פ ואתחנן. מאמרי

אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרסו ואילך. שערי תשובה שם.

אוה"ת ואתחנן ע' סה ואילך. ע' צג ואילך. ח"ו ע' ברא ואילך.

וראה גם שמו"ר רפ"ב.

89) ראה לקו"ת ואוה"ת שם.

90) ראה תו"א יתרו טט, ד. לקו"ת בלק עג, ב. ובכ"מ.

91) ראה גם אוה"ת שבערה 3. לעיל פל"ד (ע' עד).

בס"ד. ש"פ עקב, תרד"ע

והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם כו'.² וצ"ל מה"ע או' ועשיתם אותם, הלא כל ענין הלימוד הוא בכדי לעשות³, והלומד שלא ע"מ לעשות נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו, וא"כ, אחרי אומרו עקב תשמעון, מה צ"ל עוד ועשיתם אותם כו'. גם מ"ש אח"כ ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך, דחשיב ג' ענינים, ברית וחסד ושבועה, וצ"ל מהו הג' ענינים אלו, ואיזה שייכות יש להם למ"ש תחלה עקב תשמעון ושמרתם ועשיתם כו', שחשיב ג"כ ג' דברים, ונגד זה או' אח"כ הג' דברים ברית כו', וצ"ל שייכות הענינים זל"ז. גם צ"ל מ"ש והי' עקב תשמעון, ואינו אומר אם תשמעון, וכמו והי' אם שמע תשמעו כו'.⁵ גם מה"ע את המשפטים כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁶ בענין התחברות האור והכלי, דבעצם מהותם הם הפכים זמ"ז, דהאור בעצם מהותו הוא בחי' אין, ויש בו טבע העלי' להיות בחי' אין ביותר כו', והכלי הוא בבחי' יש ומציאות בעצם מהותה, והוא בטבע הירידה כו'. ונת' דהתחברות שלהם הוא ע"י שהאור והכלי מחליפים טבעם, דכאו"א פועל פעולת זולתו ההפכי, והיינו שהכלים שהן בבחי' יש, ה"ה פועלים פעולה ההפכים להיות בבחי' עלי' וביטול, דהיינו מיש לאין כו', והאור שהוא בחי' אין, ה"ה פועל פעולת ההפכי להיות מאין ליש, ועי"ז הם מתחברים ומתאחדים זע"ז כו'. ועל הבנת הענין נת' הקדמה, שבכלים יש ב' מדרי', בחי' פנימיות הכלי וחיצוני' הכלי, דפנימיות הכלי זהו עצם מהות הכלי מה שהיא כלי לקבלה כו', וחיצוניות הכלי הוא בחי' ההשפעה והגילוי כו'. והוא בחי' שם התואר ושם הכינוי והפעולה, ש' התואר הוא שמתאר ומגלה את עצם האור כו', ושם הפעולה הוא שפועל חוץ להעצם, והוא פעולת ההתהוות ופעולת האור והגילוי כו'.

תקפא

רפז) וְהִנֵּה עֵינֶיךָ הַתְּאֵחָדוֹת הַכֹּלִי עִם הָאֹרֶךְ הַבְּחִי' פְּנִימִיּוֹת הַכֹּלִי כו', שהרי' חיצוניות הכלי, מאחר שענינה הוא רק לפעול, הרי כל פעולה היא חוץ לעצם, וא"כ ה"ה בבחי' נבדל גם מעצם הכלי, ומכ"ש שזו בבחי' נבדל לגבי האור כו', שהרי האור בעצם אינו בערך לפעול דבר חוץ לעצמותו כו', וגם מה שמאיר את הכלי, ה"ז בבחי' ירידה לגבי האור כו', ומכ"ש שלפעול פעולת ההתהוות בכי"ע, אין זה בערך האור כלל כו'. וכידוע בענין הוי' אלקים, דמש' הוי' לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות, ולכן גבי ש' הוי' נא"ו⁸ הוי' אחד, דגם לאחר שנתהוו העולמות ה"ה בטלים

(2) עקב ז, יב.

(3) ראה אבות פ"ד מ"ה.

(4) ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. ויק"ר פל"ה, ז.

(5) עקב יא, יג.

(6) פרפ"ד ואילך (ע' תשפו ואילך).

(7) בהבא לקמן – ראה תורת חיים שבהערה 1. ועם

הוספות וכו' – סה"מ שצויינו בשוה"ג להערה 1.

(8) ואתחנן ו, ד.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה בעצם היום הזה בתורת חיים בא קיב, א ואילך*. ד"ה להבין הפרש שבין תפלה לתורה בשערי תשובה קו, ד ואילך. ד"ה ואתחנן באוה"ת ואתחנן ע' פה ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

(* עוד מאמרים שמיודסדים, כנראה על ד"ה בעצם היום הזה: סה"מ תרנ"ב ע' קה ואילך; תרס"ג ח"א ע' עז ואילך; תרס"ד ע' עז ואילך.

ומיוחדים ממש כו'. ואיך שנא' בענין היחוד, אם שהעולמות לאחר שנתהוו ה"ה ממש כמו קודם שנתהוו כו', או שהמציאות גופא הוא אלקות, שהן ב' אופני היחוד דמלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט כו', כנודע⁹, ואפי' מה שנת"ל פרל"ה¹⁰ דאוא"ס נותן מקום ומציאות כו', זהו ג"כ ש' אלקי', רק שהוא בחי' אלקי' הכלול בש' הוי', אבל מצד ש' הוי' עצמו אינו שייך ג"ז שהאוא"ס נותן מקום ומציאות כו'. וההתהוות הוא ע"י ש' אלקים, וכמ"ש¹¹ בראשית ברא אלקים כו'. ולכן גבי ש' אלקים נא' ל' רבים¹², וכמו אלקים קדושים הוא כו'¹³, וכמ"ש במ"א¹⁴, והיינו בבחי' אורות וכלים, דבכדי שיהי' ההתהוות הוא ע"י הכלים דוקא, דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהן וע"י מאין ליש כו'.

ועם היות¹⁵ דכללות ענין הכלים¹⁶ הוא להיות התהוות הנבראים דבי"ע, דמ"ש באגה"ק¹⁷ איהו וגרמוהי חד¹⁸ לברוא כו' קאי על כללות הכלים, גם פנימיות הכלים כו', שהרי ההתהוות הוא מן האור, דהכלים עצמן אין ביכולתם להוות, כ"א האור הוא המהווה כו'. והאמת הוא דכח ההתהוות הוא בהכלים דוקא כו', מ"מ, המהווה הוא האור כו' (וכמ"ש¹⁹ איהו וגרמוהי חד לברא בהן וע"י כו', הרי איהו הוא המהווה כו'), שהרי ההתהוות הוא מהעצמות דוקא, וע"כ האור להיותו דבוק בהמאור שהוא מעין המאור ה"ה המהווה כו', כמ"ש באגה"ק שם²⁰, רק שמן האור בעצם א"א להיות ההתהוות, ה"ז בהן וע"י של הכלים כו', שהכלים מגבילים את האור באופן שיוכל להיות ההתהוות כו'. וז"ע האמצעי דאצי', שזהו בבחי' ממוצע בין אוא"ס לעולמות, שזהו בהב' מדרי' דאו"כ, שהאורות הן בלי גבול, והכלים הן בחי' גבול, וה"ה מגבילים את האור כו', וכמשנת"ל פקס"א²¹. דענין ההגבלה הוא בכללות הכלים דאצי', גם בבחי' פנימיות הכלים כו' (והגם שנת"ל פרפ"ו²² דפנימיות הכלים הן בחי' בל"ג כו', היינו שאין בהם ההגבלה דבחי' חיצוניות הכלים כו', והיינו בריבוי הגילויים ובכמה אופנים שונים כו', אבל מ"מ ה"ז בחי' הגבלה בהתואר וציוור כו', וכמשי"ת). ומ"מ, יש הפרש גדול בין פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים, דפנימיות הכלים מ"מ כל ענינם הוא לקבל את האור ולתאר את האור, היינו לגלות את האור (כמו שהוא בבחי' אור עצמי כו'), כמשנת"ל פרק הנו"ל²², דענין האמצעי דאצי' שיהי' גילוי אור, והו"ע בגין דישתמודעון בי'²³, י"ל שזהו מבחי' פנימיות הכלים. וזה"ע ההגבלה דבחי' פנימיות הכלים בכדי שיהי' גילוי האור כו', והיינו, דענין ההגבלה דחיצוניות הכלים הוא בשביל שיהי' ההתהוות מן האור, וענין ההגבלה דפנימיות הכלים הוא בשביל שיהי' גילוי האור כו'. וממילא מובן דהגבלת חיצוניות הכלים הוא בחיצוניות האור, והגבלת פנימיות

תקפב

9) ראה סה"מ תרנ"ד ע' רפת. תרס"ה ע' ערב. המשך תרס"ו ע' רב. ע' שכב. סה"מ אעת"ר ע' רכד. ספר השיחות תורת שלום ע' 51 ואילך. ע' 184. ע' 196. לקו"ש ח"ח ע' 225 ואילך.

10) ע' תרנא.

11) בראשית א, א.

12) פרש"י וירא כ, יג. וישלח לה, ז.

13) יהושע כד, יט.

14) ראה תו"א וארא נו, סע"א ואילך. תורת חיים שם ט.

א ואילך. אוה"ת שם ע' קנה. ע' רכג.

15) סיום הפסקא – להלן: "ומ"מ, יש הפרש גדול בין

פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים.

16) היינו, לא רק חיצוניות הכלים, אלא גם פנימיות הכלים.

17) קכט, סע"א ואילך.

18) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

19) אגה"ק שם (קל, ב).

20) קל, סע"א ואילך.

21) ע' תלז.

22) ע' תשצב.

23) זח"ב מב, ב.

הכלים הוא בפנימיות האור, שמזה הוא בחי' הגילוי בעולמות כו', כמשנת"ל פ' רפ"ה²⁴. וז"ע התואר, שמתארים ומגלים את עצם האור כו', ועם היות שמגבילים את האור בזה שמתארים אותו, שהרי עושים תואר ותמונה בהאור כו', דהאור מצ"ע הוא בבחי' פשיטות, והכלים עושים תמונה בהאור, שהוא בבחי' חכ' וחסד כו', וכמשנת"ל, עכ"ז הרי ההגבלה הוא שמגבילים את האור לעצמן (וכן לגבי אצי' בכלל, שהו"ע השתל' הספי' בספירות עצמן כו', וכמו"כ להיות הגילוי בעולמות ע"י העבודה דנש"י, כנ"ל פ' רפ"ה²⁵). ופעולת ההגבלה לצורך ב"ע הוא מבחי' חיצוניות הכלים כו'.

והגם דההגבלה דפנימיות הכלים הוא הקדמה אל ההגבלה דבחי' חיצוניות הכלים שלצורך ב"ע כו', דאם לא הי' תואר ותמונה בהאור, לא הי' אפשר להיות ההגבלה דחיצוניות הכלים לצורך התהוות הנבראים בע"ג כו', כ"א ע"י שבתחלה בא האור בבחי' הגבלה להיות בבחי' תואר ותמונה, שזהו ע"י פנימיות הכלים דוקא, שמקבלים את האור ומתארים אותו בבחי' חכ' וחסד (ועם²⁶ היות שזהו בלתי מוגבל עדיין כו', והבל"ג אינו רק בהתפשטות, כמו כללות האצי'²⁷ דא"ס להתפשטות, כ"א ביכולת בחי' החכ' והחסד בבחי' א"ס כו', ומ"מ הוא בבחי' חכ' וחסד כו'. והענין הוא, דהנה מה שאנו אומרים דפנימיות הכלים הוא רק מה שבכוחו ויכולתו כו', וכמשנת"ל פרפ"ו²⁸ בענין ש' אלקים כו', הרי באצי' אין זה כמו בעצמות, וגם לא אפי' כמו בהמדרי' שלמעלה מאצי', דשם לא יש חילוקי מדרי', ואותה המדרי' שיכולתה בבחי' החכ' יכולתה גם בבחי' החסד כו' (ובעצמותו ית' הוא שהעצמות יכולתו בבחי' החכ' והחסד וכה"ג, לא שהן בו מדרי' חלוקות ח"ו), משא"כ באצי' הרי הן במדרי' חכ' וחסד כו', רק שאינו בבחי' פועל החכ' והחסד, רק מה שביכולתו להתחכם ולהתחסד עד"מ, אבל מ"מ הוא בבחי' חכ' וחסד כו' (ועמשנת"ל פקכ"ד²⁹). ואיך שנא' בהאור בעצם, אם הוא בבחי' פשיטות לגמרי א"ל, הרי בכלים בודאי הוא כן, גם בבחי' פנימיות הכלים, שעושים תואר ותמונה בהאור שהוא בבחי' חכ' וחסד, רק שאינו כמו בפועל, כ"א מה שבכח ויכולת כו'). ועי"ז יכול להיות ההגבלה דחיצוניות הכלים להיות התהוות הבע"ג כו', הרי כ"ז הוא בבחי' הכנה לבד, שאין זה פועל כו', וכמו שאו'³⁰ הכין ופעל זהרי חמה, הרי הכין אינו פועל כו'. ובשרשו הוא התכללות כל ההשתל' כמו שכלולי' במחה"ק דא"ק, שזהו בבחי' הכנה כו', וכמ"ש³¹ מי עשה ופעל קורא הדורות מראש, דבחי' קריאה והמשכה מא"ק הוא בחי' פעולה כו', וכמו שכלולים בא"ק הוא בבחי' הכנה כו'³², והיינו בהתהוות הכלים, וכידוע דהתחלת הכלים הוא בא"ק³³, דעש"ז נק' אדם דברי' כו'³⁴. וידוע דכמו שהוא בא"ק הוא באופן הנעלה ביותר, שאינו בבחי' מציאות כלל כו'³⁵ (והוא רק שרש נשמות דגופות, כמ"ש

תקפג

(24) ע' תשפח ואילך.

(25) ע' תשפט.

(26) המוסגר כחצ"ע"ג (ועם היות .. שבכח ויכולת כו') – שקו"ט בענין ההגבלה שע"י פנימיות הכלים, שהתחיל לבאר בסוף הקטע שלפנ"ו: „דהאור מצ"ע הוא בבחי' פשיטות, והכלים עושים תמונה בהאור, שהוא בבחי' חכ' וחסד כו'.

(27) האצי': אוצ"ל: הע"ט דאצי'.

(28) ע' תשצב.

(29) ע' שכו.

(30) ברכת יוצר.

(31) ישע"י מא, ד (ושם: מי פעל ועשה).

(32) ראה אוה"ת סידור ס"ע קנב ואילך.

(33) ראה אוה"ת ענינים ע' פו ואילך.

(34) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' א ואילך.

ועם הגהות כו' – אוה"ת שם ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה,

א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.

(35) ראה אוה"ת שם ע' פז. סה"מ תרמ"ד שם. לעיל פקל"ב

(ס"ע שמז ואילך).

בע"ח³⁶). וכמו"כ הוא בפנימיות הכלים, שהן בחי' הכנה לבד, שאין זה פעולה עדיין כו' (וכמו כללות אצי' שהוא בבחי' ממוצע להיות התהוות בי"ע, הרי מ"מ אצי' מובדל בערך מבי"ע כו', כמו"כ באצי' גופא, בחי' פנימיות הכלים כו'). ולזאת ה"ה מיוחדים עם האור כו'. אבל חיצוניות הכלים, שענינם הוא לפעול, ה"ה בבחי' נבדל מן האור כו'.

קיצור. והנה התאחדות או"כ הוא בפנימיות הכלים, שהרי חיצוניות הכלים הן לפעול פעולת ההתהוות, שזה נבדל מעצם האור, דהרי ש' הוי' הוא למעלה מהתהוות, והגם דהתהוות הוא מהאור, וע"י הגבלת הכלים, והרי גם פנימיות הכלים מגבילים את האור, הנה הגבלתם הוא שמתארים את האור, והוא בשביל הגילוי, והוא בפנימיות האור, שההגבלה היא לעצמו, ולהיות הגילוי ע"י נש"י, וחיצוניות הכלים, ההגבלה בחיצוניות האור, בשביל ההתהוות. והגם דהתואר וההגבלה דפנימיות הכלים (דעם היות שזהו רק בבחי' כח ויכולת, ה"ז מ"מ לא כמו למע' מאצי') ה"ז הכנה להגבלת חיצוניות, ה"ז הכנה לבד, הכין ופעל. ובשרשו הוא בחי' מחה"ק דא"ק. אבל חיצוניות הכלים שלפעול, ה"ז נבדל מהאור.

(רפח) וְהָיָה כְמוֹ עֲדָמָה מִחַ וְדִיבּוֹר, דמח' ה"ז ג"כ רק לבוש אל השכל, והן אותיות מוגבלים המגבילים את האור כו', דלולא אותיות המח', לא הי' שום גילוי אור שכל כלל. ועם היות שקודם שבא באותיות הרי האור בריבוי ביותר ואור נעלה ביותר כו', אבל אין זה בבחי' תפיסא כו', והיינו מפני העדר הגבלת האור שא"א לתפוס אותו כו' (דכל תפיסא הוא ע"י הגבלת הדבר, שהן הקצוות כו', וכמשנת"ל פרנ"א³⁷), וכמו הברקת השכל, שאינו בבחי' תפיסא עדיין, מפני שאינו מוגבל כו'. הרי אותיות המח' מגבילים את האור כו'. מ"מ³⁸, הרי הגילוי הוא רק לעצמו כו'. ואותיות הדבור הן המגלים אל הזולת, והיינו שהן אותיות שבבחי' הגשמה יותר, שמעלימים ומגבילים את האור, עד שיהי' בבחי' גילוי אל הזולת כו'. וידוע ההפרש בין מח' לדבור, דמח' הוא לבוש המיוחד, ודבור הוא לבוש הנפרד כו' (וכמשנת"ל פרס"ג³⁹). וכמו"כ הוא בבחי' פנימיות הכלים, שההגבלה והגילוי הוא רק לעצמו, ה"ז בבחי' התאחדות עם האור כו', וחיצוניות הכלי הוא שמגביל לגבי בי"ע, ה"ז בבחי' נבדל כו'.

והגם⁴⁰ דכללות ענין ההגבלה דכלים דאצי' הוא רק מה שמגביל חוץ לאצי'⁴¹, אבל באצי' גופא אינם בבחי' גבול עדיין כו', והיינו שהן רק כח הגבול, והוא שהפעולה תהי' בבחי' הגבלה, אבל כ"ז שאינו פועל, אין כאן בחי' הגבלה בפועל כו'. וכמו עד"מ בכח התנועה שביד, דכשם שיש בו כח ההתפשטות, כמו"כ יש בו כח המגביל שלא יתפשט יותר מדאי, דמצד כח המתפשט יכול להיות ההתפשטות בבחי' בל"ג (היינו בל"ג האדם), וכמו בצירורים ותמונות אחרים ובאותיות גדולים ביותר כו', והכח המגביל מגביל את

(39) ע' תשלב.

(40) סיום הפיסקא – בטוף הפרק: ומ"מ בחי' חיצוניות

הכלים הן בבחי' נבדל מן האור כו'.

(41) ראה מקומות שצויינו בהערה 43.

(36) עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ב. וראה

מקומות שצויינו בהערה הקודמת.

(37) ע' תרצה.

(38) בהקיצור: „מ"מ, ה"ז לבוש המיוחד, כי הוא רק הגילוי

לעצמו.

תקפד

ההתפשטות שיהי' בהגבלה כפי רצונו כו'. ואימתי באה ההגבלה, הרי רק כשפועל בכח התנועה, אבל כ"ו שאינו כותב או עושה דבר בפר"מ, אין כאן הגבלה כו', והוא להיות שזהו כח נפשי הכלול בכח המתפשט, ה"ה ג"כ לא בבחי' גבול ממש, רק כח המגביל שהפעולה תהי' בהגבלה כו'. והנה לכאורה באדם, קודם שפועל, לא יש ההתפשטות כלל, ואינו שייך הגבלה כו'. אך באמת יש התפשטות וגילוי דכח התנועה גם קודם שפועל כו', דהרי יש נ"מ אם כח התנועה הוא בגילוי או בהעלם, וכמו כשיש איזו קלקול בהיד, שכח התנועה הוא אז בהעלם, והרי גם אז הוא חי, אבל הוא בהעלם כו', וכשהיד היא כתקונה אז הכח הוא בגילוי, שזהו בחי' התפשטות גם שאינו פועל כו'. והרי הכח המגביל, אם הי' בבחי' גבול ממש, הי' צריך להגביל את הכח התנועה כו', וזה שהוא מגביל אותו רק בהפעולה, הוא מפני שהוא רק כח המגביל לבד, ע"כ אינו מגביל בעצם הכח, רק שהפעולה כשהיא באה חוץ לעצם תהי' בהגבלה כו'. ולכן גם ההגבלה בפועל אינה בבחי' גבול ממש, שהרי יכול לכתוב הרבה אותיות בלי גבול כו' (וגם יכול להתפשט בלי הגבלה כו'). וכמו"כ בכלים דאצי' הוא, שהפעולה בבי"ע, דהיינו כמו שבאה חוץ לאצי', תהי' בבחי' הגבלה, אבל באצי' הן בבחי' בל"ג כו', וכמא' 42 מדתן עשר שאין להם סוף, דקאי על הכלים (דו"ע מדתן עשר, דהיינו כמו שהאורות באים בבחי' מדידה, שזהו בבחי' הכלים כו'), דבאצי' גופא הן בבחי' א"ס כו', וכמ"ש במ"א 43. די"ל דכמו"כ הוא גם בבחי' חיצוניות הכלים, שהרי כללות הכלים דאצי' הן אלקות ממש, וע"כ הן רק כח הגבול לבד כו'. ולכן מהע"ס דאצי' א"א להיות עדיין התהוות העולמות, כ"א ע"י הפרסא שבין אצי' לבי"ע כו', אבל לולא הפרסא א"א להיות ההתהוות גם מבחי' חיצו' הכלים, ואפי' מהמדרי' התחתונות שבאצי' כו', וכמ"ש בלקו"ת ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים 44, דגם מבחי' המל' הי' העולם מתפשט בלי גבול וקץ, ושיהי' ההתהוות בבחי' גבול מהלך ת"ק שנה כו' 45, הוא ע"י מלאך סנדל, שהוא בחי' נעל החופה על הרגל 46, בחי' מל' כו', והוא בחי' מנעל של עור המעלים לגמרי כו', וכמשי"ת לקמן 47 בענין המסכים והפרסאות כו'. ומ"מ, בחי' חיצוניות הכלים הן בבחי' נבדל מן האור כו'.

קיצור. וכמו מח' ודבור, שגם אותיות המח' מגבילים, מ"מ, ה"ז לכוש המיוחד, כי הוא רק הגילוי לעצמו. והגם דכללות ההגבלה בכלים דאצי' הוא רק להגביל חוץ לאצי', וכמו כח המגביל שבכח התנועה, הרי גם בהתפשטות התנועה שביד אינו מגביל, כ"א חוצה לו, דודאי כן הוא גם בחיצוניות הכלים, ולכן צ"ל פרסא בין אצי' לבי"ע, ומ"מ ה"ז בבחי' נבדל מן האור.

רפט) והענין הוא 48, דהנה כתי' 49 נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, דקאי על אדה"ע דז"א דאצי', שבא בב' מדרי' דצלם ודמות כו', וידוע דצלם הוא צורה

(42) ספר יצירה פ"א מ"ה ואילך.

(43) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קפח ואילך.

דרמ"צ קסט, סע"א ואילך. אוה"ת בהר ח"ג ע' תתפו ואילך.

וראה לעיל פ"ח (ע' טז ואילך).

(44) לקו"ת שה"ש מג, ג ואילך.

(45) ראה חגיגה יג, א.

(46) ראה יבמות קב, ב.

(47) ראה לקמן ח"ב ע' תתעו ואילך.

(48) בהבא לקמן – ראה שערי תשובה שבהערה 1. וראה

גם סה"מ תרמ"ז ע' קמג ואילך. תרס"ג ח"א ע' יד ואילך.

תרס"ה ע' רפה ואילך. תרצ"א ס"ע יט ואילך.

(49) בראשית א, כו.

עצמיות (היינו צורה הראשונה שבא מן העצם שלמע' מבחי' צורה, או שבא בהעצם ונחלקה בו כו'), ודמות הוא בחי' צורה מצורה, דהיינו צורה נבדלת כו'. ובד"כ הו"ע אורות וכלים דז"א, שהאורות הן בבחי' צורה עצמיות כו', דכל אור וגילוי הוא בחי' צורה לבד, שאינו עצם הדבר כו' (דהעצם הוא בחי' חומר, להיותו עצמי (וכמו החומר שהוא עצם ומהות הדבר כו'), וגם להיותו בבחי' פשיטות עדיין כו' (והוא בחי' חומר פשוט כו'), והאור הוא בחי' צורה, שאינו עצמי, ובהכרח שבא בבחי' ציור, וכידוע דכל גילוי בהכרח שיהי' בו ציור באיזה אופן יתגלה כו'. וב' הענינים הן הא בהא תליא כו', דמה שהוא עצמי הוא בבחי' פשיטות בלי שום ציור, ומה שהוא אור לבד ה"ה בבחי' ציור כו'), וה"ה בבחי' צורה עצמיות, להיותו בא מן העצם ודבוק בהעצם וה"ה מעין העצם, שמן האור יודעים עכ"פ מציאות העצם כו' (ודוקא מבחי' ציור האור אנו יודעים מציאות העצם, וכמו אור השמש ואור היום או אור הנר, הרי מן ציור האור אנו יודעים את העצם מהו כו', דכמו"כ הוא ברוחניות, כשאנו יודעים ומשיגים אופן האור והגילוי, נוכל לידע מזה עכ"פ מציאות העצם כו'), דמשום כ"ז נק' צורה עצמיות כו'. וכדמותינו הן בחי' הכלים, שאינם בבחי' דביקות במקורן כו', וגם לגבי האור, דהתהוות הכלים הוא מהאור, וכידוע⁵⁰ דמהתעבות האור נעשה הכלי כו', ה"ז בחי' צורה מצורה, שהיא צורה נבדלת כו'.

תקפה

וי"ל, דעם היות שלכא' הכלי הוא דבר נבדל מן האור, הנה באמת הרי יש שייכות הכלי אל האור כו'. וכידוע בענין אותיות דתושב"כ, שצ"ל דוקא באותיות אלו ובתמונה זו דוקא כו', וכמ"ש במ"א⁵¹ ההפרש בין תושב"כ לתושב"כ, דבתושב"כ אין האותיות עיקר, משא"כ בתושב"כ צ"ל דוקא אלו האותיות כו', והיינו שהן מורין על אופן ההמשכה כו'. והדוגמא מזה הוא בבחי' כלים דאצי', שיש להם שייכות אל האור, והיינו שמורים על האור כו' (ועמש"ת לקמן ד"ה זה יתנו כו'⁵²), וכמשנת"ל פרפ"ו⁵³ בכלים דז"א, שהן בחי' גווני האור כו', וכמ"ש במ"א⁵⁴. ומ"מ, בד"כ זהו בחי' צורה מצורה לבד, שגם האור הוא בחי' צורה, לא עצם כו'. ולכן באמת אינו דומה הכלים לגבי האור, שהוא מעין העצם, משא"כ בהכלים, הגם שמורים על האור, מ"מ, הרי אינם מעין עצם האור, שהאור הוא בבחי' פשיטות, והכלים הן בבחי' מציאות כו', וגם האור בא ע"י הכלים בבחי' מציאות כו'. הרי שבהאור, עם היותו גילוי אור ובבחי' ציור כנ"ל, מ"מ, הרי התגברות העצמיות בו, שהוא בבחי' פשיטות, ובכלים, הגם שמתארים את האור, מ"מ, הרי זה התגברות הכלים על האור להיות בבחי' מציאות כו', ועש"ז נק' כדמותינו לבד כו'.

אמנם, כללות ענין הציור והתמונה, עיקרו הוא בבחי' הכלים, וב' המדרי' בצלמנו וכדמותינו, הכל הוא בבחי' הכלים כו'. דהנה, האורות בכלל הן בבחי' פשיטות ובבחי' בל"ג, והכלים הן שמגבילין ועושין ציור בהאור כו', אך בצלמינו הוא בחי' צורה

(53) ע' תשצב.

(54) ראה סה"מ תרנ"ה ע' רד ואילך. תרס"ד ע' קצת. תרס"ח ע' קצג. לעיל פפ"ה. פרס"ג (ע' ריח. ס"ע תשלב ואילך). סה"מ תרע"ח ע' קפא.

(50) עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ג. שער מזו (שער סדר אבי"ע) פ"א. וראה שער היחוד ספכ"ח ואילך. סה"מ תרס"א ע' קעו ואילך. עת"ר ע' מה ואילך. תרפ"ב ע' יב. וש"נ. (51) ראה לקו"ת דרושים לסוכות פ, א ואילך. (52) העת"ר (לקמן ח"ב ע' ותתסג ואילך).

ש"פ עקב, ה'תרד"ע

תתא

עצמיות, והיינו הצורה הראשונה שנחקה בהעצם כו', וכדמותינו הוא בחי' צורה מצורה, שנבדל מן העצם כו'.

ויובן עד"מ מן צורת החותם⁵⁵, דהנה, אותיות החקוקים בחותם, הן נחקקים בשעוה כשחותמין בה באותן הצירופים ממש, לא יוסיף ולא יגרע בה. ואע"פ שהצירור והתמונה בהצירופים אחד הוא בחותם ובשעוה, מ"מ, הפרש גדול יש ביניהם, שהאותיות שבחותם הן במהות חומר החותם עצמו, ואע"פ שהאותיות הן רק צירור שבחותם, מ"מ, ה"ז בחי' צורה עצמיות, והיינו שמצוייר בהעצם כו'. והוא הנק' צלם, וכמו צלם האדם, שצורתו צורה עצמית היא, דאע"פ שגם היא אינה רק צירור בגוף החומר, מ"מ, הרי הצירור הזה בהעצם הוא כו'. אבל אותיות שבשעוה שנחקקין מהאותיות שבחותם, ה"ז צורה שנחקה מצורה, ה"ז בבחי' דמות, דהיינו צורה נבדלת מן צורת החותם כו', וכמו דמות צורת האדם שעל הלוח, שנבדל הוא מן האדם כו'. והדוגמא מזה יובן בבחי' כלים דאצי', שהן בבחי' צורה עצמיות, והיינו, דעם היות שהן בבחי' צירור לבד, דהיינו בחי' הגבלה ובחי' מציאות דבר כו', מ"מ, הרי הצירור הוא בהחומר עצמו, דהיינו האור כו', וכמו אותיות החקוקים בחותם, שהצירור הוא בעצם חומר החותם כו', כמו"כ בחי' הכלים הוא הצירור בעצם האור, שאינו נבדל מן האור כו'.

(והנה, במשל האותיות שבחותם, הרי לבד זאת שהצירור הוא בהעצם, עוד זאת, שזהו מה שהעצם מצויר בזה, והיינו שהצירור הוא העצם גופא שמצוייר בצירור זה כו'. ומבו' במ"א⁵⁶ ההפרש בזה, דהנה, כל צורה היא בחי' התגלות כו', וזה שהעצם מצויר הוא שהתגלות אינו רק בבחי' גילוי מן העצם, כ"א שהעצם הוא המתגלה כו'. וזה שייך במדרי' שלמעלה מאצי', שהכל הוא בבחי' גילוי העצמית כו'. והעיקר הוא בהרצה"ע במצות, וכמו"כ הוא בגילויים דתורה כו', שהרי המצות באים בבחי' צירור שבאופן כזה דוקא היא המצוה, לא באופן אחר כו', וכ"ש התורה, שבאה בכמה חילוקי טעמים כו', ומ"מ, הכל הוא גילויים עצמיים כו', וכמ"ש במ"א⁵⁷. וזה שהצירור הוא בהעצם, היינו שהגילוי הוא אינו העצם, כ"א הארה ממנו, רק שהיא הארה הדבוקה בהעצם, דכד"כ הוא בחי' גילוי מן העצם כו'. וזהו בבחי' אצי', שהגילוי שע"י הכלים הוא בחי' הארה לבד, רק שאינו בחי' הארה נבדלת, כ"א בחי' הארה הדבוקה בהעצם כו').

קיצור. ויקדים ענין בצלמינו כדמותינו. צלם, צורה עצמיות, ובד"כ הוא בהאור, שהוא רק צורת העצם, וכל גילוי בא בצירור, והוא צורה עצמיות, שבא מן העצם ומעין העצם (ומהצירור יודעים מציאות העצם). וכדמותינו הוא הכלים, שאינם בבחי' דביקות, והוא צורה מצורה, היינו צורת האור, שיש להם שייכות אל האור, כמו אותיות דתושב"כ, ומ"מ, אין הכלים לגבי האור כמו האור לגבי העצם, ובאור הוא התגברות העצם, ובכלים התגברות הכלים. ועיקר ענין צלם ודמות הוא בכלים, צלם הוא שחקוק בהעצם, וכמו

55 ראה גם ד"ה וידבר גו' זאת חוקת תשכ"ה (סה"מ ואילך). וראה סה"מ תרצ"א שם.

56 תשכ"ה ע' שיד). 57 ראה סה"מ תרנ"ז ע' קנו ואילך. המשך תרס"ו ס"ע עא

56 ראה ד"ה ולקחתם לכם תער"ב (סה"מ תער"ב ע' כב ואילך. וראה סה"מ תער"ב שם ע' כד ואילך. תרצ"א שם.

אותיות החקוקים באב"ט, וכמו צלם גוף האדם, וכמו"כ בחי' פנימיות הכלים, שהוא הציור בעצם האור (ויש בחקיקה ב' ענינים, שהציור הוא בהעצם, והיינו גילוי מן העצם, והב', שהעצם מצטייר, והיינו גילוי העצמות. וזה במדרי' שלמעלה מאצי').

רצ) **והנה** לכאור' אינו מובן כללות הענין מה שמדמין כלים דאצי' לאותיות שבחותם, שהן אותיות החקיקה שאינם דבר נוסף על העצם⁵⁸, וכלים שבאצי' ידוע שהן עד"מ אותיות שבכתב⁵⁹, שהן דבר נוסף כו' (ולפי הנ"ל פרפ"ט⁶⁰ ניחא, דבאמת אינו כמו אותיות החקיקה ממש, שזהו שהעצם מצויר בזה, והיינו שאין כאן דבר נוסף, וההתגלות הוא העצם כו' (וי"ל שגם האור והגילוי הוא כמו דבר נוסף כו'), וההתדמות דכלים דאצי' הוא רק מה שהציור הוא בהעצם, היינו שהגילוי הוא בבחי' גילוי מן העצם כו'). אך הענין, דהנה בע"ח שמ"ז פ"ג⁶¹ כ', דאצי' הוא בחי' מח' כו'. והנה, אותיות המח', הגם שהן מציאות אותיות המציירים ומגבילים את אור השכל כו', ה"ה בבחי' צורה עצמיות, דהיינו צורה ראשונה כו', שהרי קודם למח' לא יש אותיות בשכל, וכשבא השכל במח' ה"ה בא באותיות כו'. וה"ז ג"כ כמו אותיות החקיקה שנחקקים בהעצם כו', כמו"כ אותיות המח' הוא שחקוקים בעצם אור השכל ודבוקים ומיוחדים בו (משא"כ אותיות הדבור, שאינן בעצם האור, והוא לבוש הנפרד כו', וכמשנת"ל פרס"ג⁶²). וע"כ, הגילוי דמח' הוא שמגלה העלם העצמי לגבי עצמו כו', דהגילוי לעצמו הוא בחי' אור עצמי (היינו אור הדבוק בהעצם כו') (בלקו"ת ד"ה אם בחוקת⁶³, שאותי' המח' הן כמו אותיות החקיקה. ובד"ה שחורה אני⁶⁴, שהן כאותיות הכתב, רק שאינו נפרד כו'. ומוכן ע"פ משנת"ל פ' רפ"ט⁶⁰, בב' הענינים שבאותיות החקיקה כו'). וכמו"כ בחי' הכלים דאצי', עם היותן בבחי' מציאות, ה"ה בבחי' דביקות בהאור, והציור הוא בעצם האור, שמגלים אותו כו', וה"ז כמו עד"מ הנ"ל באותיות החקוקים שבחותם כו'.

ויותר מזה אי' בת"ז⁶⁵ דע"ס דברי' הן כמשל החותם כו'⁶⁶, וכדאי' בהקדמת ת"ז ד"ד ע"א, דספירן דאצי' איהו דיוקנא דמלכא ממש (י"ל שז"ע וכמה גופין תקינת לון כו'⁶⁷, דהרי מח' היא בחי' לבוש לבד, שעז"א אח"כ לכושין תקינת לון כו', אבל כלים דאצי' הן בחי' גופין, שמיוחדים ממש עם הנפש, ונראה ונגלה בהם חיות הנפש כו'), ובספירן דבריאה חותמא דמלכא, ובספירן דיצירה כו' ציורא דחותמא בשעוה כו'. ומשמע מזה דברי' הוא בחי' בצלמנו. וידוע בכ"מ דברי' הוא בחי' כדמותינו⁶⁸ (היינו שגם בחי' אצי' שבבי"ע הוא בחי' כדמותינו לגבי אצי' ממש כו', וכידוע⁶⁹ בענין כל הנביאים נתנבאו בכה

תקפו

66) בהבא לקמן – ראה אוה"ת ואתחנן שבהערה 1.

67) תקו"ז בהקדמה (י', א).

68) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' ו ואילך. אוה"ת חנוכה ח"ה תקסד, ב ואילך. באוה"ת ואתחנן שבהערה 1. ובכ"מ משמע דבצלמנו זהו יחודע שהוא אצי' (ראה לקו"ת מסעי פח, ג. פט, ג. אוה"ת מטות ס"ע ארנט ואילך).

69) ראה שערי תשובה שבהערה 1 (קח, ב). סה"מ תרמ"ז

ע' קכה. ע' קמט.

58) ראה לקו"ת בחוקותי מה, א. שם, ג ואילך.

59) ראה לקו"ת שם מו, סע"ב. שם, ד. חוקת נט, ג ואילך.

לעיל פקכ"א (ע' שיו). וש"ג.

60) ע' תתא.

61) בעי"ח שמו"ז פ"ג: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו הנ"ל.

ובדפוסים שלפנינו: פרק ב.

62) ע' תשלב.

63) בחוקותי מה, ב ואילך.

64) שה"ש ה, א.

65) = בתיקוני זהר.

כו'⁷⁰, וכל נבואה היא באצי, רק דכל הנביאים, לבד משה, הי' נבואתם מבחי' אצי' שבכ"ע (כו'). אך הענין הוא⁶⁶, דהנה נת"ל פרפ"ה⁷¹, דבכלים יש ג' מדרי', שהן רת"ס⁷², והן בחי' ב"ע שבאצי', דפנימיות הכלים הן בחי' ברי' שבאצי' (והן בחי' הכלים שבכ"ע בכלל, וכן בכל ספי', בחי' הפנימיות שבה כו'), והיא עצמות הכלי, שזהו בחי' בצלמנו, כמשל הנ"ל בצורת החותם, וכמו אותיות המח' כו') (ולפ"ז צ"ל דמ"ש דאצי' הוא דיוקנא דמלכא ממש, היינו בחי' החכ', שהאותיות והכלים דשם הן למעלה מבחי' אותיות המח' כו', וזהו בחי' חיצוניות החכ', שהיא ראשית ההשתל' כו', ועצמיות החכ' הו"ע בחי' מוחין דאבא שלמעלה מהשתל' כו'). והנה, במח' יש ב' מדרי', חיצוני' המח', והוא שחושב את האותיות ממש, וכמו שחושב איך לדבר, שהאותיות הן מורגשים כו' (ובמ"א⁷³ מבו' שהו"ע הרהור, שיש סברה דהרהור כדבור דמי כו'⁷⁴), ופנימיות המח', דהיינו שחושב את השכל, לא האותיות, דאע"פ שאינו מרגיש כלל האותיות, מ"מ יש כלול בחי' אותיות במח' זו, כי א"א להיות גילוי השכל אפי' במוח האדם עצמו בלי אותיות, רק שהאותיות כלולים ממש בתוך השכל ממש, ואינן דבר נפרד חוץ מהשכל (היינו לפי שאינן עדיין בבחי' מציאות אותיות מורגשים גם לעצמו, וע"כ אינן נפרדים כו'), וה"ה דבר א' עם השכל כו', וכמ"ש בלקו"ת בהביאור דאם בחקותי⁷⁵. ושם, שזהו בחי' חיצוניות בינה ופנימיות בינה כו'. וכמו"כ י"ל בכלל שזהו בחי' פנימיות הכלים וחיצוניות הכלים כו', דכללות הכלים דאצי' הן בחי' המח' כנ"ל, ופנימיות הכלים זהו בחי' פנימיות המח', שהאותיות אינן דבר בפ"ע כלל, עד שאינן מורגשים גם לעצמו, וה"ה כלולים ומיוחדים בהאור כו' (והיינו כמו שחושב את אור השכל כנ"ל, והוא כמו שהוא בעצמו מבין את השכל כו', וכמ"ש בבה"ז פ' פנחס ד"ה ובחדש הראשון⁷⁶ בענין כלים דאצי' כו'), וחיצוניות הכלים זהו כמו חיצוניות המח', דעם היות שזהו רק הגילוי לעצמו, מ"מ ה"ה אותיות מורגשין בבחי' דבר בפ"ע מהאור (וכל ענין מח' זו הוא בשביל הדבור, שחושב איך לדבר כו').

והענין הוא, דהנה, הארת הקו מאוא"ס הרי מאיר בכללות הכלים דאצי', גם בבחי' חיצוניות הכלים, וכידוע שהקו מסתיים בסוף האצי' כו', וע"כ, אצי' בכלל הוא בחי' מח', דהיינו בחי' לבוש המיוחד כו', רק שבזה גופא יש חילוקים בג' מדרי' רת"ס, דבחי' פנימיות הכלים הוא כמו שחושב אור שכל לעצמו, שמורגש רק האור ולא האותיות כו', והיינו שהכלים הן כלולים ומיוחדים בהאור, ואינן דבר לעצמן. וזהו בחי' בצלמינו, צורה עצמית, שאינו דבר לעצמו כו'. ובחי' אמצעי וחיצוני' של הכלים זהו כמו עד"מ שחושב איך לדבר ואיך לעשות כו', דעם היות שהוא החושב, מ"מ, ה"ז מח' מורגשת בבחי' אותיות מורגשים, והיינו דהכלים⁷⁷ עם היותם מיוחדים, ה"ה בבחי' מציאות דבר לעצמן. וזהו בחי' כדמותינו, שזהו כמו צורה נבדלת מן העצם כו'.

70 ספרי ופרש"י ר"פ מטות.

71 ע' תשפח ואילך.

72 = ראש תוך סוף.

73 ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ד, סע"ב ואילך.

74 להצ"צ ח"ב ע' תקפט. אוה"ת מגילת אסתר ע' לב. לקמן ח"ב

פשכ"ד (ע' ותרסה).

74 ברכות כ, ב.

75 בחוקתי מו, א.

76 ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי רכז, ד. וראה גם

לקמן ח"ב פש"ע (ע' ותשסא).

77 דהכלים: אוצ"ל: דחיצוניות הכלים.

ובאמת עיקר ענין כדמותינו הוא כמו שחיצוני' הכלים דאצי' פועלים בבי"ע, שז"ע אתון
 אתגליפן⁷⁸, היינו החקיקה הנעשה מהם בבי"ע, והו"ע בחי' הכלים דבי"ע והאורות
 דנ"ר⁷⁹ כו'. אבל בחי' הכלים דאצי', גם כמו שהן בבי"ע, דהיינו בחי' אור הנשמה דבי"ע
 כו', ה"ז בחי' בצלמינו, להיות שזהו בחי' מח' כו' (וזהו דגם על אדם דברי' אומר נעשה
 אדם בצלמינו כו'), ומכ"ש דכמו שהן באצי' ה"ה בבחי' צלם כו', ומה שהן בבחי' דמות,
 העיקר הוא ע"ש פעולתן, והיינו דפעולתן בבי"ע יהי' בבחי' מציאות ובבחי' דבר נבדל
 כו', והיינו כנ"ל⁸⁰ דבאצי' הן בבחי' בל"ג, ופועלים ההגבלה רק חוץ לאצי' כו', והוא
 שהברי' תהי' בבחי' הגבלה כו'.

ומ"מ, בפרטיות המדרי', גם באצי' זהו בבחי' דמות כו'. וזהו מה שלפעמים נא'⁸¹ בצלם
 אלקי', ופעמים נא'⁸² בדמות אלקי', דאלקי' הוא בחי' הכלים כו', הנה בד"כ זהו
 בהכלים מצד עצמן ומצד פעולתן בבי"ע כו'. ובפרטיות בבחי' הכלים עצמן, זהו בחי'
 פנימי' הכלים וחיצוניות הכלים, שזהו בחי' בצלמינו וכדמותינו כו'. ונמצא מובן, דעיקר
 התאחדות הכלי עם האור הוא בבחי' פנימיות הכלים, שזהו בחי' בצלמינו כו'.

קיצור. וצ"ל, והלא כלים דאצי' הן עד"מ אותיות הכתיבה (ולפי הנ"ל ניחא). הענין
 הוא, דאצי' בכלל הוא בחי' מח', שהאותיות חקוקים ומיוחדים בעצם האור
 (ובת"ז דברי' עד"מ אותיות החותם, י"ל בחי' ברי' שבאצי', בחי' פנימיות הכלים), ובמח'
 יש ב' מדרי', כשחושב את השכל, והאותיות בלתי מורגשים, שמיוחדים ממש בעצם האור,
 וכשחושב איך לדבר, שזהו בחיצוניות האור, ומורגשים. והדוגמא באצי', דהארת הקו
 בכללות האצי', ופנימיות הכלים הוא שמיוחדים ממש בפנימיות האור, וחיצוניות הכלים
 הוא בחיצוניות האור ובבחי' מורגש לעצמן (ועיקר כדמותנו הוא בבי"ע).

רצא וע"פ הנ"ל יובן מ"ש והי' עקב תשמעון כו'. דהנה⁸³, תשמעון ושמרתם ועשיתם
 הן מחדו"מ, שמיעה הוא מח', ונודע דשמיעה הוא הבנה, וכמו דבר כי
 שומע עבדך⁸⁴, והיינו מח', שמירה הוא דבור, וכמא'⁸⁵ אם ערוכה בכל שמורה כו', ועשיתם
 מעשה כו'. והן מחדו"מ בתורה, דמח' הוא עיון התורה, דעיקר מצות ידיעת התורה הוא
 עיון התורה כו', וגם צ"ל לימוד התורה בדיבור, וכמ"ש⁸⁶ ודברת בם, וכתי'⁸⁷ חיים הם
 למוצאייהם, למוצאייהם בפה דוקא, ומעשה הוא מה שעקימת שפתיו הוי מעשה⁸⁸, גם
 שיהי' הלימוד ע"מ לעשות כו'⁸⁹. גם במצות יש ג' ענינים אלו דמחדו"מ, דהיינו כוונת
 המצות כו', הן הכוונה כללית דקבעו"מ, והן הכוונה פרטית שבכל מצוה, כמו בתפילין
 לשעבד הלב והמוח כו'⁹⁰, וכמ"ש בסש"ב פמ"א⁹¹, וזהו בחי' מח' כו', ודבור הוא ברכת

78 ראה זח"א טו, ב.

79 = דנפש רוח.

80 פרפ"ח (ע' תשצח ואילך).

81 בראשית א, כז. נח טו, ו.

82 בראשית ה, א.

83 ראה אוה"ת עקב ע' תעט ואילך.

84 שמואל"א ג, י.

85 שמואל"ב כג, ה (ושם: ושמורה). עירובין נד, רע"א.

86 ואתחנן ו, ז.

87 משלי ד, כב. עירובין שם.

88 סנהדרין סה, א. וראה ב"מ צ, סע"ב.

89 ראה המצויין בהערות 3-4.

90 ראה שו"ע או"ח סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז שם ס"א.

סידור אדה"ז במקומו.

91 נו, ב.

המצוה, ומעשה, עצם עשיית המצות כו'. והנה, עיקר היחוד וההתקשרות ודביקות הנפש הוא במח', וכמשנת"ל פרפ"ח⁹² דמח' הוא לבוש המיוחד כו', וכמו בעסק התורה, עיקר התקשרות הנפש הוא בעיון התורה, וכן בכוונת המצות כו', וכמ"ש בסש"ב⁹³ והמקיימן באמת הוא האוהב שם ה' וחפץ לדבקה בו כו', אך הכוונה בתומ"צ הוא שתהי' ההתקשרות גם בדבור ומעשה כו', וכמו בתורה, שגם הדבור דתורה יהי' בבחי' ביטול, דאז הוא דבר הוי' כו', וכמ"ש⁹⁴ ודברי אשר שמתו בפיו, וכתו"י⁹⁵ ומדברך נאווה, מדברך ל' מדבר⁹⁶, שיהי' כמדבר לא זרוע⁹⁷, שלא יהי' זרוע חכמתו ורצונו בזה, שלא להשכיל בזה כפי שכלו ורצונו דוקא, כ"א כמו שהוא אמיתית חכמתו ורצונו ית' כו', וזהו כאשר לימוד התורה הוא בבחי' ביטול, ואז הוא דבר הוי' ממש כו'. וכן במעשה"צ שיהי' בבחי' ביטול דוקא כו'. וידוע דהמשכה דתורה הוא בכ"מ בשוה, לפי ששרש התורה הוא בקו אמצעי, דשרשו בבחי' עצמות א"ס כו', וע"כ ההמשכה הוא בכ"מ בשוה, בלי התחלקות מדרי' כו', וכמ"ש במ"א⁹⁸, וית' ג"כ לקמ"י⁹⁹, ולכן התורה פועל הביטול בכ"מ, והיינו גם בדבור ומעשה כו'. והענין הוא, דהנה, בחי' מח' דתורה היא למעלה מבחי' מח' שעולמות, וכמשנת"ל פקמ"ה¹⁰⁰ ובפרקים שאח"ז באורך, איך שיש ג' מיני המשכות, הא', ההמשכה שלצורך העולמות כו', הב', ההמשכה שהמשיכו האבות, שזהו גילוי בחי' אצי' ממש שבבחי' גילוי מן העצם כו', והג', ההמשכה דמ"ת כו', דהאבות לא נתגלה להם עצם ש' הוי', וכמ"ש¹⁰¹ ושמי הוי' לא נודעתי להם כו', והוא הגילוי דמ"ת, כמ"ש¹⁰² לכן אמר לבנ"י אני הוי', והיינו גילוי אור עצמי כו', והיינו כאשר התורה היא בבחי' ביטול במח' דבור ומעשה, נמשך בחי' עצמות א"ס כו'. וזה"ע תשמעון ושמרתם ועשיתם, שהן מחדו"מ כו'. ועז"א² ושמר לך ה' אלקיך¹⁰³ את הברית ואת החסד אשר נשבע כו', שהן ג"כ מחדו"מ כו', דברית הוא בחי' המעשה, עד"מ¹⁰⁴ שנים הכורתים ברית ביניהם חותכים דבר א' לשנים ועוברים ביניהם כו', ה"ז בחי' מעשה כו', וחסד הוא מח', דחסד הוא בלב, דהו"ע המח' כו', ושבועה הוא דבור כו'. דכ"ז הוא מבחי' עצמות אוא"ס כו', דהרי הענין דכריתת ברית ה"ז למעלה מטו"ד כנודע, וכן שבועה הוא התקשרות שלמעלה מטו"ד (מיא פאָרבינדט זיך למעלה מהטעם כו'), וגם החסד הוא בחי' רב חסד וחסד דקשוט¹⁰⁵, שזהו בחי' חסד דאריך ועתיק כו', דכ"ז הוא למעלה מטו"ד כו'. וע"י תשמעון ושמרתם ועשיתם, שהן מחדו"מ דתורה, שהן בבחי' ביטול, נמשך בחי' מחדו"מ שמצד עצמות אוא"ס כו'. וזהו ג"כ מ"ש והי' עקב תשמעון, והוא ע"ד וידו אוחזת בעקב עשו¹⁰⁶, והו"ע הברור דנה"ב כו', דענין התורה

תקפמ

100 (100) פקמ"ה ובפרקים שאח"ז באורך: כ"ה בכ"ק בהגהות שעל העקתה. בכ"ק בגוף ההמשך: וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח ובדרושים שאח"ז). ועז"א אוצ"ל: פקמ"א.
 101 (101) וארא ו, ג.
 102 (102) שם, ו.
 103 (103) בפסוק: ה' אלקיך לך.
 104 (104) ראה לקו"ת נצבים מד, ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי עקב ע' רפח. אוה"ת עקב ריש ע' תפז.
 105 (105) ראה זח"ג קלג, ב. וראה לקו"ת נשא כה, ג. שלח נא, א.
 106 (106) תולדות כה, כו. וראה שערי תשובה שבהערה 1 (קיה, ג ואילך). אוה"ת עקב ע' תק. ע' תקג.

92 ע' תשצח.
 93 פ"ד (ת, א). ושם: „המקיימן .. האוהב את שם ה'“.
 94 ישע"י נט, כא.
 95 שה"ש ד, ג.
 96 ראה לקו"ת במדבר ב, ב ואילך.
 97 ע"פ ירמ"י ב, ב.
 98 ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שלח ע' אקמג ואילך.
 99 סה"מ תרנ"א ע' קפד ואילך.
 100 ח"ב פשט"ב ואילך (ע' ותשמב ואילך). וראה ד"ה וידבר אלקים וד"ה שלח לך תשח"י. ד"ה וידבר אלקים וד"ה נשא תשל"ל. ד"ה ונחה תשל"א.

למטה הוא לפעול הביטול בנה"ב, וכמא¹⁰⁷ מעיקרא כי עביד אינש אדעת' דנפשי' קעביד כו', וכמא¹⁰⁸ אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד כו', ולכן הי' מ"ת למטה דוקא, שהרי הי' יכול להיות להגביה¹⁰⁹ את ישראל למעלה וליתן להם תורה, ולא הי' כן, אלא נתנה התורה למטה דוקא, דהכוונה בזה הוא לברר ולתקן את הנה"ב בכח התו' כו'¹¹⁰. וזה הי' ג"כ טענת משה כלום יצה"ר יש בכם כו'¹¹¹, מפני שענין התורה הוא לתקן את הנה"ב כו'. וכמו"כ ענין המצות הן ג"כ לברר הנה"ב, וכמו תפילין, לשעבד הלב והמוח שיהי' משועבדים לאלקות כו', וכן כל מצוה יש בה סגולה פרטיות לקשר את הנה"ב באו"ס ב"ה כו'. וזהו והי' עקב תשמעון כו', דמחדו"מ בתורה יהי' לפעול הביטול בנה"ב כו'. וזהו ג"כ אומרו את המשפטים כו', והוא המשפט שאדם צריך לעשות בעצמו לשפוט א"ע מן המותרות כו', דבכדי שיהי' בהנה"ב הביטול שע"י תומ"צ, שהוא ביטול נעלה, דהיינו בחי' ביטול דמ"ה כו', צ"ל תחלה בחי' המשפט בנה"ב, שזהו הקדמה שיוכל להיות בו הביטול דתומ"צ כו'. ובכללות הוא הבדלה מעניני העולם כו'. ובפרטיות הוא העבודה דתפלה, שהוא הביטול דש' ב"ן כו'. והוא לפעול בעצמו שיהי' קדש עצמך במותר לך כו'¹¹², וגם מה שמוכרח לקיום גופו, יהי' בכוונה לש"ש דוקא, לא למלאות תאוות נפשו כו'¹¹³, ואז יכול להיות הביטול דתו"מ כו'. ועי"ז נשלם עוד כוונה, מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים¹¹⁴, שע"י הביטול דנה"ב וכל הענינים השייכים לנה"ב, והיינו שהדברי' הגשמיים נעשים כלים לאלקות, נשלמה אמיתת הכוונה להיות לו ית' דירה כו'. וזהו והי' עקב תשמעון, דחשיב כאן ג' בחי' דמחדו"מ, והן מחדו"מ דתורה, שיהי' בבחי' הביטול כו', ועי"ז ושמר לך ה"א הברית¹⁰² והחסד והשבועה, היינו בחי' מחדו"מ דעצמות או"ס ב"ה כו'. ואו' והי' עקב כו', דמחדו"מ דתורה יפעול הביטול דנה"ב כו'. והקדמה לזה הו"ע המשפט כו'. ועי"ז נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'.

תקצ

קיצור. ובהנ"ל יובן מ"ש והי' עקב תשמעון, תשמעון ושמרתם ועשיתם, מחדו"מ דתומ"צ, ועיקר הדביקות הוא במח', והכוונה דתו"מ הוא שתהי' ההתקשרות גם בדו"מ¹¹⁵. ועי"ז ההמשכה מבחי' עצמות או"ס, והו"ע הברית והחסד והשבועה, ג"כ מחדו"מ. ופי' עקב תשמעון הו"ע וידו אוחזת בעקב עשו, בירור הנה"ב, ועי"ז נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה בדירה בתחתונים.

(107) פסחים סח, סע"ב. וראה לעיל פקע"ו (ע' תפט).
 (108) סוכה נב, ריש ע"ב. קידושין ל, ב.
 (109) להגביה: אוצ"ל: שיגביה.
 (110) ראה סה"מ תרנ"ה ע' קפח. הש"ת ע' 114. תש"ד ע'
 (111) שבת פט, א.
 (112) יבמות כ, א. ספרי ופרש"י פ' ראה יד, כא.
 (113) ראה תניא פ"ז.
 (114) ראה תנחומא נשא טז. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
 (115) = בדיבור ומעשה.
 214. תש"ט ס"ע 153 ואילך.

ISBN 978-0-8266-6099-2

9 780826 660992